

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Областна администрация
Търговище

Утвърдил на основание
чл.14 от Закона за младежта:

МИТКО СТАЙКОВ
Областен управител на
Област Търговище
28.02.2018 г.

ОБЛАСТЕН ПЛАН ЗА МЛАДЕЖТА
ОБЛАСТ ТЪРГОВИЩЕ
2018 ГОДИНА

м. февруари 2018 г.

Съдържание

I. Въведение	3
II. Анализ на предизвикателствата пред младежта в област Търговище:	
1. Демографска перспектива.....	4
2. Формално и неформално обучение.....	6
3. Младежка заетост.....	15
4. Икономическа активност и предприемаческо.....	23
5. Достъп до информация и услуги.....	27
6. Гражданска активност.....	29
7. Младежко доброволчество.....	37
8. Здравословен начин на живот.....	46
9. Младите семейства.....	58
10. Социалното включване на младите хора.....	59
11. Младежка престъпност.....	65
12. Младите хора в малките населени места и селски райони.....	74
13. Управление на младежката политика.....	78
III. Приоритети и специфични цели за провеждане на регионалната политика за младежта и мерки за постигането им.....	79
IV. Описание на съвместните дейности, които допринасят за постигане целите на общинските, областните и националната стратегия за младежта.....	85
V. Организация и координация на дейностите за постигане на целите.....	101
VI. Действия по наблюдение, оценка и актуализация на областния план за младежта.....	102
VII. Ред и начин за осигуряване на информация и публичност на плана.	102

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Областният план за младежта на област Търговище е разработен въз основа на приоритетите и стратегическите цели, заложи в Националната стратегия за младежта 2012-2020 г., в изпълнение на Закона за младежта и анализите на потребностите на младежите, представени от общините.

Той разписва изпълнението на Националната политика за младите хора в област Търговище на възраст от 15 до 29 години, формирана според техните потребности и синхронизирана с приоритетите на европейската политика за младежта, а именно:

- насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора
- създаване на благоприятни условия за училищно и университетско образование и неформално обучение
- професионално и личностно реализиране
- осигуряване на информираност във всички сфери и аспекти на общественно-икономическия живот
- повишаване на гражданската активност
- приобщаване към управлението на местно, областно и национално ниво, развитие на младите хора в малките населени места и селски райони, повишаване ролята на младежите в превенцията на престъпността.

Грижата за младите хора е най-важната национална кауза, за да се осигури европейското развитие на България. Настоящият план определя основните цели и приоритети на област Търговище в сферата на младежките политики. Той се базира на потребностите на младите хора и има за цел да ги подпомага в тяхното развитие като активна част от обществото. В синхрон е с приоритетите на Европейската политика за младежта и е документ за разработване на конкретни мерки за работа с младите хора, за тяхната реализация и успешно осъществяване.

С навършването на 14 години започва периодът на юношеството, в който младата личност оформя своята идентичност, интереси и ориентация за развитие, изпитва силна необходимост от себеутвърждаване и доверие. Основните теми и широкият обхват на проблемите, които засягат младите хора, налага прилагането на многосекторен подход в изпълнението на плана.

При разработването на настоящия план Областна администрация Търговище осъществи тясно сътрудничество с институции и организации от секторите: образование, заетост, социална подкрепа, здравеопазване, вътрешен ред и сигурност, с неправителствените организации, Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и др.

II. АНАЛИЗ НА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД МЛАДЕЖТА В ОБЛАСТ ТЪРГОВИЩЕ

1. Демографска перспектива

В условията на динамично развиващо се общество, настъпващите промени и засилващата се емиграция на млади хора в чужбина, едно от най-големите предизвикателства пред институциите е да мотивират младите хора да се реализират в България, да се създаде стабилен социален и икономически климат, мотивиращ младежите да останат в страната. Според прогнозите на НСИ в периода до 2020 г. броят на младите хора ще намалява, като особено рязко това ще се отрази на възрастовите групи 15-19 и 20-24 години.

Основната характеристика на младежката общност в област Търговище, както и предизвикателствата пред нея, не са по-различни от тези на младежите в национален мащаб.

В резултат на демографски и миграционни процеси числеността на населението в Област Търговище трайно намалява през последните три години. Процесът на депопулация е налице във всички общини на региона. Към 31.12.2016 г. жителите в областта са 113 694 души, с 1 517 души по-малко в сравнение с предходния период. 47.9% от населението е концентрирано в областния град. През 2016 г. в градовете живеят 61 212 души (53,8%), а в селата – 52 482 души (46,2%). В общините Търговище и Попово преобладава градското пред селското население, докато в останалите общини относителният дял на жителите в селските райони е по-висок.

Съотношението мъже/жени се променя слабо за последните 5 години. Запазва се тенденцията като цяло превес да има относителният дял на женския пол. През 2016 г. жените са 51,05% /58 050/, а мъжете – 48,95% /55 644/. Броят на представителите от мъжки пол е незначително по-висок сред детското население и това в трудоспособна възраст, докато след 65 години отчетливо преобладава женския пол.

През 2016 г. разпределението на жителите на областта по възрастови групи е както следва:

- от 0 до 19 години – 19,5 % /22 212 души/ при 18,5 % за страната;
- от 20 до 64 години – 59,6 % / 67 771 души/ при 60,8 % за страната;
- над 65 години – 20,9 % /23 711 души/ при 20,7 % за страната.

Наблюдава се леко увеличава на делът на лицата над 65-годишна възраст. Делът на детското население и населението в трудоспособна възраст няма съществени изменения през последните две години. Въпреки това коефициентите на възрастова зависимост са с неблагоприятна тенденция за Област Търговище. Тенденцията за застаряване на населението е по-силно изразена в селата. Налице е продължаващ

процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на броя и дела на населението на 65 и повече години.

Най-голям е относителният дял на населението на 65 и повече години в община Попово (28,0%), а най-нисък в община Омуртаг (23%). Делът на населението на възраст под 15 г. е с най-висок относителен дял в община Омуртаг (17,0%), а най-нисък в общините Попово (14%) и Опака (14,0%). Населението във възрастовата група 15 – 64 години е с най-висок относителен дял в община Опака (62%) и община Омуртаг (61%).

В община Търговище - от 55596 души през 2014 год., към 31.12.2016 г. населението наброява 54428 жители – като населението в под трудоспособна възраст е 8809 души, в трудоспособна възраст е 32780, а в над трудоспособна възраст – 12839 души.

В настоящия момент в община Антоново населението е 5736 души, като от тях 885 са в под трудоспособна възраст, 3465 души са в трудоспособна възраст, а 1386 души в над трудоспособна възраст.

Община Опака включва шест населени места. Към 30.06.2016 г. постоянното население на общината е 6 185 жители по данни на НСИ, като около половината живее в града. Женското и мъжкото население са изравнени в почти всички възрастови групи. Населението в под трудоспособна възраст е 882 души, в трудоспособна възраст е 3815, а в над трудоспособна възраст – 1488 души.

Броят на населението в община Омуртаг по постоянен адрес към 31.12.2016 г. е 21 150 души. То е разпределено неравномерно по отделните населени места, като 10 478 са мъже и 10 672 са жени. От тях 7 263 души са живущите в гр.Омуртаг, а останалите 13 887 души са жители на населените места - 41 броя в Община Омуртаг. Населението в под трудоспособна възраст е 3497 души, в трудоспособна възраст е 12801, а в над трудоспособна възраст – 4852 души.

Възрастовата структура на община Попово към 2016 г. е следната - общото население е 26195 жители, от които в трудоспособна възраст са 15059 лица, под трудоспособна възраст (от 0 до 18 год.) са 3732 лица, над трудоспособна възраст (за жените – над 60 год. год. и за мъжете - над 62 год.) са 7404 лица.

Таблица 1

Население от 10 до 29 г. по възрастови групи и пол.

Област Търговище	Всичко	Мъже	Жени
10-14 г.	5701	2911	2790
15-19 г.	5505	2795	2710
20-24 г.	5589	2886	2703
25-29 г.	6400	3341	3059

Данните са на НСИ към 31.12.2016 г.

Таблица 2

Население от 10 до 29 г. по възрастови групи и местоживеене.

Област Търговище	Всичко	В градовете	В селата
10-14 г.	5780	3010	2691
15-19 г.	5707	2998	2507
20-24 г.	6299	2877	2712
25-29 г.	6688	3387	3013

Данните са на НСИ към 31.12.2016 г.

Таблица 3

Население по етническа група и възраст.

Област Търговище	Възраст в навършени години 10-19 г.	Възраст в навършени години 20-29 г.
1.Българска	4931	5428
2.Турска	4560	5099
3.Ромска	1352	1342
4.Друга	78	121
5.Не се самоопределят	158	179

Данните са на НСИ към 01.02.2011г.

От горепосочената таблица е видно, че децата и младите хора от 10 до 29 год. в област Търговище са представени основно в три етнически групи: българска - 10359, турска - 9659, ромска - 2694.

2. Формално и неформално обучение

Равният достъп до образование означава осигуряване на конституционното право на всички деца да получат съизмеримо по качество образование. Упражняването на това право включва безплатно училищно обучение за придобиване на средно образование, както и непрекъснатото повишаване на образованието и квалификацията. Държавата създава възможности децата да посещават училища със съвременна материално-техническа база и с квалифицирани учители, където те да получават образование, съответстващо на потребностите на съвременния живот.

При осъществяването на образователната дейност не се допускат ограничения или привилегии, основани на различията между учениците и младежите. За онези, които нямат равен старт (недостатъчно добре владеещи български език, лица със специални образователни потребности и/или от етнически уязвими групи), се полагат специални грижи с оглед тяхното пълноценно участие в образователния процес. Равният достъп до образование включва диференциране на грижата спрямо различните потребности на учениците.

Тези политики и мерки са залегнали в основните стратегически документи на Министерството на образованието и науката.

С влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование се определят като национален приоритет принципите за равен достъп до качествено

образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик, както и равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование.

Тези принципи са гарант за интелектуално, социално и духовно развитие и подкрепа на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му, както и за придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности.

С новия закон чрез Системата на предучилищното и училищното образование се осигуряват условия за придобиване на основно и средно образование и/или на професионална квалификация.

За онези, които нямат равен старт (недостатъчно добре владеещи български език, лица със специални образователни потребности и/или увреждания и лица от етнически уязвими групи) се полагат специални грижи с оглед тяхното пълноценно участие в образователния процес. Равният достъп до образование включва диференциране на грижата спрямо различните потребности на учениците. Въведеното с новия закон понятие "Приобщаващо образование" представлява процес на подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Политиката за осигуряване на достъп до образование на всички ученици в регионален план се определя от няколко водещи фактора, а именно: безработица и нисък социален статус на населението, високото ниво на емиграция, наличие на рискови групи ученици в неравностойно и уязвимо положение и пр.

Тези обстоятелства обособяват учениците в неравностойно и уязвимо положение като най-рисковите групи.

В профила на учениците, на които е необходимо да се осигури образование, се включват преди всичко подлежащите на задължително обучение до 16-годишна възраст и застрашените от преждевременно напускане на училище над 18 навършени години. Важна мярка в тази връзка в регионалната училищна мрежа на област Търговище е 100% осигуряване на безплатен транспорт за извозването на учениците до населените места, в които функционират средищни училища.

В Закона за предучилищното и училищното образование се въвежда обучението чрез работа (дуално обучение). Това е специфична форма на професионално обучение за придобиване на професионална квалификация, което се организира въз основа на партньорство, включително по договор между един или няколко работодатели и институция за професионално образование и обучение. Институциите, които имат право да осъществяват професионално образование и обучение чрез работа, са

професионални училища, професионални гимназии и центрове за професионално обучение. На територията на област Търговище за учебната 2017/2018 г. не са реализирани дуални паралелки. За предстоящата учебна година отново се прави предложение за дуална форма на обучение.

Завършващите осми клас ученици със специални образователни потребности имат възможност да продължат обучението си в професионални паралелки за придобиване на I-ва степен професионална квалификация в ПГТХВТ „Ал. Константинов“ гр. Търговище, и в ПГТЛП гр. Попово.

За всички слуховоувредени ученици от североизточния регион на страната е осигурен равен достъп до образование и обучение в СУУУС за деца с увреден слух „Свети Иван Рилски“ гр. Търговище. За учениците от отдалечените области, както и за ученици над 16-годишна възраст училището предлага форма от интернатен тип обучение, включващ пълния образователен цикъл /задължителна подготовка, задължително–избираема подготовка, свободно-избираема подготовка, самоподготовка, слухово-речева рехабилитация, отдих и игри, хранене/ от I до XII клас, осигуряващ една толерантна и стимулираща учебна среда. В училището се планират и реализират разнообразни извънкласни форми, мотивиращи слуховувредените ученици да участват в дейности през свободното си от учебни занятия време. Пълноценно се осъществява сътрудничество между училището и обществеността.

Иницирираната Кампания на КНСБ „Моето първо работно място“ има за цел запознаване на зрелостниците с основните трудови, социални и осигурителни права, както и развиване на гражданското самосъзнание на завършващите средните училища; осъществяване на прехода от училище към пазара на труда; успешната адаптация на учениците към света на труда; мерките срещу разрастването на сивата икономика; кариерното развитие на дванадесетокласниците випуск 2018 година и др.

Значим принос за осигуряването на достъп до образование на млади хора е участието на 3 училища от областта в проект BG05M2OP001-3.003-0001 „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“, който приключи на 31.12.2017 година. Една от основните дейности на проекта е осигуряване на условия и ресурси за надграждане и развитие на подкрепяща среда в детските градини и училищата за осъществяване на включващо обучение. В рамките на тази дейност бяха създадени добри модели и практики, които станаха част от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и Наредбата за приобщаващото образование (Обн. - ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 година в сила от 27.10.2017 година, приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г.). След приключване на проекта в трите училища са назначени общо 8 ресурсни учители, 2 психолози и 3 логопеди, работили в тези училища по проекта.

За осъществяване на училищно образование и обучение на ученици над 16 годишна възраст в училищата от областта се предлагат неприсъствени форми на

обучение. Така например през учебната 2017/2018 година беше планиран прием в 8 паралелки със задочна и 4 във вечерна форма на обучение по професионална подготовка.

Преждевременното напускане на училище е значим социален и икономически проблем, който намалява възможностите за реализация на подрастващите на пазара на труда. Това явление създава предпоставки за влошаване на качеството на живот, оказва влияние върху индивидуалните съдби на младите хора, отразява се негативно на благосъстоянието на техните семейства и затруднява възможностите им за развитие.

Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и учениците.

В тази връзка усилията на училищните ръководства са дейностите да се развиват в три основни направления:

- превенция на преждевременното напускане на училище;
- интервенция срещу преждевременното напускане на училище;
- компенсиране на преждевременното напускане на училище.

От прилаганите специфични **политики за превенция** на отпадането по-съществени са: осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, позитивна атмосфера на взаимоотношения, управление; задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от отпадане/преждеременно напускане на училище; повишаване на обхвата в целодневна организация на учебния ден и подобряване на достъпа до разнообразни извънкласни и извънучилищни дейности на деца и ученици, застрашени от отпадане; реализиране на политики за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности, включително осигуряване на достъпна архитектурна среда; реализиране на политики за преодоляване обособяването по етническа принадлежност на децата и учениците в образователните институции.

Не на последно място в усилията за преодоляване на проблема с преждеременно напускащите училище са **политиките за интервенция**, и конкретно работата с родителската общност. Ключови мерки в тази връзка са инициативите за повишаване на родителската активност за сътрудничество с учителите и училищните ръководства с цел развитието на децата им, като фокусът е насочен върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на детската градина и училището. През изминалата година са въведени нови форми за по-голямо ангажиране на родителите. Проведени са множество информационни кампании – родителски срещи, дни на отворените врати, състезания между малки и големи, разяснителни кампании за ползата от придобиване на средно образование и професионална квалификация.

Предстоят актуализиране на програмите, свързани с професионалното ориентиране на учениците, разработване на програми „Училище – семейство“, консултации за

кариерно ориентиране на учениците чрез дейности на създадени училищни клубове „Кариера“, както и консултиране на ученици и родители за възможностите на различните форми на обучение за нуждите на преждевременно напусналите училище.

Относно **политиките за компенсиране** срещу преждевременното напускане на училище за ученици в задължителна училищна възраст в училищата от областта се предлагат неприсъствени форми на обучение, както и в паралелки със задочна и вечерна форма на обучение по професионална подготовка за ученици над-16 годишна възраст.

Важно място в усилията за привличане и задържане на учениците в училище заемат инициативите на училищните ръководства за подобряване на училищната среда с цел да стане по-привлекателна и ефективно използвана.

Във връзка с Решение №373 от 05.07.2017г. на Министерски съвет е определен Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Със заповед на началника на РУО – Търговище са определени 33 района с 33 екипа за обхват на територията на област Търговище. Екипите включват 273 членове с представители на РУО Търговище, на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, на общинските администрации на територията на областта, на РДСП – Търговище и на районните управления на МВР в област Търговище.

В началната фаза на Механизма в електронната платформа бяха вписани 6599 деца и ученици, на които е идентифициран статус. Статусът на тези деца и ученици е установен (адресите са обходени). Протоколите за физическо посещение на адрес за обхват на децата и учениците в задължителна училищна възраст са въведени в системата, дигитализирани и обработени. Същата процедура е приложена и за допълнително установените 258 деца и ученици, които са посещавали образователни институции през 2016/2017 учебна година и са отпаднали в началото на учебната 2017/2018 година. За децата и учениците, за които е констатирано, че са в страната на съответния адрес и по различни причини не посещават училище, са определени мерки за работа. Разчетите от електронната система сочат, че 4612 деца и ученици са в чужбина, което е 67,2% от учениците за обхват.

След направените обсъждания проблемите в работата на екипите бяха класирани по степен на трудност. Най-значими са казусите, свързани с деца и ученици, които не са открити на вписаните в системата адреси. За целта са предоставени на служителите на ОД на МВР – Търговище списъци с 556 деца и ученици за извършване на справка в Интегрираната информационна система „Справки“ и на общините 303 - за актуализация на данните от ГРАО.

Към структурите на РДСП – Търговище са предадени 53 случая с назначени мерки за насочване към подходящ вид социална услуга в общността или консултиране по

въпросите на социалното подпомагане и социалните услуги. На съвместни работни срещи с директорите на РДСП и на Дирекции „Социално подпомагане“ по общини, се обсъдиха мерки за отделни категории рискови фактори, както и механизъм за отправяне при необходимост на предложения за съвместна работа с други институции. В резултат на действията на всички заинтересовани страни, в хода на работата по Механизма през първия учебен срок на настоящата учебна година са записани 47 деца и ученици в образователните институции на територията на областта, за които са предприети неотложни мерки за предотвратяване или намаляване на критични рискове за последващо отпадане от училище.

През месец януари 2018 г. бяха представени от училищата списъци с 85 ученици, които не са отпаднали, но не посещават училище. Адресите са обходени съгласно изготвен от РУО график. След обработката на данните са диференцирани няколко вида групи, по-съществени от които са: ученици, които отказват да посещават училище – 10; ученици, които заявяват готовност, но впоследствие отново не се явяват в училище – 4; неподлежащи ученици – 12; ученици с изпратено предложение за мерки по чл. 347 от ЗПУО – 7 и др. В резултат на предприетите действия са прибрани в училище 30 от тези ученици. В същата кампания са обходени учениците, отпаднали през учебната 2017/2018 година. От тях 67 са напуснали страната, 1 отказва да посещава училище с мярка по чл. 347 от ЗПУО, 10 са започнали да посещават учебните занятия в резултат на предприетите мерки.

В резултат на действията на всички заинтересовани страни, в хода на работата по Механизма са записани 47 деца и ученици, които до момента не са посещавали образователните институции на територията на областта. Предстоят неотложни мерки от директорите за предотвратяване или намаляване на критични рискове за последващо отпадане от училище. За всеки случай на реинтегриране или записване на дете/ученик се обсъждат на ниво детска градина/училище начини за управление на риска в тясно сътрудничество с педагогическите специалисти, като същевременно ще бъдат привлечени родители и представители на други организации. Мерките, освен на ниво детска градина/училище, могат да бъдат адресирани и до други отговорни институции по Механизма.

В училищата и детските градини се провеждат информационни кампании, насочени към популяризиране на дейностите по Механизма за обхващане и задържане на ученици в училище, информиране на родителите, работа с медиите и др.

В хода на работата на екипите за обхват са изведени трудности относно необходимостта от разширяване на метаданните при търсене на елементи, които да съответстват на вече индикирани казуси, като например: възможност за въвеждане от екипите на данни за ученици, които са открити, но се водят в системата на фиктивни адреси от друг регион; възможност за въвеждане/възлагане на мерки и отчитане на

резултатите от всички заинтересовани страни при частичен достъп до личните данни; достъп за многократно дигитализиране на данни от повторни обходи на адрес и др.

Във връзка с прилагането на Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020), от РУО Търговище е разработена Програма за повишаването на грамотността. В програмата се поставя акцент върху създаването на среда за насърчаване на грамотността, в която специално място се отделя на съвременните информационни средства и на ролята на учителите. Предвидена е специализирана квалификация на всички учители за съвременните методи на преподаване и диагностика на четенето.

Демографската характеристика на региона обуславя наблюдаващата се тенденция за намаляване броя на учениците, което се отразява на оптималното функциониране на училищната мрежа.

В област Търговище функционират 21 детски градини, 51 училища и 3 центъра (ЦСОП, ЦПЛР-ОДК и РЦПППО). Според степента на образование училищата са: 3 начални; 31 основни и 17 средни. Училищата с гимназиална степен са: 4 средни училища, 1 спортно училище, 1 специално училище за ученици с увреден слух, 3 профилирани гимназии и 8 професионални гимназии.

През настоящата учебна година към мрежата от детски градини се присъедини частна ДГ „Монтесори“ гр. Търговище.

Професионалното образование се осъществява в 8 професионални гимназии, 5 от които са в гр. Търговище, 2 в гр. Попово и 1 в гр. Омуртаг. Шест от професионалните гимназии са държавни училища, а две от тях – общински. Професионално обучение, освен в професионалните гимназии, се извършва и в СУУУС „Св. Иван Рилски“ гр. Търговище.

В общините има Постоянни комисии за водене на регистър за уведомления и сигнали за нарушения по Закона за предучилищно и училищно образование. При постъпили уведомления и сигнали за преждевременно напуснали образователната система лица в задължителна училищна възраст се съставят констативни протоколи.

Независимо от тенденцията за намаляване на броя на отпадналите от училище ученици на територията на област Търговище, проблемът остава изключително сериозен, особено като се отчитат и процесите на скрито неприсъствие на деца в училищата (трайно непосещаващи училище) от гледна точка запазване на училища и работни места на педагогическия персонал. Най-много ученици отпадат от 9 клас и в началните класове. Причините за отпадане от училище се групират в няколко основни категории – социално-икономически, образователни и етнокултурни. Най-ясно феноменът се проявява в градските ромски гета и в селата с преобладаващо ромско население.

Преждевременното напускане на училище е значим социален и икономически проблем, който намалява възможностите за реализация на подрастващите на пазара на труда. Това явление създава предпоставки за влошаване на качеството на живот, оказва

влияние върху индивидуалните съдби на младите хора, отразява се негативно на благосъстоянието на техните семейства и затруднява възможностите им за развитие.

Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и учениците.

Стартирането на инициативи преди всичко е обвързано с непрекъснато търсене на финансови ресурси за намаляване на преждевременното напускане на училище. В рамките на Национална програма „С грижа за всеки ученик“, Модул „Осигуряване на допълнително обучение на учениците за повишаване нивото на постиженията им по общообразователна подготовка“. В часовете по този модул се дава възможност за индивидуална работа с изоставащите ученици, които могат да наваксат пропуснатото учебно съдържание и да се чувстват по-добре в училище. Напредъкът на някои от учениците е видим от получените текущи и срочни оценки.

Важно място в усилията за привличане и задържане на учениците в училище заемат инициативите на училищните ръководства за подобряване на училищната среда с цел да стане по-привлекателна и ефективно използвана.

Като общ приоритет на регионалната политика за 2017/2018 година се очертава насърчаването на образователните институции за назначаване на помощник на учителя и помощник-възпитател за работа с ученици в риск от отпадане.

В областта се предприемат мерки за задържането на младите хора в училище и за придобиване на образование и квалификация на млади хора, прекъснали обучението си.

Реализирани са специализирани обучения със слуховоувредени ученици и ученици с множество увреждания по отделни учебни предмети. Осъществени са обучения на родители и учители на тема: „Позитивно родителство“, „Развитие на комуникативните умения на децата и учениците със слухови нарушения или с множество увреждания, чрез различни модели на общуване“.

Значима стъпка напред в осигуряването на равен достъп до качествено образование от страна на Държавата е въвеждането с новия закон на валидирането - оценяване и признаване на компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене. Този процес вече се прилага в училищата в областта и осигурява достъп до обучение за придобиване на образователна степен и/или професионална квалификация и улесняване на достъпа до пазара на труда.

С новите промени със Закона за училищното и предучилищното образование и обучение се дава възможност професионалните гимназии да издават документ, който да доказва придобитите извън формалното образование знания и умения, включително и на работното място. През изминалата учебна година са валидирани знанията и компетентностите на 7 ученици и предстои валидиране на още 7 през учебната 2017/2018 г.

Младежите, отпаднали от системата на образованието, нямат придобита степен на професионална квалификация и възможностите им за завръщане в системата на образованието са ограничени. За младите хора, навършили 16 години - неграмотни и слабограмотни, към дирекциите „Бюро по труда“ се осигурява обучение за ограмотяване по проекти, финансирани по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

За осигуряване на възможност за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили висше образование, с цел улесняване прехода между образование и заетост в институции от публичната администрация, са включени, съответно по Национална програма „Старт в кариерата“ и по схема „Старт в администрацията“. Организиран са срещи със млади хора, завършващи средно образование, за информиране възможностите за трудовата им реализация.

Функционирането на образователните институции е тясно свързано с населените места, в които се намират. Тази зависимост се засилва особено в настоящия етап, когато функциите на образованието се изменят и то е длъжно да поеме икономически и социални задачи, каквито в миналото не са му били присъщи. Въпреки индивидуалния облик на всяко училище, изграждан през годините, демографските процеси, свързани с трайното намаляване на раждаемостта, създава предпоставки за оптимизация на училищната мрежа. Образователната система в областта е поставена пред дилемата да осигури възможност учениците да бъдат извозвани до училища със съвременна материално-техническа база и с добри условия за почивка и изхранване, както и да получават образование, съответстващо на потребностите на съвременния живот. В тази връзка и по смисъла на разпоредбите на Закона на народната просвета бяха създадени „Средишни училища“, които се намират в най-близкото населено място на територията на съответната община или на съседна община, където се обучават учениците от селищата, в които няма училище. Новият закон позволява преобразуване на сега действащите училища в друг вид, като например обединените, както и възможност за организиране на обучение в профилирана подготовка в професионалните гимназии или за професионална подготовка в профилираните гимназии.

Постигането на качествено образование предполага максимално насърчаване на учениците да посещават училище и активно да участват в образователно-възпитателния процес. Извършени са проучвания в регионален план с цел подпомагане и разработване на ефективни политики срещу допускането на отсъствия без уважителни причини от учениците. Налице са убедителни данни, че се обособяват рискови групи ученици, които са засегнати в по-голяма степен от проблема. В тази връзка важна страна от регионалната и училищните образователни политики е да се поощряват инициативите на ръководствата и на педагогическите специалисти за намаляване на неизвинените отсъствия на учениците.

През учебната 2016/2017 година бе даден старт на проект BG05M2OP001-2.004-004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене

чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (ТВОЯТ ЧАС) – фаза II“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020. Основна цел на проекта е създаване на условия за повишаване потенциала на учениците и на възможностите им за успешно завършване на средното образование чрез допълване, развиване и надграждане на техните знания, умения и компетентности, придобити в рамките на задължителната им подготовка в училище.

Специфични цели на проекта са: Развитие на уменията за учене, компетентностите, творческите и спортните способности на учениците в тематични области, които са извън включените в задължителната училищна подготовка; преодоляване на образователните дефицити на учениците, които срещат затруднения в подготовката си по задължителните дейности в училище и повишаване на мотивацията им за учене; повишаване на образователните постижения на учениците в определени научни области; създаване на ефективни механизми за участие на общността и родителите/близките на учениците в дейностите на училищата, с което ще се подпомогне изборът на ефективен набор от извънкласни дейности по интереси и дейности за преодоляване на образователните дефицити на учениците и др.

Тематичните области през учебната 2016/2017 година за наука, техника и технологии, здравно образование и здравословен начин на живот, гражданско образование, предприемачество, програмиране, дигитални умения, креативност и иновативно мислене, изкуства и култура, спорт, както и групи за преодоляване на образователните дефицити на учениците, които срещат затруднения в подготовката си по задължителните дейности в училище са планирани за работа и през 2018 година.

Постигането на качествено образование предполага максимално насърчаване на учениците да посещават училище и активно да участват в образователно-възпитателния процес. Извършени са проучвания в регионален план с цел подпомагане и разработване на ефективни политики срещу допускането на отсъствия без уважителни причини от учениците. Налице са убедителни данни, че се обособяват рискови групи ученици, които са засегнати в по-голяма степен от проблема. В тази връзка важна страна от регионалната и училищните образователни политики е да се поощряват инициативите на ръководствата и на педагогическите специалисти за намаляване на неизвинените отсъствия на учениците.

3. Младежка заетост

В условията на пазарна икономика от най-важно значение за младите хора е предстоящото им трудово и социално реализиране. Към този план трябва да съществуват добри перспективи за осигуряване на заетост, поддържане и подобряване условията на труд, както и добра среда за разширяване на възможностите за интегриране.

Причините за младежка безработица могат да се обединят в няколко аспекта:

- дисбаланс между реалното търсене на пазара на труда и младежите с определено професионално направление;
- занижено равнище на професионална квалификация, дължащо се на слаба практическа подготовка и ниска информираност;
- слабо търсена или неточна професионална ориентация;
- липсата на трудов опит, който е основен фактор за всеки работодател при подбор на кадри;
- демотивация от предлаганото заплащане при несъобразяване или пренебрегване на дадената квалификация;
- малко на брой работодатели инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители;
- ниска производителност и адаптивност на младите хора;

Съгласно действащото законодателство в Република България на 15 години младият човек става трудоспособен, като започването на работа на по-ранна възраст е при условията на специална закрила. Насочването на политиките за развитие би подпомогнало кариерната ориентация и би облекчило включването на трудоспособните хора в системата на трудовата заетост. Тези от тях, които са без опит, квалификация и ниско образование, са в неблагоприятно положение и са най-засегнати от влошените икономически условия. Необходимо е да се положат усилия в посока на плавното преминаване от учебната скамейка към пазара на труда чрез разширяване на стажове и практики в държавния и частния сектор.

Често младите хора изпитват липса на необходимата информация за устройване на работа. Няма практика работодатели да инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители. Голяма част от тях са демотивирани от предлаганото заплащане, както и от условията на работа, което ги превръща в потенциален ресурс на заетостта в сивата икономика.

По данни на **ДБТ - Търговище** равнището на безработицата сред младите хора към 31.12.2017 г.е следното: регистрирани са 212 младежи до 29 г., което представлява 12,1% от всички регистрирани търсещи работа лица.

Тенденции за следващия 6 месечен период – аналогични на тия през четвърто тримесечие за 2017 г.:

- ✓ Запазване на по-ниски нива в сравнение с нивото на младежката безработица общо за страната с до 2 пункта;
- ✓ Запазване на съществуващия дисбаланс между търсене и предлагане на работна сила – в количествено и качествено отношение;
- ✓ Утвърдените проекти, финансирани от други източници, както и действието на схеми „Младежка заетост“ „Обучение и заетост на младите хора“ ,” Работа“ от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ ще доведат до

устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора чрез осигуряване на обучения и субсидия за продължителна заетост.

- ✓ Изпълнението на мерките от Националния план по Европейската гаранция за младежта ще доведат до реализиране на възможността всички младежи на възраст между 15 и 24г. да получат предложение за: работа, допълнително образование, стаж или практика.

От регистрираните младежи до 29 години, представителите на рискови групи са показани в следващата таблица:

групи	брой
Основно и по-ниско образование	70
С намалена работоспособност	3
Самотен родител	1
Майки с дете до 3г.	30
От социални заведения	0
С регистрация повече от 1 година	15
Освободени от места за лишаване от свобода	0

По данни на ДБТ – гр. Търговище

Броят на безработните млади хора, регистрирани в ДБТ – Попово, към 31.12.2017 г., е 204.

БЕЗРАБОТНИТЕ МЛАДЕЖИ ДО 29 Г.

/брой лица/

Към края на:	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
а	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Януари	777	585	400	306	427	429	380	435	415	306	252	278
Февруари	755	564	386	295	462	427	411	429	393	294	241	271
Март	728	581	370	313	467	432	400	405	387	304	232	279
Април	717	480	328	327	426	372	404	372	358	286	211	242
Май	661	416	293	305	392	326	398	352	330	273	175	215
Юни	582	377	263	299	370	293	379	352	295	236	160	235
Юли	586	359	269	317	377	306	373	399	287	242	167	234
Август	544	387	255	326	373	298	364	386	280	254	199	144
Септември	523	358	256	309	361	298	379	370	304	237	192	↓134
Октомври	503	325	256	314	358	296	389	377	300	281	223	150
Ноември	545	319	250	358	353	335	407	383	304	308	247	192
Декември	574	349	284	380	390	358	416	399	294	315	258	204

↑ - максимална стойност

↓ - минимална стойност

❖ - бъдещ период

БЕЗРАБОТНИ МЛАДЕЖИ ДО 29 Г.

/%/

Към края на:	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
а	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Януари	435	14.3	415	14.7	306	10.1	252	9.0	278	11.8
Февруари	429	14.1	393	13.9	294	9.9	241	8.6	271	11.5
Март	405	13.3	387	13.7	304	10.5	232	8.6	279	11.9
Април	372	12.2	358	12.6	286	10.4	211	8.4	242	10.9
Май	352	11.5	330	11.7	273	10.3	175	7.5	215	10.1
Юни	352	11.5	295	10.4	236	9.6	160	7.1	235	11.3
Юли	399	13.1	287	10.1	242	10.1	167	7.9	234	11.4
Август	386	12.7	280	9.9	254	10.7	199	9.4	144	7.5
Септември	370	12.1	304	10.7	237	10.3	192	9.1	134	7.2
Октомври	377	12.4	300	11.2	281	11.5	223	9.3	150	8.1
Ноември	383	12.6	304	10.9	308	11.9	247	10.4	192	9.4
Декември	399	13.1	294	10.4	315	11.4	258	10.8	204	9.4

Статистиката водена от Агенцията по заетостта отчита нивото на безработица за всички безработни регистрирани в Дирекциите „Бюро по труда“ спрямо икономически активното население в страната. Няма отделни данни каква част от това икономически активно население е до 29 г. за да бъде съпоставен броят им с този на регистрираните младежи. В двете общини Омуртаг и Антоново обслужвани от Дирекция „Бюро по труда“ гр. Омуртаг делът на безработните младежи от всички регистрирани безработни към 31.12.2017г. е 6,3%. Този показател за област Търговище е 9,1%, а за страната 14,2%.

Показатели:	към 31.07.	към 31.08.	към 30.09.	към 31.10.	към 30.11.	към 31.12.
Равнище на безработица за ДБТ - %	24,8	24,6	23,2	22,6	22,9	22,6
Дялна регистрираните младежи до 29г. от общо регистрираните безработни в ДБТ	7,6	6,1	4,9	5,7	5,9	6,3

Тенденцията за последните 6 месеца е на намаляване на дела на безработните младежи. Най-голям е спада през м. септември, което е резултат както на активния първичен пазар през летния сезон, така и на активната политика на Дирекция „Бюро по

труда" с постъпилите на работа младежи към Общинските администрации Омуртаг и Антоново по схема „Обучения и заетост на младите хора" на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси".

Завишаването на дела през месеците октомври-декември е обичайното за сезона в който приключва сезонната заетост.

Регистрираните безработни младежи до 29 г. са една от групите в неравностойно положение на пазар на труда. Към 31.12.2017 г. в Дирекция **„Бюро по труда" гр. Омуртаг** броят на лицата от тази група е 137.

За община Антоново: 43 бр. или 7,6% от всички регистрирани безработни.

За община Омуртаг: 94 бр. или 5,8% от всички регистрирани безработни.

Брой на младежите в другите наблюдавани групи неравностойно положение:

Безработни лица с основно и по - ниско образование - за ДБТ 49 бр.

- младежи до 29г. са 3,8% от всички безработни с такова образование;
- 35,8 % от всички безработни младежи са с основно и по-ниско образование.

За община Антоново: 22 бр.

- младежи са 7,2% от всички безработни с основно и по-ниско образование;
- 52,2 % от всички регистрирани младежи са с основно и по-ниско образование.

За община Омуртаг: 27 бр.

- младежи са 2,7% от всички безработни с основно и по-ниско образование;
- 28,7 % от всички регистрирани младежи са с основно и по-ниско образование.

Безработни лица без квалификация и специалност - за ДБТ 49 бр.

- младежите до 29 г. са 5,3% от всички безработни без квалификация и специалност;
- 54,0 % от всички безработни младежи са без квалификация и специалност.

За община Антоново: 31 бр.

- младежите до 29 г. са 9,1% от всички безработни без квалификация и специалност;
- 72,1% от всички регистрирани младежи са без квалификация и специалност.

За община Омуртаг: 43 бр.

- младежите до 29 г. са 4,0% от всички безработни без квалификация и специалност;
- 45,7% от всички регистрирани младежи са без квалификация и специалност.

Безработни лица с намалена работоспособност/увреждания - за ДБТ 17 бр.

- младежите до 29 г. са 10,2% от всички безработни с намалена работоспособност;
- 12,4 % от всички безработни младежи са с намалена работоспособност.

За община Антоново: 4 бр.

- младежите до 29 г. са 10,5% от всички безработни с намалена работоспособност;
- 9,3 % от всички безработни младежи са с намалена работоспособност.

За община Омуртаг: 4 бр.

- младежите до 29 г. са 3,1% от всички безработни с намалена работоспособност;
- 4,3 % от всички безработни младежи са с намалена работоспособност.

Продължително безработни лица - за ДБТ 27 бр.

- младежите до 29 г. са 1,9% от всички безработни с регистрация над 12 месеца;
- 19,7% от всички безработни младежи са продължително безработни лица.

За община Антоново: 18 бр.

- младежите до 29 г. са 4,5% от всички безработни с регистрация над 12 месеца;
- 41,9% от всички безработни младежи са продължително безработни лица.

За община Омуртаг: 9 бр.

- младежите до 29 г. са 0,956 от всички безработни с регистрация над 12 месеца;
- 9,6% от всички безработни младежки са продължително безработни лица.

През 2017 г. Дирекция „Бюро по труда“ гр. Омуртаг активно работи по реализацията на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта и подписаното споразумение със социалните партньори - кметове на общини, регионални организации на работодателите, работниците и служителите, РУО на МОН, НПО и младежки организации. В срещите с работодатели при разкриване на свободни работни места и устройване на работа приоритетно се предлагаха младежи.

Активно се работи по възможностите за устройване на работа на младежи със средно, средно - професионално и висше образование.

Бяха ползвани всички възможности предлагани от субсидираната заетост - програми, мерки за заетост, схеми на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Тенденцията в по-голям времеви диапазон /5 и дори 10години/ е на намаляване и като брой, и като дял. Този процес не се дължи на по-добра реализация на пазара на труда /младежите са предпочитани при наемането от работодатели/, а на негативни демографски и миграционни процеси.

През 2017 г. по данни на ДБТ Търговище в **община Търговище** в заетост са включени общо 406 младежи до 29 години, от тях: 24 лица са включени в програми и мерки за заетост, а 107 лица са включени в схеми по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, чрез посредничеството на ДБТ са устроени на работа на несубсидирани работни места /първичен пазар/ 275 младежи. В заетост чрез обучение с наставник са включени 29 лица по схема „Младежка заетост“ и 78 лица по схема „Обучение и заетост на младите хора“ на ОП РЧР, 351 младежи участваха в мотивиране за активно поведение на пазара на труда и Ателие за търсене на работа, а 478 младежи участваха в групови мероприятия за професионално ориентиране.

По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ общо 23 младежи са преминали обучение преди заетостта - съответно 7 лица по схема „Младежка заетост“ и 16 лица по Схема „Обучение и заетост на младите хора“.

Обучение за професионална квалификация – през 2017 г. в курсове за повишаване на квалификацията са включени 8 заети младежи по схема «Ваучери за заети лица».

От всички заети в **община Попово и в община Опака**, около 32 % са млади хора. През 2017 г. 279 младежи са устроени на работа чрез ДБТ Попово в гр. Попово и гр. Опака: устроени на Първичен пазар на труда – 123; устроени по Програми за заетост – 152; устроени по Мерки за заетост – 4.

Устроените на работа младежи до 29 г. от Дирекция „Бюро по труда“ гр.Омуртаг през 2017 г. са:

Общо постъпили на работа - 260 бр. /23,9% от всички устроени на работа безработни лица/.

Започнали работа с прякото посредничество на ДБТ-Омуртаг - 199 бр. от тях:

- на първичен пазар на труда - 103 бр.
- по мерки за заетост от Закона за насърчаване на заетостта - 8 бр.
- по програми за заетост от ЗНЗ - 8 бр.
- по схеми на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"- 80 бр.

Тези данни за отделните общини обслужвани от Дирекция "Бюро по труда" гр. Омуртаг са следните:

За община Антоново:

Общо постъпили на работа - 55 бр.;

Започнали работа с прякото посредничество на Филиал Антоново на ДБТ-Омуртаг - 51 бр.

от тях:

- на първичен пазар на труда - 32 бр.;
- по мерки за заетост от Закона за насърчаване на заетостта - 1 бр.;
- по програми за заетост от ЗНЗ - 2 бр.;
- по схеми на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"- 16 бр.

За община Омуртаг:

Общо постъпили на работа - 205 бр.;

Започнали работа с прякото посредничество на ДБТ - Омуртаг – 148 бр. от тях:

- на първичен пазар на труда - 71 бр.;
- по мерки за заетост от Закона за насърчаване на заетостта - 7 бр.;
- по програми за заетост от ЗНЗ - 2 бр.;
- по схеми на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"- 64 бр.

От наетите през годината младежи 28,1% са работническа професия, а 20,4% са специалисти. При специалистите преобладават наетите с икономически и технически специалности, следвани от специалистите в образованието.

През изминала 2017 г. в Дирекция "Бюро по труда" гр. Омуртаг се работи по следните програми насочени изцяло към младежи до 29 г.:

Национална програма „Старт на кариерата“ от ЗНЗ

Основната цел на програмата е да бъдат осигурени възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили средно или више образование, с цел улесняване на прехода между образование и заетост.

Дирекция "Бюро по труда" чрез програмата осигури субсидирана 9 месечна заетост на 6 младежи - в Общинска администрация Омуртаг, Областна дирекция "Земеделие", Дирекция "Социално подпомагане" и в самата Дирекция "Бюро по труда"- Омуртаг.

Схема "Младежка заетост" на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси"

Подпомага старта в работната кариера на младежи до 29 години чрез осигуряване на субсидирана 6 месечна заетост за обучение или стажуване при работодатели от реалния сектор.

През 2017 г. по схемата започнаха работа 7 младежи, а общо бе осигурена заетост на 16 младежи.

Схема "Обучения и заетост на младите хора" на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси"

Схемата е насочена към безработни младежи до 29 години и се реализира на три етапа. В рамките на първия етап бе осигурена директна заетост за младежи, които са регистрирани като безработни. На втория и третия етапи е предоставена възможност на регистрираните безработни младежи да преминат през обучение за придобиване на професионална квалификация или ключови компетенции.

През 2017 г. 25 безработни младежи преминаха обучения, а общо на 71 младежи беше осигурена 6 месечна субсидирана заетост.

Дейността на Агенцията по заетостта по изпълнението на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014-2020 г. продължи активно и

през изминалата година трудовите посредници консултираха за професионално развитие всички младежи до 29 г. регистрирани в Дирекция «Бюро по труда» гр. Омуртаг.

4. Икономическа активност и предприемачество

Мнозинството млади хора на територията на област Търговище имат желание да развиват собствен бизнес, независимо от силната конкуренция. Те се нуждаят от подкрепа както при стартирането, така и при развиването на самостоятелен бизнес. Ограничаването на високата младежка безработица и неактивност беше една от основните задачи по изпълнението на Областния план за младежта през 2017 г.

През 2017 г. Дирекциите „Бюро по труда“ на територията на област Търговище активно работят по реализацията на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта и подписаното споразумение със социалните партньори - кметове на общини, регионални организации на работодателите, работниците и служителите, РУО на МОН, НПО и младежки организации. В срещите с работодатели при разкриване на свободни работни места и устройване на работа приоритетно се предлагат младежи.

Активно се работи по възможностите за устройване на работа на младежи със средно, средно-професионално и висше образование, тъй като младите хора обикновено нямат предприемачески умения, липсват им и финансови ресурси за стартиране на собствен бизнес.

По данни на ДБТ Търговище в община Търговище в заетост са включени общо 406 младежи до 29 години, от тях: 24 лица са включени в програми и мерки за заетост, а 107 лица са включени в схеми по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, чрез посредничеството на ДБТ са устройени на работа на несубсидирани работни места /първичен пазар/ 275 младежи. В заетост чрез обучение с наставник са включени 29 лица по схема „Младежка заетост“ и 78 лица по схема „Обучение и заетост на младите хора“ на ОП РЧР, 351 младежи участваха в мотивиране за активно поведение на пазара на труда и Ателие за търсене на работа, а 478 младежи участваха в групови мероприятия за професионално ориентиране.

По Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ общо 23 младежи са преминали обучение преди заетостта - съответно 7 лица по схема „Младежка заетост“ и 16 лица по Схема „Обучение и заетост на младите хора“.

Обучение за професионална квалификация – през 2017 г. в курсове за повишаване на квалификацията са включени 8 заети младежи по схема «Ваучери за заети лица».

В община Търговище са организирани срещи с младите хора, завършващи средно образование за информиране на възможности за трудовата им реализация, като е

проведена една младежка борса с участието на 31 младежи, проведени са 6 информационни срещи с 210 ученика от средни училища и професионални гимназии от гр. Търговище. Проведени са курсове за повишаване на квалификацията по схема „Ваучери за заети лица“, където са включени 8 заети младежи.

Включени са младежи в програми и мерки от Закона за насърчаване на заетостта, по ОП „Развитие на човешките ресурси“, по схема „Обучение и заетост на младите хора“ и по схема „Младежка заетост“. По същата програма младежи са преминали обучение пред заетостта – съответно 7 лица по схема „Младежка заетост“ и 16 лица по схема „Обучение и заетост на младите хора“. Осигурена е възможност на 11 младежи за придобиване на трудов стаж на безработни, завършили висше образование по НП „Старт на кариерата“.

В „Център за подкрепа за личностно развитие-ОДК“ гр. Търговище е проведена дискусия по тема „Възможност за кариерно развитие на младите хора в родния град“ между младежите с директор на банка и собственик на хотели. През 23-26 февруари младежите от ТУП участваха в X-та Национална младежка среща „Младите – активни граждани“ в гр. Горна Оряховица. В националната среща взеха участие четирима членове на ТУП. Те представиха дейността си пред представители на младежки организации от цялата страна. Организаторите срещнаха младежите с различни представители на средния бизнес, социалното предприемачество, дигиталните технологии и пр. По мнение на всички присъстващи, това е най-успешната и полезна за младежите среща от десет години насам.

През месец юни 2017 година е проведена дискусия, организирана от ТУП с представители на училищни съвети то училищата на гр. Търговище на тема „Възможности за кариерно развитие на младите хора в родния град“. Младежите посетиха офисите и реализираха срещи и разговори за професионалното развитие на града с директор на клон на „Пиреус банк“ в Търговище и собственик на хотели в града.

В община Попово и в община Опака броят на младите хора включени в курсове за квалификация и преквалификация чрез ДБТ Попово през 2017 г. е 48, от тях:

- участвали в курсове за квалификация и преквалификация организирани в ДП „Българогермански център за професионално обучение – 1;
- участвали в курсове за професионална квалификация по Проект „Обучение и заетост на младите хора“ – 22;
- участвали в курсове за ключова компетентност по Проект „Обучение и заетост на младите хора“ – 19;
- участвали в обучение по Проект „Младежка заетост“ – 6.

Броят на младите хора от двете общини консултирани за професионално ориентиране чрез ДБТ Попово са 506, от тях:

- участвали в групови мероприятия за професионално ориентиране - 159;
- индивидуално професионално ориентирани – 347.

През 2017 г. в Дирекция "Бюро по труда" гр. Омуртаг се работи по следните програми насочени изцяло към младежи до 29 г.:

Национална програма „Старт на кариерата“ от ЗНЗ

Основната цел на програмата е да бъдат осигурени възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили средно или више образование, с цел улесняване на прехода между образование и заетост. Дирекция "Бюро по труда" чрез програмата осигури субсидирана 9 месечна заетост на 6 младежи - в Общинска администрация Омуртаг, Областна дирекция "Земеделие", Дирекция "Социално подпомагане" и в самата Дирекция "Бюро по труда"-Омуртаг.

Схема "Младежка заетост" на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

Подпомага старта в работната кариера на младежи до 29 години чрез осигуряване на субсидирана 6 месечна заетост за обучение или стажуване при работодатели от реалния сектор. През 2017 г. по схемата започнаха работа 7 младежи, а общо бе осигурена заетост на 16 младежи. По схема „Младежка заетост“ бяха обучени от наставници на работното място 3 младежи, а по схема „Обучения заетост на младите хора“ обучение по „Дигитална компетентност“ преминаха 7 безработни младежи, професионална квалификация „Пътища, магистрали и съоръжения“ - 13 младежи и по „Основни и довършителни работи“ - 5 младежи.

Схема "Обучения и заетост на младите хора" на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

Схемата е насочена към безработни младежи до 29 години и се реализира на три етапа. В рамките на първия етап бе осигурена директна заетост за младежи, които са регистрирани като безработни. На втория и третия етапи е предоставена възможност на регистрираните безработни младежи да преминат през обучение за придобиване на професионална квалификация или ключови компетенции.

През 2017 г. 25 безработни младежи преминаха обучения, а общо на 71 младежи беше осигурена 6 месечна субсидирана заетост.

Дейността на Агенцията по заетостта по изпълнението на Националния план за изпълнение на Европейската гаранция за младежта 2014-2020 г. продължи активно и през изминалата година трудовите посредници консултираха за професионално развитие всички младежи до 29 г. регистрирани в Дирекция «Бюро по труда» гр. Омуртаг.

Национална програма „Активиране на неактивни лица“ за 2017 година е осигурена заетост на 1 лице като „младежки медиатор“ в Община Омуртаг.

През 2017 г. клоновете на Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение“ предоставяха възможности за квалификация и преквалификация на безработните лица.

С цел запознаване с проблемите и приоритетите на микропредприятията, тяхната визия към търсещите работа младежи на територията на община Омуртаг, се

организиранат дискуссионни срещи с участието на служители на общинска администрация, представители на местния бизнес и младежи. Служители на общинска администрация в частност служители от Общинска служба „Земеделие“ дават методическа указания и консултират младежи, занимаващи се със земеделие (общо консултирани младежи за 2017 г. – приблизително 55).

Иницирираната Кампания на КНСБ „Моето първо работно място“ има за цел запознаване на зрелостниците с основните трудови, социални и осигурителни права, както и развиване на гражданското самосъзнание на завършващите средните училища; осъществяване на прехода от училище към пазара на труда; успешната адаптация на учениците към света на труда; мерките срещу разрастването на сивата икономика; кариерното развитие и др.

Завършващите осми клас ученици със специални образователни потребности имат възможност да продължат обучението си в професионални паралелки за придобиване на I-ва степен професионална квалификация в ПГТХВТ „Ал. Константинов“ гр. Търговище, и в ПГТЛП гр. Попово.

За да се противодейства на нарастващата младежка безработица, общините и Д „БТ“ на територията на област Търговище работят активно по мерки за подкрепа на създаването на работни места. Временната заетост в публичния сектор се счита за важно средство за присъствие на пазара на труда, но в дългосрочен план е важно да се създадат устойчиви работни места. С цел запознаване с проблемите и приоритетите на микропредприятията, тяхната визия към търсещите работа младежи на територията на областта, се организиранат дискуссионни срещи с участието на служители на областна администрация, общинските администрации, представители на местния бизнес и младежи.

През месец декември 2017 г. Областна администрация – Търговище стартира инициатива за проучване потребностите на бизнеса в област Търговище от кадри. За целта, с подкрепата на Търговско-промишлена палата – Търговище, се разработи онлайн анкета, която беше разпространена сред работодателите с молба за обратна връзка.

Проблемът с липсата на кадри и връзката между професионалното образование и бизнеса се задълбочава в цялата страна и това налага предприемането на бързи и адекватни мерки.

От попълнените анкети разбираме, че се търсят кадри, като: фадромисти, заварчици, счетоводители, готвачи, стругари, фрезисти, машинни инженери, шлосери, тапицери, машинен оператор, експерти външна търговия, снабдителите, мотокаристи, дърводелци, общи работници, механизатори и др. Повечето фирми са готови да предоставят условия за учебна практика на ученици и студенти.

От месец февруари 2018 г. и Агенцията по заетостта стартира на своята електронна страница проучване на потребностите на работодателите в България от кадри. В разработената от Агенцията по заетостта анкета въпросите са свързани с

търсеното професионално направление или област на висшето и средното образование, с конкретни професии от утвърдения от МОН Списък на професиите за професионално образование и обучение /СППОО/, както и с търсенето на кадри без специална квалификация.

Потребностите на работодателите ще се проучват два пъти в годината – през февруари и през август. **Въз основа на събраната емпирична информация ще се определят по-нататъшните приоритети на областната и националната политика в сферата на образованието, обучението и насърчаване на заетостта. Анализът на потребностите на бизнеса от работна сила ще подпомогне правилното насочване на усилия и ресурси към мерки за подобряване срещането на търсената и предлагана работна сила.**

5. Достъп до информация и услуги

Въпреки масовото навлизане на информационни технологии в бита и в работата, достъпът до информация на младите хора все още е ограничен. Публичните услуги в подкрепа на младите хора все още не са с необходимото качество и не достигат до всички нуждаещи се, особено до младите роми и младежите в малките населени места.

Един от приоритетите в политиката на Област Търговище е повишаване качеството и достъпът до информационни услуги в подкрепа на младежкото развитие.

Днес източниците на масова обществена информация, като електронни и печатни медии, образователни институции и обществени библиотеки, се приемат за даденост. Те имат ключова роля за събирането, организирането и ползването на информация и за осигуряването на достъп до широк кръг информационни източници. Община Търговище има изградена много добра културна инфраструктура в това отношение – обществени библиотеки, музеи, читалища. Те изпълняват и ролята на памет за миналото като събират, съхраняват и осигуряват достъп до материали, свързани с историята на общността или на отделни личности. Чрез предлагането на разнообразна информация те подпомагат хората да участват компетентно при обсъждането и вземането на решения по ключови проблеми. Културните институции на територията на града успешно си сътрудничат с други организации, за да оползотворят по най-добрия начин ресурсите, с които разполагат.

Бързото нарастване на обема на достъпната информация и продължаващите технологични промени вече имат значителен ефект върху обществените библиотеки и услугите, които те предлагат.

Улесненият достъп до информация обаче не съдейства за решаване на проблема с липсата на възможности за заетост, осигуряваща доходи – най-съществената потребност.

През първата половина на 2017 година не бе отворена програма МИКЦ, но независимо от това Център за младежки дейности и инициативи продължи да поддържа и развива една от основните дейности по МИКЦ, а именно Младежки консултативен

кабинет. МКК работи целогодишно по график като предоставя безплатно консултации на млади хора с проблеми в психо-социалната реализация: развитие на таланта, творческите умения и културното израстване на младите хора. Дейността на ЦМДИ целогодишно е насочена към това да създава условия за изява на младите хора от община Търговище, подпомагане и предлагане на услуги за организиране на свободното им време.

През годината, по график на Младежки информационно-консултантски център, са предоставени услуги в подкрепа на личностното развитие на младите хора, вкл. жизнени умения чрез по-нататъшно укрепване на капацитета на МИКЦ – индивидуални и групови консултации, тренинги, клуб „Журналистика“. Проведено е обучение на млади хора за стартиране и управление на собствен бизнес.

От 2010 г. в резултат на инициативата „Глобални библиотеки“ в град Омуртаг и в селата Камбурово, Врани кон, Пъдарино, Обител, Плъстина се оборудваха компютърни зали със свободен режим на ползване и достъп до интернет. Тези зали се ползват предимно от младите хора. Все още има населени места в общините, в които поради ограничения на релефа няма интернет-покритие. Младите хора в тези села са практически изолирани и това създава проблем в задържането им в съответните населени места. Община Омуртаг с активното включване на училищата проведе дискусии срещи с ученици и младежи под надслов „Да избира професия“. Те имаха за цел да се създаде конструктивен диалог между младите хора и общинската администрация, насочване вниманието на младежите към търсени на пазара на труда професии. Служителите на администрацията дават методическа указания и консултират младежи, занимаващи се със земеделие.

По-голямата част от населението на по-малките общини живее в селата (2/3 от населението). Ето защо дейностите на общинските администрации не са концентрирани само в общинския център. Общинската администрация съдейства, организира и провежда информационни кампании, касаещи проблемите на младите хора в сфери като: здравеопазване, безработица, образование, емиграционни нагласи и др. При провеждане на тези кампании се използват презентационни материали, брошури, диплянки и пр. Към структурата на общинските администрации са назначени здравни работници. Те работят в здравните кабинети към училища и детски градини като по график обхождат всички детски и учебни заведения на територията на общините. Работата на здравните работници включва не само даване на първа долекарска помощ, но и изнасяне на лекции и обучения на деца и ученици по теми, касаещи здравословния начин на живот, превенция на ХИВ/СПИН и болести предавани по полов път, борба със зависимостите и пр. През 2017 г. се проведеха дискусии срещи с участието на здравни работници, експерти в направление Образование, представители на училищата и спортните клубове, младежи и ученици с цел обсъждане на теми, свързани със здравословния начин на живот на подрастващите. Ежемесечно се провеждат срещи на служители от направление

Образование със здравните работници. През летния сезон се организира обучителен семинар на медицинските специалисти с цел запознаване с промените в нормативната уредба и изискванията по извършваната от тях здравна дейност. По график медицинските специалисти, които работят в здравни кабинети по училища и детски градини, които са служители на общинските администрации, изнесоха лекции по различни здравни теми пред ученици от всички учебни заведения на територията на общината - здравословно хранене; болести, предавани по полов път; борба със зависимостите - тютюнопушене, алкохол, наркотици и др. Бяха раздадени информационни материали - диплянки, брошури и др. Общинските администрации с активното включване на училищата проведоха дискуссионни срещи с ученици и младежи под надслов "Моята професия – мой избор". Те имаха за цел да се създаде конструктивен диалог между младите хора и общинска администрация, насочване вниманието на младежите към търсени на пазара на труда професии. Служители на общински администрации дават методически указания и консултират младежи, занимаващи се със земеделие. На територията на общините в над 60-70%% от населените места има действащи читалища. Всички читалища разполагат със собствени библиотеки, като фондовете се попълват предимно от субсидии и чрез проекти за допълващи целеви субсидии. Част от читалищата – предимно в по големите населени места, имат достъп до Интернет. Наблюдава се трайна тенденция за оборудване на читалищата с компютърна и друга офис техника. Оборудвани с компютърна техника и интернет достъп, читалищата се превърнаха в любимо място за сбирка на младите хора, особено по селата. През изминалата година се увеличи броят на художествените колективи към читалищата, като най-многобройни са детските състави и групите за автентичен фолклор. Възстановява се традицията за провеждане на Общински прегледи и фестивали. Читалищата поддържат традицията за отбелязване на значими национални събития, като основни партньори в тях са кметствата и училищата.

6. Гражданска активност на младите хора

Мисленето сред младите хора за гражданска инициативност като „нещо безсмислено и губещо време“ е сериозна заплаха за демократичните механизми в бъдеще. Диалогът с младите хора на регионално, областно и общинско ниво по въпроси, които ги засягат, все още не е структуриран за разлика от установените Европейски модели. Ето защо:

Целите на гражданското образование в училище са насочени към личностното развитие и подготовката на младия човек за социалната му реализация. Главната цел на това образование е да подпомага развитието и утвърждаването на младия човек като гражданин, който е автономна свободна личност, способна да поема отговорност за себе си и за другите. Насочено е към изграждане на социалната култура на учениците, която

дава знания за ценностите, институциите, механизмите и процедурите на демократичното общество и изгражда умения за тяхното прилагане.

Основни принципи са:

- зачитане на човешкото достойнство и равните неотменими права;
- плурализъм и толерантност;
- достъпност до основните постижения на световната култура;
- личностно отношение, аргументираност и убеденост, творческо и критично мислене.

Оползотворяването на свободното време на учениците е значим аспект в работата на образователните институции в област Търговище. Надграждането на получените знания в училище в областта на науката, гражданското образование, изкуствата и спорта е от значение за развитието на дарованията на всеки ученик.

По важните планирани и проведени инициативи за 2017 година са:

- „България в картини и слово“ 2017 година – Национален конкурс, проведен от Център за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс Търговище;
- републикански кръг от състезанието по приложно колоездене. Цялостната организация по посрещането бе възложена на младежите от ТУП като форма на обучение в реални условия за организиране на подобен тип събития;
- отбелязване на 17 февруари – „Ден на спонтанните актове на доброта“;
- участие в Десета национална младежка среща „Младите – активни граждани“ в гр. Горна Оряховица;
- „Пролетна фиеста“ – публична изява на Школата по изобразителни изкуства, посветена на настъпващата пролет, със съдействието и участието на младежите от ТУП;
- „Ден на земята“.

Училища с голям брой ученици от социално уязвими групи участват в реализиране на дейностите по проекти към ЦОИДУЕМ. Училищни клубове към БМЧК проявяват инициативност при благотворителни каузи, организират благотворителни балове и отделят от свободното си време за работа с възрастни хора.

Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение. То има за задача придобиването на социални, граждански и интеркултурни компетентности.

Целите на гражданското образование са изграждане на автономна и активна личност, която: разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин; познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите

и политическите реалности на глобализация се свят; защита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство; осъзнава и цени своята културна идентичност; изразява обосновано и критично гражданската си позиция.

В училищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват интегрирано в обучението по образователните направления, интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, както и в часа на класа, в заниманията по интереси в рамките на целодневна организация на учебния ден и в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие.

Гражданското образование е система от дейности, насочени към работа за формиране личността на ученика. То е онази част от образователния процес, която в изпълнение на гражданската мисия на образованието, е насочена към изграждане на социалната култура на учениците. Тя дава знания за ценностите, институциите, механизмите и процедурите на демократичното общество и изгражда умения за тяхното прилагане.

Провеждат се разговори, беседи и игри, използват се презентации, филми и се разглеждат теми по „Гражданско образование“ в часа на класа, с цел усвояване от учениците на социални знания и умения за отстояване на правата, изпълнение на задълженията и поемане на отговорности като членове на обществото; за формиране на гражданска ангажираност у учениците, мотивация за труд и опазване на околната среда; повишаване на знанията за здравословния начин на живот и развиване на умения, които водят към здраве.

На територията на областта всички ученици, включени в учебния процес, изучават гражданско образование в задължителна подготовка, а част от тях и в задължителноизбираема подготовка и извънкласни и извънучилищни дейности. Осъществява се от VIII до XII клас чрез предметите от КОО „Обществени науки и гражданско образование“ История и цивилизация, География и икономика, Философия (психология и логика, етика и право, философия) и Свят и личност.

Гражданското образование е онази част от образователния процес, която в изпълнение на гражданската мисия на образованието е насочена към изграждане на социалната култура на учениците: тя дава знания за ценностите, институциите, механизмите и процедурите на демократичното общество и изгражда умения за тяхното прилагане. То е система от дейности, насочени към работа за формиране личността на ученика. В часа на класа се провеждат разговори, беседи и игри, използват се презентации, филми и се разглеждат теми по „Гражданско образование, с цел усвояване от учениците на социални знания и умения за отстояване на правата, изпълнение на задълженията и поемане на отговорности като членове на обществото.

Гражданското образование е интегрирано като част от обучението по всички учебни предмети до 12 клас, като негов акцент е работата в часовете по учебните предмети Свят и личност и История и цивилизация. Учениците придобиват знания в областта на гражданството не само в класната стая – в часовете от философския цикъл и История и цивилизация, но също и чрез неформални занимания - час на класа, състезания, олимпиади, изложби, училищен празник, викторини, доброволчески акции, тренинги, работа по проектно базирано обучение и мултидисциплинарни проекти.

Часовете по военно обучение с учениците от 9 и 10 класове за учебната 2016/2017 г. се проведеха под формата на практическо занятие през месец октомври.

Дванадесетокласниците се запознават с основните трудови, социални и осигурителни права чрез темите, включени в кампанията „Моето първо работно място“.

Учениците със СОП в 9 и 10 клас разглеждат актуални теми в часовете по гражданско образование, касаещи общуването, ценности и норми, зависимости, уважение и доверие, човешки права.

По Национална програма за противодействие на трафика на хора, закрила на жертвите беше проведена кампания: „Достатъчно ли сме информирани за трафика на хора?“.

Участие в инициативи „Да почистим България за един ден“, „Да пазим нашата планета чиста и зелена“, „Ден на розовата фланелка“, Ден на самоуправлението, седмица на любовта, празници и тържества и др.

Широк е кръга от заинтересовани страни: НПО, ОДК - Търговище, ЦМДИ, РИМ, Асоциация „НАЯ“, РЗИ, медии; студенти - доброволци от Великотърновския университет, които помагат на децата да разберат колко важно е образованието, поставят ги в допълнителна езикова среда и подпомагат интеграцията им чрез игрови и иновативни подходи в работата си др.

През 2016 година между МОН и ВСС е сключено споразумение за реализиране на Образователна програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“. Образователната програма сред учениците е с цел превенции и повишаване на тяхната информираност за структурата, функциите и значението на съдебната власт в България. През учебната 2016/2017 година по програмата работиха три училища от областта, обхванати бяха 133 ученици. Четири училищата и 126 ученици са обхванати по програмата през учебната 2017/2018 г. В реализирането на програмата ще вземат участие Районните съдилища в градовете Попово и Омуртаг и Административен и Окръжен съд Търговище.

На регионално ниво през 2016/2017 година се проведе първата областна ученическа конференция „Всичко се състои в нашите задружни сили“, посветена на 180 години от рождението на Апостола на свободата – Васил Левски. В нея се включиха 17 ученици от 7 училища в областта. През месец април 2018 година, предстои реализирането на втора такава историческа конференция за ученици в областта. Тази

година конференцията е посветена на 140 години от Освобождението на България. Целта на конференцията е да се провокира творческото мислене, изследователската дейност, да се възпитава патриотично чувство, интерес към историята, стремеж към изява, удовлетвореност от екипната работа.

В Националния календар за изяви по интереси за деца и ученици през учебната 2016/2017 г. беше включен Националният поход "По стъпките на четата на Таньо Войвода" и прегледите на маршовата и строева песен, организиран от КПД „Родно Лудогорие“, София със съорганизатори общини Попово, Тутракан, Исперих и Разград. Походът и прегледите на маршовата и строева песен се провежда за 32 поредна година. Участие в него взеха 302 ученици от областите Търговище, Разград и Силистра.

По Национална програма за противодействие на трафика на хора, закрила на жертвите беше проведена кампания: „Достатъчно ли сме информирани за трафика на хора?“.

Други проведени инициативи са: „Да почистим България за един ден“, „Да пазим нашата планета чиста и зелена“, „Ден на розовата фланелка“, „Ден на самоуправлението“, седмица на любовта, празници и тържества, кампании срещу насилието и по случай Международния ден за борба със СПИН.

Център за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс Търговище проведе за пореден път национален конкурс „България в картини и слово“ 2017 година за рисунка, есе, мултимедийна презентация и видеоклип. Конкурсът е включен в Национален календар за изяви по интереси на децата и учениците на МОН. Тържественото награждаване на участниците се проведе през м. май, в седмицата на традиционния панаир в града. Целта е да се даде възможност на ученици до 12 клас да създават материали, чрез които да изразяват своето отношение към значими културни, исторически и природни забележителности и събития в България. Всички форми, които предлага ЦПЛР-ОДК Търговище дават възможност на участниците в тях да придобиват в неформална среда знания и умения, свързани с различни направления – наука, гражданско и здравно образование, изкуство и спорт. Градът ни почти всяка година е домакин на републикански кръг от състезанието по приложно колоездене, а цялостната организация по посрещането се възлага на младежите от ТУП като форма на обучение в реални условия за организиране на подобен тип събития.

В училищата функционират клубове към БМЧК, където учениците проявяват инициативност при благотворителни каузи, организират благотворителни балове и отделят от свободното си време за работа с възрастни хора.

Участието в секторна програма „Еразъм+“ допринася за повишаване качеството на училищното образование, формиране на личността на учениците и развитие на компетенциите им. Програмата е стартирана през 2014 г. и се базира на интегриран подход, който гарантира ефективно взаимодействие между всички сектори в областта на образованието, обучението, младежта и спорта. Тя подкрепя дейности в сферата на

училищното образование, висшето образование, професионалното образование и обучение, образованието за възрастни и младежи. Новата програма има за цел да изгради стабилни партньорства между образованието и бизнеса за поощряване на иновациите и конкурентоспособността, като същевременно насърчава заетостта, със специален акцент върху борбата с младежката безработица.

Популярно е направление КД2 с наименование „Активна, атрактивна и интерактивна е-математика“ и проект „Дигитална класна стая“ по програма „Еразъм+“, направление КД1 за мобилност на учители, както и КД 1 Образователна мобилност, Мобилност на обучаеми и ученици в ПОО на Европейския съюз.

I СУ "Св.Седмочисленици" получи възможност за развиването на училището като общност и промяната му от училище с високи стандарти към училище с високо качество. Това се случва в контекста на участието на I СУ във втора фаза на проект „Училището – център на общността“ на Националната мрежа за децата, където заедно с други общностни училища - партньори и подкрепящи НПО ще се работи за приобщаване на родителите и семейството към живота на училището.

Първо СОУ „Свети Седмочисленици“ работи успешно в международни партньорства с държави от цяла Европа.

Стратегически подход в работата на образователните институции в област Търговище е наред с оползотворяването на свободното време на учениците да се издирват и развиват ученици с изявени заложби и талант.

С цел надграждане на получените знания в училище са структурирани дейностите на Обединен детски комплекс – Търговище (ОДК). Там целогодишно се реализират занимания в постоянни форми за около 550 млади хора в областта на науката, гражданското образование, изкуствата и спорта. Работата в тези направления се насочва към надграждане получените знания в училище и развитието на дарованията на всеки ученик. Системно се предоставят възможности за участия в конкурси и състезания на различни нива – регионално, национално и международно. Освен това се реализира общуване на територията на населеното място между връстници, които имат сходни интереси и това допринася за неформалното образование на младежите. Младежи на възраст 15-18 години са включени предимно в клубовете по тенис на корт, тенис на маса, мажоретен състав, в групите по изобразително изкуство и екоклуба.

С цел реализиране гражданската активност на учениците към ОДК функционира Търговишки ученически парламент – форма за ученическо самоуправление на общинско ниво. В ученическия парламент членуват ученици от гимназиален етап от училищата на община Търговище. Дейността им е уредена с правилник. Броят на учениците е 18-20 човека, като част от тях не членуват в училищните парламенти, т. е. членството им е продиктувано от лично желание.

За изразяване на гражданската си позиция и формиране на отговорности, съществено значение имат изградените в училищата ученически съвети. В тези

организации учениците участват във вземането на решения, касаещи училищния живот и са интегрират пълноценно в училищната общност. Младежите от Търговищкия ученически парламент планират и организират дейности, свързани с проява на тяхната гражданска активност. Участват в обучения и на общинско и национално ниво. През м. април 2017 г. представители на младежката организация взеха активно участие в работата на XVI –тата Национална пролетна сесия на детските и младежките парламенти и съвети в България, проведена в гр. Стара Загора. На общинско ниво се провеждат едnodневни активности и кампании, свързани с отбелязване на различни бележити дати, благотворителни акции и информационни кампании.

Участие в проекти по международни програми:

Участието в секторна програма „Еразъм+“ допринася за повишаване качеството на училищното образование, формиране на личността на учениците и развитие на компетенциите им. Програмата е стартирана през 2014г. и се базира на интегриран подход, който гарантира ефективно взаимодействие между всички сектори в областта на образованието, обучението, младежта и спорта. Тя подкрепя дейности в сферата на училищното образование, висшето образование, професионалното образование и обучение, образованието за възрастни и младежи. Новата програма има за цел да изгради стабилни партньорства между образованието и бизнеса за поощряване на иновациите и конкурентоспособността, като същевременно насърчава заетостта, със специален акцент върху борбата с младежката безработица.

Популярно е направление КД 2 с наименование „Активна, атрактивна и интерактивна е-математика“ и проект „Дигитална класна стая“ по програма „Еразъм+“, направление КД 1 за мобилност на учители, както и КД 1 Образователна мобилност, Мобилност на обучаеми и ученици в ПОО на Европейския съюз.

Работещи по международни проекти по Програма „Еразъм +“ са:

- I СУ "Св.Седмочисленици" получи възможност за развиването на училището като общност и промяната му от училище с високи стандарти към училище с високо качество. Това се случва в контекста на участието на I СУ във втора фаза на проект „Училището – център на общността“ на Националната мрежа за децата, където заедно с други общностни училища – партньори и подкрепящи НПО ще се работи за приобщаване на родителите и семейството към живота на училището;

- В ПГТХВТ „Алеко Константинов“ гр. Търговище във връзка с участие в „Еразъм +“ 8 ученици и 1 ръководител са провели учебна практика по сладкарство в Република Чехия през декември 2017 г. Предстои участие на двама учители в обучение по „Еразъм+“ в Италия. Запланувано е участие на 10 ученици в проект за провеждане на производствена практика в Република Чехия и мобилност на двама учители в Испания;

- ПГИИ „Джон Атанасов“ гр. Търговище – темата на проекта е: „Boots your green“ ключова дейност: „Стратегически партньорства“, сектор: „Училищно

образование”, съвместно с професионални училища от Франция, Португалия, Македония, Румъния и Турция.

- ПГСС „Никола Пушкиров” гр. Попово – проект „Фамилното биоземеделие-инструмент за интелигентен и приобщаващ растеж и устойчиво местно развитие”, Ключова дейност 1 „Образователна мобилност за граждани”, сектор „Професионално образование и обучение” – 20 ученици са получили сертификати за мобилност европас мобилност и европас автобиография. Проект QUAKE - ECVET по програма „Еразъм +” , K2 – 2 ученици придобити точки по кредитна система ECVET от 2 ученици и 2 преподаватели.

- ПТГЛП гр. Попово – „ICT Pro”, КД 1 Образователна мобилност, Мобилност на обучаеми и ученици в ПОО на Европейския съюз. Посещение в компании от IT сектора в Италия, Торино. Предстои участие в „IT PraXis” № 2017-1-BG01-KA102-035799 Еразъм +, КД 1 Образователна мобилност, Мобилност на обучаеми и ученици в ПОО на Европейския съюз. Посещение в компании от IT сектора в Италия, Сицилия;

- ПГ „Христо Ботев” гр. Попово – "BESTeachers BESTudents". Осъществени са мобилности за 15 ученици и 9 учители в старни от ЕС. Предстои финализиране на стартегическо партньорство по програма „Еразъм +”, "BESTeachers BESTudents". Провеждане на среща в България, съвместно с ученици и учители от 5 страни. Предстоящи мобилности 8 за ученици и 8 за учители.

Младежите участват и реализират дейности в областта на гражданското образование. Осъществяват публични прояви за учениците по различни поводи, като част от тях са с традиционен характер. В хода на дейността, младите участват в национални срещи и преминават обучения за изграждане на лидерски умения. Участват при организацията на общински, областни и национални прояви, които се провеждат на територията на област Търговище.

Значими примери са: „Младежка борса за „идеи”, група във „Фейсбук” за позитивните хора и Клуб „Евронавигатор” – информационно студио с използване на ИКТ на тема: „Ние и Европа” на II СОУ „Проф. Никола Маринов” гр. Търговище, където е предоставена възможност на младите хора в полза на обществото да споделят своите предложения и идеи; ученици от I СОУ гр. Търговище участват в дейностите на ученическото самоуправление – Ученически парламент; кампания „Денят на Земята” и „Часът на Земята”; изявите на ПТА „Северняче” гр. Попово и „Шарено герданче” гр. Търговище; създадените условия за организиране на свободното време на учениците в Прогимназия – гр. Омуртаг с групи за извънкласна дейност – Радио „Междучасие” и кръжоци „Радиожурналистика”; участие на професионалните гимназии в проект „Ученически практики” с включени и ученици със специални образователни потребности; АНТИ-СПИН кампании на училищата и др. Утвърдена е практиката един пълнолетен представител на БМЧК, избран от общото събрание на младежката организация, да представлява младежите в Областния съвет на БЧК Търговище.

Проведе се общински конкурс за изработване на творби от рециклирани материали под надслов "Еко фантазии". Конкурса беше посветен и на Седмицата на Земята. Целта бе да бъде провокирано творческото мислене на младежите към артистично рециклиране на ненужни вещи или материали и да даде възможност за изява. Акцентирането бе върху позитивните и екологични нагласи свързани с опазването на природата и рециклирането на отпадъци.

Чрез „работилници за малки и големи“ се отбеляза 12 август – Международния ден на младежта. Този ден събра много млади хора, деца и родители, които се включиха с желание и много страст в предвидените инициативи. Творческите ателиета на открито дадоха възможност на участниците да се запознаят с различни приложни техники. В творческият клуб по приложни изкуства младежи рисуваха в няколко техники и създаваха бижута от хербаризирани цветя и специална арт – смола.

През месеците юли и август в Клуба по танци деца и младежи имаха възможност да научат основни танцови стъпки и позиции характерни за класическия балет.

И в останалите общини през 2017 г. се проведеха дискуссионни срещи с участието на ученици и младежи по въпроси, отнасящи се до проблемите на младите хора. Бяха организирани информационни кампании по следните теми: превенция на насилието и агресията сред подрастващите; борба с трафика на хора; кампании по популяризиране на Закона за защита срещу домашното насилие и пр. През 2017 г. бяха организирани и проведени периодични срещи с представители на институции, работещи с деца и младежи по проблемите на насилието и агресията сред младите хора. Проведеха се дискуссионни срещи с деца в риск от социално изключване.

Младежките организации все още не се възприемат като среда за гражданска изява на младите хора. Те проявяват значителен интерес към спортните клубове и фен клубовете на професионалните отбори. Напоследък много привлекателни за младите започват да стават танцовите клубове, където отиват от една страна да спортуват, а от друга да се забавляват. Също така предпочитат да се изявяват в неформални среди - събирания с приятели, спортни мероприятия, интернет клубове, интернет форуми и чатове.

7. Развитие на младежко доброволчество:

Развитието на доброволството е движеща сила за личностно развитие, учене, конкурентноспособност, солидарност между поколенията и формиране на гражданска самосъзнание. Доброволството предоставя много възможности на младите хора да проявяват хуманност и грижа за другите, както и за утвърждаване на общочовешки ценности. Нараства готовността на младите хора да участват в доброволчески акции, но все още са неразвити механизмите за публичното подпомагане на младежкото доброволчество, като важна проява на солидарност и гражданска активност и форма за неформално учене.

По въпросите на доброволчеството на територията на Област Търговище работят активно следните организации: Българският младежки Червен кръст; Клуб на Нестопанските организации; Регионална здравна инспекция; Общински съвет по наркотични вещества и др.

По – важни инициативи и кампании на територията на област Търговище са:

Кампания „Да върнем вярата в доброто“ – дейности за подпомагане на абитуриенти;

Благотворителна кампания „Капачки в действие“ – за подпомагане и подобряване на условията за живот на деца, лишени от родителска грижа;

Благотворителната кампания "Панаир на добрината" – за подпомагане на болните от тежкото заболяване - спинално мускулна атрофия;

Благотворителната кампания за набиране на подаръци, дрехи и пособия за деца/ученици застрашени от отпадане от училище;

Коледен базар, под надслов „За една вълшебна Коледа“;

Учредяване на клуб „Млади възрожденци“ под егидата на Общонародния комитет "Васил Левски";

Есенно училище по правата на детето по НП „Мегафон“, организирано от Национална мрежа на децата;

Клуб "Млад доброволец" към асоциация "Ная",

Младежка организация „Доброволци“ в ПГСС „Н.Пушкарров“, които са членове на новосъздадения „Център за работа с доброволци“ към НАРД. Членовете са реализирали множества акции: събиране на средства за закупуване на инсулинова помпа за бебе от гр. Русе – 600 лева; събиране на дрехи и помощи за пострадало семейство от квартал Сеячи, гр. Попово - 1200 лева и много кашони с хранителни продукти и дрехи; събиране на хранителни продукти за социално слаби семейства и посещение на дома за стари хора в с.Гърчиново. Ученическият съвет на училището се е включил в общоградската инициативата „Да помогнем на малката Ани“. В помощ на скъпоструваща процедура в чужбина, възпитаниците на училището са събрали и внесли в дарителската сметка на Ани над 600 лева. ПГСС „Н.Пушкарров“ ежегодно включва в състава си завършили вече ученици на гимназията, като заедно с тях реализира няколко мероприятия – участва по проекти, възстановки на български обичаи, участват в дните на професионално образование и обучение, спортни празници и мероприятия.

Ученически съвети към училищата организират: „Ден на самоуправлението“, „Дни на отворените врати“, „Мениджър за един ден“, „Ден на розовата фланелка“ "Да изчистим България заедно", „Коледно настроение в класните стаи и коридорите на училището“, „Лов на съкровища“, „Зелена седмица“и др.

Ученическите парламенти организират благотворителни акции за събиране на средства и подпомагане на деца с редки заболявания. В почти всички класове от

гимназиален етап има доброволци на МБЧК, като голяма част от тях са с придобита правоспособност да обучават.

В национално и международно младежко доброволчество се ангажират младежите от скаутски клуб „Антола“, както и членовете на БМЧК „Ботевци- Попово“, клуб „Детелина“ към ПГСС и по проект „Училището зона за филантропия“. Сфери на дейност са: Първа помощ, Здравна просвета, Социално-помощна и Благотворителна дейност. Доброволчески благотворителни и еко-акции се провеждат не само в градовете, но и в селата. Скаутите участват и в международни лагери в Сърбия и Малта. Международното сътрудничество с НД „Вариант 5“ от Швейцария е системно и утвърдено повече от 20 години. То е източник на ресурси, които във всички случаи се ползват за социално подпомагане на уязвими деца и семейства. Посочените партньорски взаимоотношения се транслират в малки специфични проекти, които обхващат най-уязвимите лица. За 2017 година са осигурени средства за продължаване на работата с приемни семейства и в подкрепа на кандидат студенти в затруднено материално положение.

Българският младежки Червен кръст е организация с утвърден облик, обществен авторитет и капацитетни възможности, които я превръщат в подходяща алтернатива за обществена изява на младите хора.

Дейността на БМЧК се осъществява на клубен принцип, като клубовете на организацията се изграждат на доброволна и равноправна основа. Всеки клуб определя самостоятелно своята организация на работа и ръководство. Клубът на БМЧК се представлява от клубен координатор, избран на събрание на членовете на клуба. Координаторът на клуба е член на Общото събрание на клубовете. На територията на всяка област ръководен орган на БМЧК е Общото събрание на клубовете /ОСК/. То се състои от координаторите на клубовете на областната организация и делегати, избрани на квотен принцип от клубовете на областната организация. Свиква се най-малко веднъж годишно и на всеки две години избира делегати и подгласници за Националния събор на БМЧК /НС на БМЧК/. Утвърдена е практиката областният координатор на БМЧК да представлява младежите в Областното общо събрание на БЧК. Благодарение на своята структура и относителна самостоятелност в рамките на Българския Червен кръст, младежите вземат сами своите решения, планират дейностите си и носят отговорност за тяхното изпълнение.

Интересът на младите хора в Търговище и областта към Българския младежки Червен кръст се запази и през 2017 г. Младежите споделят, че са привлечени от разнообразните дейности, които организацията развива, както и от екипа, който ги посреща. Вълнуват ги възможностите за обучения и реализация, като водещи на ателиета и лекции с връстници.

През 2017 година в редиците на БМЧК Търговище се включиха общо 25 нови членове - 15 в клубовете в гр. Търговище и 10 в клуб „Добро сърце“ гр. Антоново. Към края на 2017 г. БМЧК – Търговище има 114 членове на възраст от 15 до 29 години. Те

са разпределени в 5 клуба, три от които са извън областния център (в Попово и Антоново). В две от общините няма изградени клубове (Омуртаг и Опака).

През годината се наблюдава тенденция младежи на възраст под 14 години все по-активно да участват в инициативите на областната организация. Вероятната причина за това е участието им в Ученическите екипи по първа помощ, подготовката на които се осъществява от по-големите доброволци. След областното състезание на екипите, техните членове продължиха да посещават сбирките на БМЧК и наравно с останалите доброволци преминаха редица обучения. Тук е необходимо за кажем, че от тази година доброволците под 14 години получават членска карта „Приятел на БМЧК“. В Търговище броят на приятелите на БМЧК е 8.

Изключително мотивиращо за доброволците беше участието им в два проекта по Фонда за подпомагане и оптимизиране на дейностите на Български младежки Червен кръст на областно и между областно ниво „Мисли глобално, действай локално“. Планираните по проектите обучения, обществените кампании и ателиетата с различни групи деца, ученици и младежи постигнаха и надминаха очакваните резултати.

През годината са проведени областни обучения по Превенция на ХИВ/СПИН, Превенция на зависимости по Социално - помощна дейност, 3 дравословно хранене и здравословен начин на живот, Първа психологична помощ и психо социална подкрепа, в които са взели участие общо 34 доброволци. Някои от доброволците са преминали обучения по повече от една теми. По инициатива на доброволците е проведено и една нетрадиционно за организацията обучение, водено от студент по ветеринарна медицина. Темата включваше особености на поведението на животните, спешни състояния и оказване на първа помощ. Мотиватор за доброволците е работата с деца от приемни семейства, която продължава и през тази година.

Всички дейности на областната организация редовно бяха отразявани във фейсбук страницата на БМЧК-Търговище, а някои от публикациите отбелязаха над 2000 посещения. Партньорите им от Общинския съвет по наркотични вещества, Регионалната здравна инспекция, Областния екип по приемна грижа, Центъра за работа с доброволци към Клуба на нестопанските организации в Търговище оценяват високо труда на доброволците и ги канят на свои събития.

За своя принос за организацията и по повод 8 май-Международния ден на Червения кръст и Червения полумесец трима доброволци на БМЧК получиха званието „Млад отличник на БЧК“.

Дейността на БМЧК се осъществява на клубен принцип, като клубовете на БМЧК се изграждат на доброволна и равноправна основа. Всеки клуб определя самостоятелно своята организация на работа и ръководство. Клубът на БМЧК се представлява от клубен координатор, избран на събрание на членовете на клуба. Координаторът на клуба е член на Общото събрание на клубовете. На територията на всяка област ръководен орган на БМЧК е Общото събрание на клубовете /ОСК/. ОСК се състои от координаторите на

клубовете на областната организация, делегати, избрани на квотен принцип от клубовете на областната организация. То се свиква най-малко веднъж годишно и на всеки две години избира делегати и подгласници за Националния събор на БМЧК /НС на БМЧК/.

Утвърдена е практиката един пълнолетен представител на БМЧК, избран от общото събрание на младежката организация, да представлява младежите в Областния съвет на БЧК Търговище.

Благодарение на своята структура и относителна самостоятелност в рамките на Българския Червен кръст, младежите вземат сами своите решения, планират дейностите си и носят отговорност за тяхното изпълнение.

През 2017 година доброволците от БМЧК участваха заедно с Центъра за работа с доброволци от Клуба на нестопанските организации в инициативата „Занули скуката“. Събитието се проведе на 30.06.2017 г. пред Драматичния театър в гр. Търговище. Организиран бяха развлекателни игри, място за споделяне на идеи и предложения за младежки събития и инициативи. Идеята за нея се зароди след обучение на доброволците от БМЧК-Търговище и Центъра за работа с доброволци към Клуба на Нестопанските организации в Търговище по програма „Академия за мечти“ на Център „Ринкър“. Целта на инициативата бе да се съберат идеи как Търговище да стане град, по-атрактивен за младите хора.

Доброволците участваха и в инициативата „Да изчистим България заедно“ (17 доброволци), която се осъществи в партньорство с много местни институции и организации.

През 2017 г. дейностите, свързани със здравословния начин на живот бяха фокусирани върху информационни кампании, неформални обучения и лекции в училища. В изпълнение на проект „Съхрани здравето си в четири стъпки“, финансиран по Фонда за подпомагане и оптимизиране на дейностите на Български младежки Червен кръст на областно и междуобластно ниво „Мисли глобално, действай локално“ бяха организирани четири обществени кампании, проведено беше едно областно обучение за доброволци и редица неформални обучения с различни групи деца и младежи. По проект „Лято на детските усмивки“, финансиран по същия фонд и изпълняван съвместно с младежките червенокръстки организации на Габрово и Монтана бяха проведени обучения по хигиена на зъбите.

Проект „Съхрани здравето си в четири стъпки“

Четирите обществени кампании, всяка от които представляваше един елемент от здравословния начин на живот бяха посетени от най-малко 400 граждани. Най-голям интерес бе проявен към инициативата „Уроци по танци на открито“, което е видно от обратните връзки на участниците. Посланието от втората обществена кампания за въздържание от тютюнопушене пушене достигна до голям брой хора. Извършено беше измерване на издишания въглероден оксид на желаещите, раздадени бяха превантивно-информационни материали, проведоха се консултации с представители на Общинския

съвет по наркотични вещества и Регионалната здравна инспекция, Търговище. Едновременно с това на пушачите бяха раздадени сладкиши „целувка“ срещу цигара. Събраните цигари бяха предоставени на Общински съвет по наркотични вещества – Търговище като консуматив за пушеща кукла Сю. С нея бе направен демонстрационен клип, който е достъпен във фейсбук страницата на БМЧК-Търговище. Голям интерес беше проявен и към третата обществена кампания, свързана с ограничаването на употребата на алкохол. На 26 юни на площада пред Драматичния театър в Търговище бяха организирани игри с алкоочила, симулиращи състояние с 2 промила алкохол в кръвта. Раздадени бяха информационни материали. Най-активно в игрите се включиха децата. Четвъртата обществена кампания беше свързана със здравословното хранене и бе насочена основно към приемните семейства. С тях беше организиран пикник с приготвяне на здравословни храни.

През юли беше проведено областно обучение по „Здравословно хранене и здравословен начин на живот“ за 16 доброволци, които по-късно изработиха програми за лекции в училище и ателиета за по-малките деца от приемни семейства.

Проведени са 2 обучения с 11 деца от приемни семейства и 8 обучения в 3 училища- Средно училище „Св.Св.Кирил и Методий“ гр. Антоново, Начално училище „Д-р Петър Берон“ с. Изворово и Средно училище „Св.Седмочисленици“ гр. Търговище с общо 178 участници.

Проект „Лято на детските усмивки“

Проведено беше между областно обучение в Габрово, в което взеха участие 5 доброволци от БМЧК Търговище. Те проведеха неформални обучения по теми от наръчника „Малки уроци по толерантност“ и обучения за хигиена на зъбите. Обученията, свързани с хигиената на зъбите първоначално беше предвидено да се проведат с деца от една група в една детска градина, но поради огромния интерес бяха проведени в 7 детски градини в Търговище и с. Изворово, както и с първокласници от 3 училища в Търговище с общо 630 участници.

Превенция на зависимости.

Все по-лесният достъп, по-широкото разпространение и употреба на психоактивни вещества и все по-ранната възраст, на която децата ги опитват, не могат да ни оставят безучастни в борбата със зависимостите. Български младежки Червен кръст-Търговище работи в тясно сътрудничество с Общинския съвет по наркотични вещества. През април беше проведено обучение на тема „Превенция на наркоманно-рисково поведение“, в което участваха доброволци от Търговище, Сливен и Габрово.

БМЧК редовно се включваше в организираните прояви по повод световния ден за борба с наркотиците и наркотрафика. През тази година акцията на 26 юни беше насочена към злоупотребата с алкохол, а по време на пролетния панаир в Търговище по покана на общината група Б.Т.Р изнесе концерт, посветен на борбата с наркотиците. Доброволците на БМЧК раздаваха информационни материали.

Превенция на ХИВ/СПИН и сексуално преносими инфекции.

Важно място в здравно-просветната ни дейност заема промотирането на безопасното сексуално поведение и подобряването на репродуктивното здраве. Наред с традиционно организирани пунктове за раздаване на информационни материали по повод 14 февруари и 1 декември, беше проведено и областно обучение, в което участваха 16 доброволци. Те изнесоха лекции в 3 училища в Търговище и Антоново с общо 249 участници. През месец май доброволци оказаха съдействие за провеждане на акция по безплатно измерване на кръвно налягане, организирана от Дружеството на Кардиолозите в България, Българска Лига по Хипертония, Асоциацията на студентите медици в България. Акцията се проведе пред драматичния театър в Търговище и общо 139 граждани посетиха пункта, на който бяха анкетирани и беше измерено кръвното им налягане. Анализирайки резултатите от всички реализирани здравнопросветни дейности стигаме до извода, че те са допринесли за повишаване на капацитета на доброволците на БМЧК-Търговище. Младежите са развили нови умения, проявили са креативност и са мотивирани да продължат да работят. Проведените ателиета и изнесени лекции в училища и детски градини надвишават в пъти планираните. Общият брой на достигнатите деца и млади хора е 1119.

Местната общност проявява интерес към дейностите на Български младежки Червен кръст и го припознава като организация, работеща по актуални за младите хора проблеми.

Всички членове на организацията извършват доброволна дейност в различни направления. Още при постъпването си преминават обучение, на което се запознават с всички възможности, които областната организация на Червения кръст предлага: участие в социално-помощни дейности, здравно-просветни дейности, разпространение на хуманитарните принципи, фондонабирателна дейност и др. Към БМЧК –Търговище има изграден екип – Младежки аварийен екип (МАЕ). Той се състои от членове, които се обучават по оказване на първа долекарска и първа психологична помощ и за работа при бедствени ситуации. Това са обучения за обучители на връстници и обучения за работа с деца от рискови групи.

Тя разполага със сертифицирани доброволци по промоция на хуманитарните ценности и въведение в Международното хуманитарно право, социално-помощна дейност, Първа долекарска помощ, Психосоциална подкрепа и различни видове превенция. Този резултат е постигнат на базата на системния обучителен процес, като младежката организация е силно фокусирана върху работата с приемни семейства (обхванати са почти 100% от приемните семейства в Търговище). Провеждат се ателиета, организират се празници, екскурзии, и др. Средствата за тази дейност са осигурени от Насърчително дружество „Вариант 5“, Швейцария. Международното сътрудничество с НД „Вариант 5“ от Швейцария е системно и утвърдено повече от 20

години. То е източник на ресурси, които във всички случаи се ползват за социално подпомагане на уязвими деца и семейства. Посочените партньорски взаимоотношения се транслират в малки специфични проекти, които обхващат най-уязвимите лица. За 2017 година са осигурени средства за продължаване на работата с приемни семейства и в подкрепа на кандидат студенти в затруднено материално положение.

В гр. Опака работи Център за работа с доброволци към сдружение СИДУРО, който е част от мрежата на Национален алианс за работа с доброволци гр. Пловдив. На територията на община Омуртаг се провеждат редица акции и дейности, организирани и провеждани от доброволчески младежки групи. На територията на община Омуртаг се провеждат редица акции и дейности, организирани и провеждани от доброволчески младежки групи:

- Изработване и даряване на мартеници на деца и възрастни хора, посещаващи Дневен център за възрастни хора гр. Омуртаг, Клуб на пенсионера и Клуб на инвалида;

- Великденски благотворителен ден с участието на доброволци – боядисване на великденско яйце;

- Инициативи, свързани с 22 април – Световен ден на Земята – почистване и облагородяване на зелени площи;

- „Да почистим Омуртаг заедно!“ – организирано почистване на замърсени участъци и обществени места в големите населени места на територията на общината и в град Омуртаг с активното участие на младежи;

- Кампания „Ние ценим гората!“ – засаждане на дръвчета;

- Инициативи за поддържане и/или изграждане на спортни и детски площадки в големите населени места на общината и в град Омуртаг;

- Почистване и боядисване на пейки и детски кътове в градинки и паркове.

Осъществяваните дейности от доброволците от Клуба на Неправителствените организации гр. Търговище са много и разнообразни. Ето и част от тях: обучение на млади хора в Търговище за младежкото лидерство; млади хора от Търговище дадоха своето мнение и поставиха оценки на държавата за нейната грижа по проблеми, които ги касаят; 14 февруари - Отбелязване на Свети Валентин; информационна шатра, еко игрите и изложбата на изделия от отпадъчни материали са първите инициативи, с които младите Еко Герои привлякоха вниманието на търговищенци върху проблема за опазване на околната среда; 8-ми май - Младежите подаряваха на активните граждани информационни материали за Съюза, както и други награди. Имаше и игри тематично свързани с празника. 9 май се чества в различни форми в повечето държави- членки на ЕС. Този ден се използва като възможност да се информират хората за възможностите, правата и отговорностите, които носи членството ни в Евросъюза; Коледа в МБАЛ Търговище и много други.

Най-благородната и значима дейност на доброволците на БМЧК е работата им в подкрепа на деца от уязвими групи. И през тази година основната социална работа на

БМЧК-Търговище беше свързана с децата от приемни семейства. Продължиха срещите с приемните деца. Финансиране за тях беше осигурено от швейцарското дружество „Вариант 5“. През февруари беше проведено обучение на 25 доброволци по социално-помощна дейност като част от подготовката им за работа с деца от приемни семейства.

През годината бяха проведени ателиета по различни поводи. Децата изработваха мартенички, посещаваха кино прожекции и театрални постановки, отбелязаха Деня на Земята с екоакция, забавляваха са на аквапарка през лятото, приготвяха здравословни храни. През месец ноември екипът по приемна грижа отбеляза 10 години от създаването на услугата в Търговище. Доброволците бяха поканени на тържеството и получиха признание за своята дейност в подкрепа на децата. В дейностите организирани от БМЧК са участвали общо 25 деца от приемни семейства.

През 2017 година на територията на област Търговище Български младежки Червен кръст е провел следните обучения:

1. Обучения по психосоциална подкрепа за общо 22 ученици от ОУ „Г. С. Раковски“ с. Голямо Ново.
2. Обучения по Първа долекарска помощ за ученици и групи от млади хора на различни възрасти с общо 132 участници.
3. Обучения по превенция на ХИВ/СПИН за общо 249 младежи от училищата в гр. Търговище и гр. Антоново.
4. Обучения, свързани със здравословния начин на живот за 1119 деца и ученици от училища и детски градини в Търговище, Антоново и с. Изворово.
5. Обучения за насърчаване на толерантността и приемане на различията за 21 второкласници от ОУ „Христо Ботев“ гр. Търговище.

Български младежки Червен кръст осъществява всички свои обучения по метода „Връстници обучават връстници“. Обученията са неформални. Водещи са сертифицирани по съответната тема доброволци.

Доброволците на БМЧК участват в раздаване на помощи по ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ХРАНИ И/ИЛИ ОСНОВНО МАТЕРИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ от ФОНДА ЗА ЕВРОПЕЙСКО ПОДПОМАГАНЕ НА НАЙ-НУЖДАЕЩИТЕ СЕ ЛИЦА ОПЕРАЦИЯ 2 „ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИ ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ“ 2015 г.

През ноември и декември 2017 г. по инициатива на ръководството на верига магазини „Булмаг“, БМЧК Търговище се включи в благотворителна кампания за набиране на трайни хранителни продукти от клиенти на магазина. Акцията се проведе в един от магазините в Търговище. Събрани бяха над 200 кг. храни, които бяха дарени на 30 семейства по повод коледните празници.

Доброволчеството дава множество възможности на младите хора да изразят своя порив към хуманност и грижа за другите, както и да се утвърдят общочовешките ценности сред младото поколение. Доброволците от Попово посещават по повод различни празници децата от Центъра за настаняване от семеен тип в града. Носят им

почерпка и се забавляват заедно. Доброволците от клуб "Добро сърце" гр. Антоново помагат при разпределението на помощи от интервенционните запаси на Европейския съюз. Всяка година те изработват мартенички и събраните от продажбата им средства даряват за лечението на болни младежи. Доброволците от Търговище също изработиха мартенички с помощта на приемните деца и събраните средства дариха за каузата на млада жена с увреждания. Мартенички, изработени от доброволците от клуб „Детелина“ гр. Попово, получиха настанените в дома за възрастни хора в с. Гърчиново.

Осъществените дейности от доброволците от Клуба на Неправителствените организации гр. Търговище са много и разнообразни. Ето и част от тях: обучение на млади хора в Търговище за младежкото лидерство; млади хора от Търговище дадоха своето мнение и поставиха оценки на държавата за нейната грижа по проблеми, които ги касаят; 14 февруари - Отбелязване на Свети Валентин; информационна шатра, еко игрите и изложбата на изделия от отпадъчни материали са първите инициативи, с които младите Еко Герои привлякоха вниманието на търговищенци върху проблема за опазване на околната среда; 8-ми май - Младежите подаряваха на активните граждани информационни материали за Съюза, както и други награди. Имаше и игри тематично свързани с празника. 9 май се чества в различни форми в повечето държави- членки на ЕС. Този ден се използва като възможност да се информират хората за възможностите, правата и отговорностите, които носи членството ни в Евросъюза; Коледа в МБАЛ Търговище и много други.

Доброволчески център към Клуб на Нестопанските организации /НПО/ в партньорство с Регионална библиотека „Петър Стъпов“, за трета поредна година организират „Лятна читалня“. На открито гражданите имат възможност да прочетат любимата си книга. Доброволците изнасят книги, списания и вестници от библиотеката пред площада на драматичния театър.

Ученическите парламенти организират благотворителни акции за събиране на средства и подпомагане на деца с редки заболявания. Към II СОУ „Проф. Н. Маринов“ гр. Търговище е сформирани младежки скаутски клуб под ръководството на г-н Княжевич. Младежи от същото училище под ръководството на г-н М. Реби създадоха във фейсбук страница „Младежка борса за идеи“.

8. Здравословен начин на живот:

Основните причини за влошаване на здравето на българските граждани, в това число и младежите са бедността, безработицата, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, нездравословният начин на живот, свързан с непълноценното хранене, дистрес, съчетани и с други рискови фактори, като тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, употреба на наркотични вещества, ниска двигателна активност, нараства разпространението на ХИВ/ СПИН и полово предаваните болести, затвърждава се тенденцията след напускане на училище голяма

част от младите хора да прекратяват заниманията си със спорт и да не водят здравословен начин на живот и др. Към тях се прибавят и различни проблеми, свързани с провеждането на здравната реформа. Тези неблагоприятни процеси се задълбочават в условията на финансова криза, непрекъснато увеличаващи се разходи за медицински дейности и лекарства и искания за увеличаване на средствата за здравеопазване, отделяни от държавата. Ниската покупателна способност на по-голямата част от домакинствата в региона прави платените медицински услуги и медикаменти по-трудно достъпни за тях. За съжаление всичките тези тревожни тенденции не са чужди и за област Търговище.

Всяка година се изготвя комплексна оценка на здравословното състояние на учениците от организирани колективи в област Търговище. Оценката се изготвя съгласно изискванията на Наредба №39/2004г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, Наредба №3/2000г. за здравните кабинети в училища и детски заведения и на база постъпилите унифицирани таблици, предоставени от медицинските специалисти към здравните кабинети.

През 2016 г. на годишен профилактичен преглед от 39 начални, основни и средни общообразователни училища и професионални гимназии са подлежали 9834 ученика на възраст от 7 до 18 години, организирани в 499 паралелки. Учениците на възраст 7 – 14 г. са 6459, а тези на 14 – 18 години – 3375.

По пол разпределението е както следва:

- момчета на възраст 14 – 18 г. – 54.46%
- момичета на възраст 14 – 18 г. – 45.54%

През 2016 г. с профилактичен преглед са обхванати 9469 подрастващи – 96.29%. С 1.13% се е увеличил делът на прегледаните профилактично ученици в сравнение с 2015 г., когато обхватът е 95.16% .

През 2016 г. в РЗИ – Търговище е получена информация за ръста и теглото на 9834 /100 %/ ученици, от които 3375 във възрастовата група 14 – 18 години.

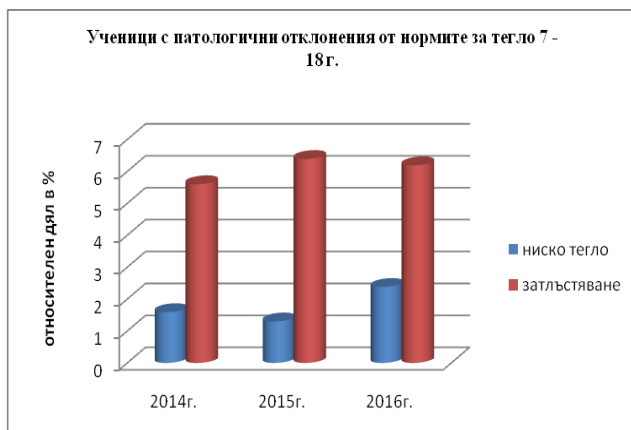
При учениците на възраст от 14 до 18 г. в границите на нормата по отношение на ръста са 71.98% от момчетата и 72.41% от момичетата. В границите на разширената норма попадат 20.62% от момчетата и 22.58% от момичетата. Извън нормата, съответно с повече от 2 стандартни отклонения под нея, са 0.93% от момчетата и 0.85% от момичетата, а над нея 6.47% от момчетата и 4.16% от момичетата.

Процентният дял на лицата с отклонения в ръста е незначителен и при двата пола. В групата 14 – 18 г. се наблюдава намаление на процента на учениците с ръст в нормата и при двата пола. В групата извън нормата в графата „под две стандартни отклонения“ се запазва процента с предходната година, а в графата „над две стандартни отклонения“ е увеличен и при двата пола.

По отношение на телесната маса при учениците на възраст от 14 до 18 год. с нормална телесната маса са 72.63% от момчетата и 71.44% от момичетата. В границите

на разширената норма попадат 18.93% от момчетата и 19.32% от момичетата. Под границите на разширената норма са 2.07% от момчетата и 4.23% от момичетата, а с наднормено тегло – 6.37% от момчетата и 5.01% от момичетата.

През 2016 г. в групата 14 – 18 г. е намалял делът на децата с нормална телесна маса. Увеличил се е процентът на учениците с тегло под нормата, а над нормата се запазва делът както и през миналата година.

Оценката на физическата дееспособност на учениците се извършва от преподавателите по физическо възпитание и спорт в училищата. Отчита се в анализа по броя ученици, получили оценка над среден (3) в часовете по ФВС. Данните сочат, че 97,45 % от учениците от 14 до 18 год. са с добра физическа дееспособност (98.48% от момчетата и 96.23% от момичетата).

Броят на учениците, получили оценка над среден (3) в часовете по ФВС се е увеличил с 0.37 пункта в сравнение с 2015 г. Относителният дял на освободените от часовете по ФВС ученици е 1.42 и не бележи съществена динамика в сравнение с 2015 г. (1.56%).

На годишен профилактичен преглед през 2016 г. са преминали 9469 - 96.29% от подлежащите ученици при 93.9% за 2015 г и 93.22% за 2014 г.

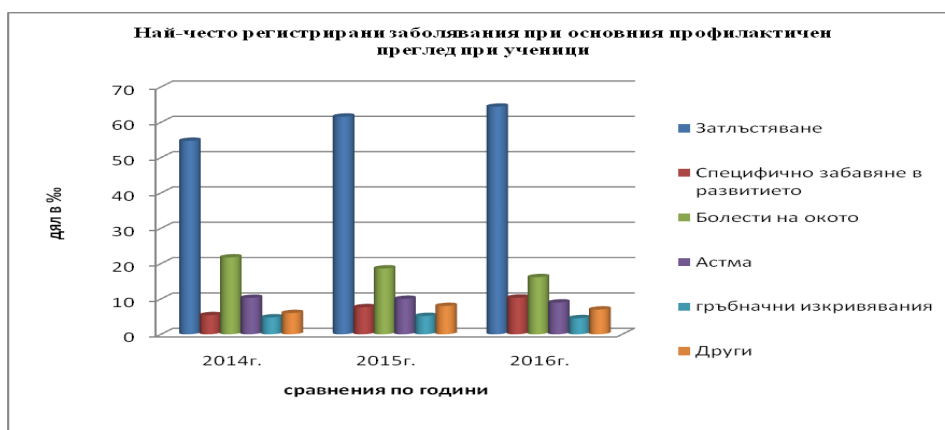
Регистрирани са 1254 заболявания, т.е. 132.43‰ при 137.5‰ за 2015 г. и 129 ‰ за 2014 г. Водещ проблем, установяван по време на профилактичните прегледи, продължава да бъде затлъстяването – 610 /7 – 18 г./ ученика от обхванатите с профилактични прегледи са със затлъстяване, т. е. 64.42‰ при 61.6‰ за 2015 г. и 54.75‰ за 2014 г. В структурата на регистрираните заболявания относителният дял е 48.64% в сравнение с 2015 г. - 44.79%, и с 2014 г. - 42.36%.

➤ На второ място са очните заболявания, главно аномалии в рефракцията и акомодацията и смущения в зрението – при 153 ученика от обхванатите с профилактични прегледи, т.е. 16.16‰ при 18.63‰ за 2015 г. В структурата на регистрираните заболявания относителният дял на учениците с проблеми в зрението е 12.2% при 13.55% през 2015 г. и 16.83% през 2014 г.

- На трето място е „специфично забавяне в развитието” – 98 от обхванатите с профилактичен преглед, т.е. 10.35‰ при 7.65‰ за 2015 г. и относителен дял 7.8% от регистрираните заболявания.
- Астмата е на четвърто място в структурата на заболяемостта в ученическа възраст. Регистрирана е при 85 ученика от обхванатите с профилактични прегледи, т.е. 8.98‰ при 10.01‰ за 2015 г. и относителен дял 6.78% от регистрираните заболявания.
- Гръбначни изкривявания – при 43 ученика - 4.54‰ при 5.17‰ за 2015 г. и относителен дял 3.43% от регистрираните заболявания.

Увеличение се наблюдава при неврологичните заболявания – „неврози” – 1‰ при 0.75‰ за 2015 г.; „болести на кръвта и кръвотворните органи” – 0.84‰ при 0.64‰ за 2015 г.; „хронични заболявания на тонзилите и аденоидните вегетации” – 0.84‰ при 0.1‰ за 2015 г..

С намалена честота са злокачествените новообразувания, болести на щитовидната жлеза, диабет, ДЦП, епилепсия, артропатии и сродни заболявания, вродени аномалии, други.

Наблюдението на заболяемостта в областта през последните години показва, че на преден план излизат заболявания, свързани по-скоро с начина на живот – обездвижване, неправилно хранене, дълъг престой пред компютъра и др.

Наличните данни за регистрираните заболявания при профилактичните прегледи дават възможност да се анализира здравословното състояние на учениците в преходните периоди от развитието им – първи, седми и десети клас.

При учениците от десети клас с профилактичен преглед са обхванати 752 ученика – 88.16% при 92.83% за 2015 г. и 93.47% за 2014 г. Регистрирани са 94 заболявания – 125‰ от обхванатите с профилактичен преглед ученици имат здравословен проблем при 110.68‰ за 2015 г. и 119 ‰ за 2014 г., т.е. наблюдава се слабо увеличение на заболяемостта при седемнадесет годишните.

- Затлъстяване – 53.19‰ при 32.18‰ за 2015 г. и 38.8‰ за 2014 г.

- С болести на окото са – 19.95‰ при 21.9‰ за 2015 г. и 19.4‰ за 2014 г.
- Специфично забавяне в развитието – 17.29‰ при 5.14‰ за 2015 г.
- Астма – 5.32‰ при 11.58‰ за 2015 г. и 11.64‰ за 2014 г.

От данните се вижда, че на първо място доминира затлъстяването като проблем. В структурата на водещите заболявания през последните три години участват едни и същи класове болести, с малки изключения, с промяна в честотата си.

През 2016 г. на диспансерен учет са се водили 452 ученика или 4.77% от всички прегледани при 5.15% за 2015 г. и 4.44% за 2014 г.

Относителният дял на диспансеризираните на възраст 7 – 14 г. е 63.72%, а този на 14 – 18 годишните е 36.28% при стойности за 2015 г. съответно 68.2%, и 31.8% . По пол диспансеризираните момчета на възраст 7-14 г. са 34.07%, а момичетата – 29.65%. При 14-18 годишните диспансеризираните момчета са 17.7%, а момичетата – 18.58%.

Най-честият повод за диспансеризация са:

- Болестите на нервната система и сетивните органи – 216 лица (относителен дял от всички диспансерни 47.79%) при 248 лица (относителен дял от всички диспансерни 51.88%) за 2015 г. и 193 лица (относителен дял от всички диспансерни 46.17%) за 2014 г.
- Заболявания на дихателната система – 114 лица (относителен дял от всички диспансерни 25.22%) при 119 лица (относителен дял от всички диспансерни 24.9%) за 2015 г. и 116 лица (относителен дял от всички диспансерни 27.75%) за 2014 г. В тази група 96.6% (109 ученика) са с диагноза Астма.
- Болести на ендокринните жлези и обмяната – 26 лица (5.75%, от които 12 ученика са диагноза „Диабет“) при 5.65% за 2015 г. и 6.7% за 2014 г.
- Вродени аномалии – 19 лица (4.2%), от които 14 лица с вродени сърдечни малформации (73.68% от вродените аномалии). при 5.65% за 2015 г.

Една от основните цели на дейността на РЗИ е промоцията на здраве и профилактиката на болестите, като с нея е свързана дейността на едно цяло звено специалисти в администрацията. Отдел „ПБПЗ“ работи самостоятелно и в сътрудничество с партньори като - Клуб на НСО, БМЧК, ОДК, Община Търговище, педагогическите колективи на училищата и детските заведения, медицинските специалисти към здравните кабинети и др. по различни национални и регионални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.) и факторите на риска в околната среда. Разширяват се инициативите за промоция на здраве, повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот чрез обучения, беседи, дискусии, масови мероприятия, публикации в местните печатни и електронни медии и на сайта на инспекцията.

В РЗИ – Търговище функционира консултативен кабинет за отказ от тютюнопушене. В кабинета се прилага комплексен подход към пациентите, търсещи помощ и желаещи да се откажат от тютюнопушенето. Психолог провежда среща и разговор с клиента, изготвя индивидуален профил по тестова методика и предлага адаптирана към нуждите и предпочитанията на лицето програма за отказ от употреба на тютюневи изделия. В кабинета може също да се получи информация за влиянието на тютюнопушенето върху здравето и да се осъществи индивидуално замерване нивото на въглероден моноксид в издишания въздух, което е косвен белег за засягане здравето на организма. Посещенията в кабинета са регламентирани в определени дни и часове след предварително записване по телефона.

В РЗИ – Търговище функционира и информационно – образователен център, в който се провеждат обучения по различни теми: околна среда и здраве; ограничаване злоупотребата с алкохол; ограничаване на тютюнопушенето; здравословно хранене;

профилактика на остеопорозата; профилактика и контрол на ХИВ/СПИН; подобряване на сексуалното и репродуктивното здраве; борба с наркотиците; работа с лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства; психично здраве; дейности за подобряване на физическата активност:

Околна среда и здраве;

Превенция на хроничните незаразни болести включваща:

- *Тютюнопушене;*

/ 2017 г. - 36 обучения сред 878 ученика на възраст 15 – 29 г./

- *Злоупотреба с алкохол;*

/ 2017 г. – 30 обучения на 663 ученика на възраст 15 – 29 г./

- *Нездравословно хранене;*

/ 2017 г. – 63 обучения на 1538 лица на възраст 15 – 29 г./

- *Физическа активност;*

/2017 г. – 33 обучения на 715 лица на възраст 15-29 г./

Профилактика и контрол на ХИВ/СПИН;

/ 2017 г. – 81 обучения сред 1762 участника на възраст 15 – 29 г./

Подобряване на сексуалното и репродуктивно здраве;

Борба с наркотиците;

/2017 г. – 17 обучения на 390 лица на възраст 15 – 29 г./

Работа с лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства;

/2017 г. – 166 обучения на 3609 лица на възраст 15 – 29 г./

Психичното здраве;

/Профилактика на оралните заболявания при деца 0 – 18 г.

Регионална програма „Аз умея здравословно да живея“.

Експертите от отдела провеждат обучения по училища при поискване. Изготвят се и се разпространяват здравно – образователни материали. При поискване се консултират и граждани по теми, касаещи здравето и здравословния начин на живот. Отбелязват се традиционните дни на здравето с различни мероприятия и кампании.

През 2017 година дейностите, свързани със здравословния начин на живот бяха фокусирани върху информационни кампании, неформални обучения и лекции в училищата. В изпълнение на проект „Съхрани здравето си в четири стъпки“, финансиран по Фонд за подпомагане и оптимизиране на дейностите на Български младежки Червен кръст на областно и международно ниво „Мисли глобално, действай локално“ бяха организирани четири обществени кампании, които бяха посетени от най-малко 400 граждани.

Проведено беше едно областно обучение по „Здравословно хранене и здравословен начин на живот“ за 16 доброволци и редица неформални обучения с различни групи деца и младежи. Проведени са две обучения с 11 деца от приемни

семейства и 8 обучения в 3 училища – СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Антоново, НУ „Д-р Петър Берон“ с. Изворово и I СУ „Св. Седмочисленици“ гр. Търговище с общо 178 участници, а за Община Търговище 104 участници от I СУ „Св. Седмочисленици“.

По проект „Лято на детските усмивки“, финансиран по същия фонд изпълняван съвместно с младежките организации на Габрово и Монтана бяха проведени обучения по хигиена на зъбите в 6 детски градини и с първокласници от 3 училища в Търговище с общо 630 участници.

През април беше проведено обучение на тема „Превенция на наркоманно-рисково поведение“, в което участваха доброволци от Търговище, Сливен и Габрово.

Наред с традиционно организираните пунктове за раздаване на информационни материали по повод 14 февруари и 1 декември, беше проведено и областно обучение, в което участваха 16 доброволци. Те изнесоха лекции в 3 училища в Търговище и Антоново с общо 250 участници - от Община Търговище общо 150 ученици от I СУ „Св. Седмочисленици“ и ПГИИ „Джон Атанасов“.

През май доброволци оказаха съдействие за провеждане на акция по безплатно измерване на кръвно налягане, организирана от Дружеството на Кардиолозите в България, Българска Лига по Хипертония, Асоциацията на студентите медици в България. Акцията се проведе пред драматичния театър в Търговище и общо 139 граждани посетиха пункта, на който бяха анкетирани и беше измерено кръвното им налягане.

През месец януари 2017 година са проведени общински първенства от ученически игри по баскетбол, волейбол, тенис на маса. В баскетболното първенство участваха 7 отбора момичета/девойки и 6 отбора момчета/юноши от V до XII клас общо 13 отбора с 130 участници. Във волейболните състезания участваха 6 отбора момичета/девойки и 8 отбора момчета/юноши от VIII до XII клас общо 14 отбора с 140 участници. При тенис на маса участваха отбори от V до XII клас с общо 32 участници.

През месец март 6 училища с 145 участници участваха в „Пролетен лекоатлетически крос“. На 22 април се отбеляза „Ден на земята“ с публична спортна проява. На 16-17 юни се проведе третият кръг от Републиканския шампионат по приложно колоездене, която е поредната надпревара определяща националния отбор, който ще представи страната ни на Европейския шампионат. В град Търговище шампионатът се проведе с подкрепата на Община Търговище, СБА-Търговище, Пътна полиция, АК „Север“-София, БЧК и ЦПЛР-ОДК Търговище. Младежите от Търговищкият ученически парламент се включиха в цялостната организация на събитието през двата дни.

През месец октомври се проведе турнир по футбол, общински етапи от ученическите игри 2017/2018 г., на който участваха 17 отбора момчета/юноши от V до XII клас с общо 100 участници.

В ПГТХВХ „Алеко Константинов“ гр. Търговище се реализираха следните дейности:

-Общински турнир по мини футбол за купата на ПГТХВХ „Алеко Константинов“ V-то издание – април-май 2017г.;

-Седмица здравословното хранене – последната седмица на месец ноември 2017 г.;

-Коледна изложба състезание – декември 2017 г.

По повод Европейската седмица на физическата активност и спорта (MOVE Week), и доброволците от Клуба на НСО и БМЧК – Търговище организираха игри на открито. Към инициативата се присъедини и Клуб по спортно ориентиране „Вариант 5“ и деца от приемни семейства. Участниците преминаха по маркиран маршрут, преодоляваха предизвикателства, играха забавни игри. Събитието се проведе в парк „Борово око“ край Търговище.

В община Търговище за подпомагане и насърчаване на сътрудничеството между младите хора и здравните специалисти, чрез МИКЦ и БМЧК са обучени много млади хора, организирани са множество мероприятия и информационни кампании, в които се включиха около 500 младежи.

През 2017 година на територията на община Търговище БМЧК е провел следните обучения:

1. Обучения по психосоциална подкрепа за общо 22 ученици от ОУ „Г.С.Раковски“ с.Голямо Ново;

2. Обучения по Първа долекарска помощ за ученици и групи от млади хора на различни възрасти с общо 132 участници;

3. Обучения по превенция на ХИВ/СПИН за общо 249 младежи от училищата в гр. Търговище и гр. Антоново;

4. Обучения, свързани със здравословния начин на живот за 1119 деца и ученици от училища и детски градини в Търговище, Антоново и с. Изворово;

5. Обучения за насърчаване на толерантността и приемане на различията за 21 второкласници от ОУ „Христо Ботев“ гр. Търговище.

През годината Общински съвет по наркотични вещества и здравен медиатор към Община Търговище, съвместно с Български младежки червен кръст /БМЧК/ работят в тясно сътрудничество.

Медицинският персонал в здравните кабинети извършва сериозна просветна дейност. Тя се допълва чрез инициативите на членовете на младежки клуб „Аз и Ти“ – община Попово, създаден по проект „Подобряване на сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора“, към Фонд за население на ООН. По него е разработена общинска „Стратегия за сексуално и репродуктивно здраве на младите хора от община Попово“, която тематично излиза от проблема за репродуктивното здраве и засяга всички превенции, с цел здравословен живот. Функционира клуб „Детелина“ към БМЧК за превенции към ПГСС „Никола Пушкин“ гр. Попово и клуб „Ботевци“ към БМЧК за превенции към Профилирана гимназия „Христо Ботев“ гр. Попово.

Общинските администрации провеждат редовни срещи с участието на здравни работници, експерти в сектор образование, младежи, представители на училищата и спортните клубове с цел обсъждане на теми, свързани със здравословния начин на живот сред децата и младите хора.

Община Търговище разпределя средства от общинския бюджет - над половин милион лева за спорт през 2018 г. - за спортни клубове (около 21 на брой), които през 2017 година са посетени от около 800 деца и младежи. В рамките на капиталовата програма на Общината и през тази година е заложена рехабилитация и създаването на модерни спортни съоръжения в града. Вече започна изграждането на 4 тенис корта на стадион "Неделчо Камов" на стойност 120 хил. лв. Към момента там са изградени подземните комуникации, дренажните системи и водопровода. Предстои подготовка на основата и полагане на настилка от шамот. 64 хил. лв. пък са отделени за писта за авиомоделизъм, който е един от най-успешните спортове на Търговище. Площадката ще се намира зад спортната зала на Работническия стадион и ще представлява бетонно кръгово поле, с диаметър от 50 метра. Работата е възложена на общинското предприятие БКС. Планирано е и изготвянето на работен проект за спортна зала "Дечко Стефанов" за 20 хил. лв., което ще позволи извършването на ремонт при осигуряване на средства.

Общината осигурява 300 хил. лв. за поддръжка на спортните бази и за субсидиране на спортните клубове и дейности. 60 хил. лв. от тях ще постъпят директно в клубовете като стимул за постиженията им през изминалата година. Разпределението ще бъде извършено според новата Наредба, приета на първата за годината сесия на Общинския съвет.

69 хил. лв. пък са предвидени за мъжкия отбор на футболен клуб „Светкавица“, а 20 хил. лв. са за детско-юношеските му формации. За участие в областно първенство, на аматьорските футболни клубове се предоставят по 240 лв. на домакинска среща. Около 35 хил. лв. са за ученически спорт, а за церемонията „Спортист на годината“ са отделени 2500 лв. 44 хил. лв. е бюджетът на общинско предприятие „Социални и охранителни дейности“ за поддръжката и стопанисването на спортните съоръжения в града. За разходи за ток, вода и газ на спортните бази са предвидени около 50 хил. лв.

Въпреки че поема разходите по поддръжката и експлоатацията на базите и съоръженията, Община Търговище не реализира приходи от наем. Местната администрация ги предоставя на клубовете безвъзмездно, в изпълнение на договори, подписани за периода 2011-2020 година.

През 2015 г. беше открит младежкият спортен комплекс "Юкя" в гр. Търговище. На мястото бяха реконструирани две площадки за различни видове спорт - волейбол, баскетбол, хандбал и футбол на малко поле. В гр. Търговище има спортно училище с традиции. Обединен детски комплекс Търговище организира спортни мероприятия, в които вземат участие около 540 млади хора. Някои от тях са: турнир по тенис на маса за младежи, пролетен лекоатлетически крос за ученици от общината, турнир по тенис на

корт, лекоатлетически крос. В община Попово броят на активно спортуващите е около 320. Те са обхванати в клубове – „Волейбол“-2, „Футбол“, „Тенис на маса“-2, „Шахмат“, „Баскетбол“. В училищата се използват всички форми за масов спорт на младите хора до 19-годишна възраст. Около 210 младежи участват в художествени състави за любителско творчество.

На 29.09.2017г. в област Търговище беше отбелязан **Европейският ден на спорта в училище**. Инициативата в подкрепа на спорта и физическата активност на подрастващите се провежда за втора поредна година, като координатор е организацията БГ БЪДИ АКТИВЕН, а Областна администрация – Търговище съдейства активно за нейното популяризиране и осъществяване. След отчитане на резултатите данните показват, че 3236 ученици и 338 учители и родители от общо 13 учебни заведения в област Търговище са участвали в различни спортни събития по време на инициативата.

Базовите знания и умения се формират в училище. Медицинският персонал в здравните кабинети извършва сериозна просветна дейност. Тя се допълва чрез инициативите на членовете на младежки клуб „Аз и Ти“ – община Попово, създаден по проект „Подобряване на сексуалното и репродуктивно здраве на младите хора“, към Фонд за население на ООН, чиято устойчивост обхваща периода до 2015 г. Разбира се, процесът продължи и след това. По него е разработена общинска „Стратегия за сексуално и репродуктивно здраве на младите хора от община Попово“, която тематично излиза от проблема за репродуктивното здраве и засяга всички превенции, с цел здравословен живот. Функционира клуб „Детелина“ към БМЧК за превенции към ПГСС „Никола Пушкин“ гр. Попово. Общинска администрация Омуртаг проведе кръгла маса с участието на здравни работници, експерти в сектор образование, младежи, представители на училищата и спортните клубове с цел обсъждане на теми, свързани със здравословния начин на живот сред децата и младите хора. Проведе се ежесмесни срещи на служители от Дирекция „Хуманитарни дейности“ със здравните работници по училища с цел обсъждане на актуалните проблеми в областта на ученическото здравеопазване. Проведе се обучителен семинар на здравните работници по училища с лектори - експерти от РИОКОЗ. Бяха изнесени лекции и обучения пред всички ученици на територията на община Омуртаг по теми, отнасящи се до здравословния начин на живот.

През учебната 2016/2017 година дейността на РИО във връзка с превенцията на тютюнопушенето и употребата на алкохол и наркотични вещества сред децата и учениците е свързана със своевременното предоставяне на информация до училищата в областта за различни мероприятия и инициативи, в които могат да участват и с подпомагане и координиране на дейностите с училищата и други институции при реализирането на някои от тях.

В училищата са приложени програми, базирани на подхода „връстници обучават връстници“. Във всички училища темата за вредата от тютюнопушенето и употребата на

алкохол и наркотици е разглеждана под различни форми на часа на класа. Почти всички ученици са обхванати в кампании, организирани на училищно ниво или от други институции.

На Обединения детски комплекс – Търговище е възложено провеждането на спортните турнири от Ученическите игри по правилата, които се утвърждават всяка година със заповед на министъра на МОМН. В тях вземат участие ученици от 5 до 12 клас, като тези от гимназиален етап са средно около 550 състезатели, разпределени в 55 отбори.

Обучението на младежите в оказването на първа помощ е една от традиционните дейности на Българския младежки Червен кръст. Доброволците на БМЧК осъществиха редица обучения по първа долекарска помощ със свои връстници. Обучителни сесии бяха проведени в I СОУ „Свети Седмочисленици“, II СОУ „Проф.Никола Маринов“, Професионална техническа гимназия „Цар Симеон Велики“, Професионална гимназия с изучаване на чужди езици, Търговище. В тях участваха общо 280 ученици. Обученията бяха реализирани в часове на класа или в часове по биология. Обучение по ПДП е проведено и за доброволци от клуб „Детелина“ гр.Попово. Проведени са обучения по първа помощ на деца от приемни семейства, на членове на скаутски клуб „Антола“ гр. Попово.

В община Опака младите хора традиционно се занимават със спорт – хандбал и футбол. През 2017 г. младежи, подпомогнати от ХК и община Опака са участвали в 10 състезания и турнири. Община Омуртаг организира и проведе спортните дейности, заложи в Спортния календар. При провеждане на спортни турнири по бокс, футбол, волейбол, лека атлетика, се включват не само ученици от училищата на територията на община Омуртаг, но и младежи извън училищна възраст. Малките населени места не предлагат голямо разнообразие от дейности за запълване свободното време на младите хора. Ето защо учениците и младежите се насърчават да се занимават по-активно със спорт, да посещават спортните зали. На територията на община Омуртаг дейност реализират 15 футболни отбори. Те участват във футболни срещи, както на местно ниво, така и на регионално. През 2017 г. Община Омуртаг организира традиционния футболен турнир за "КУПАТА НА КМЕТА" с участието на отборите от населените места в общината. Спортна база „Стадиона“ – град Омуртаг и Боксова спортна зала на I НУ „Хр.Смирненски“ гр. Омуртаг са достъпни за спортуване целогодишно като община Омуртаг е осигурила служители, които да охраняват съответните обекти. Част от спортните дейности, заложи в спортния календар на Община Омуртаг и реализирани през 2017 г. са: Турнир шах – 5-12 клас; Турнир „Като Левски“ – състезание по скок от място за ученици от начален курс на училищата от община Омуртаг; Турнир „Тенис на маса“ – 5-12 клас; Крос посветен на Националния празник 3-ти март – 1-12 клас; Турнир по волейбол за Купата на Прогимназия „Акад. Даки Йорданов“ град Омуртаг; Майски поход до местността Кайника с участието на младежи и служители на Общинска администрация; Ученическа Спартакиада

с участието на всички основни училища в община Омуртаг по лека атлетика, волейбол и футбол на малки вратички; футболен турнир – „КУПА НА КМЕТА“; Състезание с велосипеди /момичета, момчета/ и др.

През изминалата година Обединен детски комплекс – Търговище (ОДК) организира редица спортни мероприятия: турнир по тенис на маса за ученици по случай 29 януари – Освобождението на Търговище. В турнира взеха участие 21 младежи; пролетен и есенен лекоатлетически кросове за ученици от общината, в който взеха участие общо 520 ученици, от които в пролетния – 297, а в есенния - 223.

Чрез различните спортни занимания младите хора развиват ценни физически и психически качества, осъществя се превенция на заболявания, както и превенция на противообществените прояви и престъпността.

9. Младите семейства

Изследванията показват, че все повече млади хора не считат брака за необходимост. Ако до скоро жените в по-голяма степен се обявяваха в подкрепа на брака, то сега мнозинството и от мъжете, и от жените пренебрегват институцията на брака в еднаква степен.

Нараства както относителният дял на децата, родени извън брак, на младите жени, които са самотни родители, така и броят на разводите в младежка възраст.

Расте средната възраст при сключване на първи брак.

Българските младежи (15-30 г.) продължават да живеят все по-дълго в дома на своите родители в сравнение със своите връстници в другите държави от ЕС. По данни за 2007 г. средната възраст, на която младите жени напускат, е малко преди навършване на 28 години, а за младите мъже – малко преди навършване на 32 години.

Основната причина, която българските младежи посочват за продължително съжителство с родителите си, е липсата на финансови възможности да живеят под наем или да закупят собствено жилище.

Младите хора, особено младите жени срещат трудности при съвместяване на професионалния и личния живот.

Съчетаването на майчинството с професионалното развитие на младите жени, макар и заложено в българското законодателство, не се реализира в пълна степен поради липса на съответните нагласи у младите мъже и жени, от една страна, и на гъвкави модели за управление на човешките ресурси от работодателите, от друга.

За област Търговище броят на сключилите брак от 18 до 34 г. към 31.12.2016 г. е следният:

Възраст	Мъже	Жени
18-19 г.	3	33
20-24 г.	82	161
25-29 г.	179	139
30-34 г.	54	47

10. Социалното включване на младите хора

До навършване на 18 години за младежите в риск действа Законът за закрила на детето. Действащата нормативна уредба позволява добри практики на работа в случай на дете в риск, съгласно които социалните услуги в специализирана институция или от резидентен тип могат да се ползват след 18-та година до навършване на 20 годишна възраст, ако младежът учи. Също така, чл.144 от Семейния кодекс създава правна възможност за учащи се младежи да получават издръжка от своите родители до навършване на 25 годишна възраст. В случаите, когато те са лишени от родителска грижа, държавата и обществото следва да предприемат мерки за закрила.

Все още е ограничен достъпът на младите хора в риск до целенасочени и качествени социални услуги в общността, особено в малките населени места. В училищата са сформирани комисии по превенция на деца в риск, които всяка учебна година приемат план за работа с основна цел – предотвратяване на конфликти ситуации. Функционира МКБППМН, която извършва превантивна дейност, макар и само с млади хора до 19 годишна възраст. Общините работят по програма за превенции на рисковото поведение сред подрастващите и промоция на здраве.

На територията на област Търговище са закрити всички специализирани институции за деца.

Общини Омуртаг и Антоново:

В сферата на младежките дейности общините Омуртаг и Антоново работят въз основа на приоритетите и стратегическите цели, заложи в Националната стратегия за младежта - 2010-2020 г.

Дирекция „Социално подпомагане“ град Омуртаг е ангажирана и оказва помощ на млади хора в риск при наличие на потребност по реда на Закона за социално подпомагане и Правилника на неговото прилагане. Гарантирането на адекватни и устойчиви социални плащания е важен елемент на подкрепата за уязвимите групи в

обществото, на политиката на намаляване на бедността и насърчаването на социалното включване. Осигуряването на материална подкрепа е свързано със социалната закрила и социалното включване чрез: по-добра целенасоченост на социалните помощи и помощите за хора с увреждания; подпомагане на семейства с деца; повишаване ефективността и устойчивостта на програмите; прилагане на диференциран подход в зависимост от конкретните потребности на подпомаганите лица и семейства. Тази подкрепа се гарантира със средства от държавния бюджет. Съществено измерение на приоритета за гарантиране на адекватни и устойчиви социални плащания е осигуряването на материална подкрепа и подпомагането на семействата с деца.

Предоставянето на социални помощи по Закона за социално подпомагане е един от инструментите за подкрепа на хората с увреждания като специфично уязвима група в обществото. През 2017 година са подпомагани 1031 лица с увреждания, 31 от които са на възраст от 18 до 29 години.

През 2017 година в Община Омуртаг се осъществи Проект „Активно включване на хора с увреждания и техните семейства за успешна реализация“ по ОПРЧР по проекта съществува социалната услуга социален асистент“, които успешно оказваха помощ на граждани с увреждане или в социален риск във всички сфери от тяхното ежедневие, а не само в частта на комуналното и битово обслужване. Потребители на социалната услуга „социален асистент“ бяха 56 лица, като 4 от тях са на възраст между 15 и 29 години. Един от наетите на длъжност „социален асистент“ е лице на 29 години.

Съгласно Договор BGO5FMOP001-3.002-0171-CO1 г., между АСП и община Омуртаг, успешно се реализира и социалната услуга "Обществена трапезария - осигуряване на топъл обяд в Омуртаг". По тази социална услуга се осигурява топъл обяд на 80 лица в неравностойно положение от град Омуртаг. 14 от потребителите на услугата са на възраст до 29 години.

Едни от най-успешните социални услуги в посока насърчаване на социалното включване и намаляване на бедността са услугите „личен асистент“, „социален асистент“ и „домашен помощник“, чиято цел от една страна е подобряване на качеството на живот на хората с увреждания, в т.ч. деца и младежи, и от друга - предотвратяване на настаняването в специализирани институции. Тези социални услуги се предоставят в семейна среда по отделни програми и проекти, за различни периоди и с различни работодатели и финансиране.

През 2017г. по ОПРЧР „Помощ за независим живот“ в общините Омуртаг и Антоново е осигурена подкрепа на лица в неравностойно положение. Потребителите в Община Омуртаг са 98, като 5 от тях са до 29 години. Двама младежи са предоставяли услугата като личен асистент и социален работник. Потребителите в Община Антоново са 59, като 2 от тях са до 29 години. Един от социалните асистенти е до 29 години.

В Община Омуртаг от социалната услуга „Домашен социален патронаж“ през 2017г. се е възползвал един потребител на възраст от 15 до 29г.

През 2017г. по Национална Програма "Асистенти на хора с увреждания" е осигурена подкрепа на 20 потребители за общините Омуртаг и Антоново. В Община Омуртаг потребителите са 14 и личните асистенти са 14. В Община Антоново потребителите са 6 като личните асистенти са 5 и 1 помощник възпитател. Помощник възпитателя е на възраст от 15 до 29 години.

Община Антоново от 01.06.2016г. реализира подкрепа на лица в неравностойна положение под формата на „Топъл обяд 2016-2019" по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане. През 2017 потребителите са били 45, като 2 от тях са до 29 години.

Община Омуртаг от 01.11.2016г. реализира подкрепа на лица в неравностойно положение под формата на „Обществена трапезария". През 2017 г. потребителите са 80 на брой, като 14 от тях са до 29 години, от които 4 са младежи с увреждания.

В отдел „Хора с увреждания и социални услуги" при ДСП - Омуртаг се осъществява дейност по Закона за интеграция на хората с увреждания /ЗИХУ/ по оценяване на увреждането и на възможностите за интеграция. При ДСП - Омуртаг, подпомаганите младежи в неравностойно положение с месечни добавки за социална интеграция по ред: на ЗИХУ и Правилника за неговото прилагане /ППЗИХУ/ са 13 за Община Антоново и 31 за Община Омуртаг. Определянето на вида месечни добавки за всеки от нуждаещите се индивидуално според вида и степента на увреждането. Месечните добавки са парични средства, които допълват собствените доходи на хората с увреждания и са предназначени за покриване на допълнителните им разходи за транспортни, информационни и телекомуникационни услуги, образование, квалификация, достъпна информация, обучение, лекарства, диетично хранене, балнеолечение и рехабилитация. Регламентирани са упражняването на правата и закрилата на хората с увреждания. На територията на общините Омуртаг и Антоново няма развити специализирани услуги за социална и професионална интеграция. Липсата на услуги за хора с увреждания възпрепятства както съхраняването, поддържането и доразвиването на уменията за самостоятелност и социално включване, така и осъществяването на целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване.

Общини Попово и Опака:

В отдел „Хора с увреждания и социални услуги" при ДСП - Попово се осъществява дейност по Закона за интеграция на хората с увреждания по оценяване на увреждането и на възможностите за интеграция. Оценяването на увреждането се извършва чрез медицинска експертиза и социална оценка. Социалната оценка се осъществява въз основа на медицинската експертиза и има за цел да установи потребностите и възможностите за рехабилитация, възможностите за обучение, възможности за трудова заетост професионална реализация, потребностите от социални услуги и възможностите за социално включване. Социалната оценка включва оценка на горепосочените

обстоятелствата, препоръки за необходимите мерки за социално включване, както и мотивирано предложение за отпускане на месечна добавка за социална интеграция. Тя е диференцирана и представлява парични средства, които допълват собствените доходи на хората с увреждания и са предназначени за покриване на допълнителните им разходи за транспортни, информационни и телекомуникационни услуги, образование, квалификация, достъпна информация, обучение, лекарства, диетично хранене, балнеолечение и рехабилитация. От посочената целева група на възраст от 19 до 29 години от общините Попово и Опака, подпомагани с месечни интеграционни добавки от ДСП - Попово към 31.12.2017 г. са общо 53 лица.

От дирекция „Социално подпомагане“ - Попово се подпомагат родители с месечна помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст по чл. 8д от ЗСПД. От Община Попово и Опака децата от 15 до 20 годишна възраст подпомагани по чл. 8д към 31.12.2017 г. са общо 33.

В общините Попово и Опака са разкрити и функционират следните социални услуги в общността, подходящи за млади хора на възраст от 15 до 29 години в неравностойно положение, подпомагащи интегрирането им в общността:

- Център за социална рехабилитация и интеграция в гр. Попово, с капацитет 5 места. В ЦСРИ лицата, получават разнообразни консултативни, терапевтични, рехабилитационни дейности, насочени към създаване и поддържане на социалните умения, обучения за водене на самостоятелен начин на живот подпомогнати от специалисти. До ЦСРИ е осигурен безпрепятствен достъп, същият е осигурен и до ползваните помещения в центъра в съответствие с нормативните изисквания за достъпна среда. ЦСРИ гр. Попово разполага и със специализиран транспорт, което допринася за интеграцията на хората с увреждания. От заетите към 31.12.2017 г. общо 57 потребители на услугата - 10 са деца на възраст от 15 до 18 години и 10 потребители на възраст от 19-29 години.

Към момента в Община Попово се предоставя социалната услуга Личен асистент за 12 потребители и Домашен помощник за 65 потребители по Проект "Социални услуги за достоен живот" - Схема BG05M90P001-2.002 "Независим живот". От обслужените към 31.12.2017 г. 4 деца и лица са от посочената целева група, които ползват услугата Личен асистент.

До 31.12.2017 г. Община Опака е бенефициент по Проект "Нови възможности за грижа и независим живот чрез създаване на Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда - гр.Опака по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M90P001-2.002 "Независим живот" по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси". От посочената целева група 3 са децата и лицата включени в Проекта.

Личен асистент по НП АХУ, която се реализира, чрез дирекциите „Социално подпомагане“, като през 2017 г. назначените лични асистенти за двете общини са общо 3 лица, които са полагали грижи за свои близки, от посочената целева група едно лице е потребител.

В Община Попово от 01.09.2016 г. се предоставя по Процедура BG05SMOno01-3.002 услугата "Осигуряване на топъл обяд 2016" по Оперативна програма за храни и/или основна материална подкрепа". Обслужват се 60 лица от гр. Попово и от 8 населени места в общината. Няма лица от посочената целева група.

На територията на Община Попово в с. Медовина се намира Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост с капацитет 50 потребители, към момента потребители от посочената целева група са три лица. В с. Медовина функционират и две Защитени жилища за лица с умствена изостаналост с капацитет по 9 места. От заетите към момента 11 потребители в двете защитени жилища, само едно лице е до 29 години.

От 21.02.2014 г. по Проект "Преодоляване на социалното изключване на лица с умствена изостаналост чрез създаване на ЦНСТ в Община Попово", по ОПРЧР, схема за безвъзмездна финансова помощ "Живот в общността", функционира ЦНСТ за лица с умствена изостаналост в с. Медовина, общ. Попово с капацитет 12 места, като от заетите към момента 12 потребители, младежите до 29 години са 5 лица. Сградата в която са разположени услугите в с. Медовина разполага с асансьор, услугите разполагат и със специализиран транспорт с платформа за 2 бр. инвалидни колички.

На територията на Община Попово са разкрити и функционират два Центъра за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания с капацитет по 12 всяко. Към настоящият момент от посочената целева група настанените младежи са 11, с които се работи за изграждане на умения за самостоятелен живот с оглед ефективна бъдещ реализация в обществото след напускане на социалната услуга.

В гр.Попово е разкрит и функционира и Център за обществена подкрепа с капацитет 30 лица. Целевата група са деца и младежи в риск и техните семейства от общността младежи, напускащи специализирани институции или услуги от резидентен тип, бременни жени, кандидати за или вече одобрени приемни семейства, кандидати за или вече одобрени осиновители. Дейностите, които се осъществяват са услуги по превенция и изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции, услуги подпомагащи работата по реинтеграция на деца и младежи, настанени в специализирани институции, социални услуги резидентен тип или приемни семейства, услуги насочени към подготовка за самостоятелен живот и подкрепа за успешна социална интеграция професионална реализация на младежи от специализирани институции или услуги резидентен тип, подкрепа на деца, жертви на насилие и техните семейства, социално педагогически консултиране на деца с поведенчески проблеми и техните семейства превенция на отпадането от училище, услуги по превенция на рисковото поведение на деца младежи от общността, подкрепа, супервизии, консултации и

надграждащо обучение и приемни семейства, социални услуги в подкрепа на осиновяването. Към настоящия момент ЦОП - Попово работи с 25 потребители на услуги, като към него са насочени 7 младежи от ЦНСТ за деца и младежи без увреждания и ЦНСТ за деца и младежи с увреждания за подготовка за самостоятелен живот.

От 01.12.2014 г. на територията на гр. Попово функционира Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания изграден по проект „Детство за всички“. В Центъра към настоящия момент са настанени 10 деца и 2 младежи. На децата и младежите е предоставена жизнена среда, близка до семейната с възможност за пълноценно израстване и развитие. От потребителите на услугите в Центъра, 7 са младежи на възраст от 15 до 29 години. Тези от тях на които здравословното състояние позволява посещават масово училище с оглед изграждане и поддържане на социални контакти извън тези в „центъра“.

Община Търговище:

На територията на община Търговище са развити и функционират следните социални услуги за млади хора в неравностойно положение:

Дневен център за възрастни хора с увреждания, кв.Бряг. Центърът е с капацитет 30 места, целевата група е възрастни с психични разстройства. През 2017 година 2-ма младежи до 29 години са се възползвали от услугата;

Дневен център за възрастни хора с увреждания гр. Търговище. Центърът е с капацитет 20 места, целевата група е възрастни с увреждания. През 2017 година 13 младежи до 29 години са се възползвали от услугата, като петима са и потребители на ЗЖ с.Лиляк и осем са потребители на ЦНСТ;

Защитено жилище кв. Бряг е с капацитет 8 места и партер с капацитет 4 места, целевата група е възрастни с психични разстройства. През 2017 година няма младежи до 29 годишна възраст възползвали се от услугата;

Защитено жилище с. Лиляк е с капацитет 8 места - целевата група е възрастни с умствена изостаналост. През 2017 година 5 младежи до 29 години са се възползвали от услугата;

Център за обществена подкрепа гр. Търговище е с капацитет 66 места - целевата група е деца и семейства. Предоставят се услуги на млади хора в неравностойно положение.

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания №1 и №2 - гр. Търговище с капацитет 14 места за всеки от центровете - целевата група е деца и младежи с увреждания. През 2017 година 13 са младежите навършили пълнолетие до 29 години са се възползвали от услугата и 6 непълнолетни младежи навършили 15 годишна възраст;

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания - Центъра е с капацитет 10 места, целевата група е деца и младежи без увреждания от 7 до 18 години, ако учат до 20 години попаднали в рискови ситуации. През 2017 година 1

младеж навършил пълнолетие и 3 непълнолетни младежи навършили 15 години са се възползвал от услугата;

Център за социална рехабилитация и интеграция - гр. Търговище е с капацитет 23 места - целевата група е деца от 3 до 18 г. с различни видове увреждания с временни или трайни здравословни проблеми. През 2016 година от целевата група от 15 годишни възползвали се от услугата са 13;

От месец октомври 2017 г. в ново-стартиралите услуги ЗЖ - с. Макариополско и ДЦВХУ - с. Макариополско - целевата група е възрастни с увреждания до края на 2017 година няма младежи до 29 годишна възраст възползвали се от услугите.

И през 2017 година основната социална работа на БМЧК-Търговище беше свързана с децата от приемни семейства. Продължиха срещите с приемните деца. Финансиране за тях беше осигурено от швейцарското дружество „Вариант 5“.

През февруари беше проведено обучение на доброволци по социално-помощна дейност като част от подготовката им за работа с деца от приемни семейства. През годината бяха проведени ателиета по различни поводи.

През м. ноември екипът по приемна грижа отбеляза 10 години от създаването на услугата в Търговище. Доброволците бяха поканени на тържеството и получиха признание за своята дейност и подкрепа на децата. В дейностите организирани от БМЧК са участвали общо 25 деца от приемни семейства.

В училищата са сформирани комисии по превенция на деца в риск, които всяка учебна година приемат план за работа с основна цел – предотвратяване на конфликти ситуации. Функционира МКБППМН, която извършва превантивна дейност, макар и само с млади хора до 19 годишна възраст. Общините работят по програма за превенции на рисковото поведение сред подрастващите и промоция на здраве.

11. Младежка престъпност

От 14 годишна възраст възниква възможността за реализиране на наказателна отговорност по отношение на младия човек за извършени от него престъпления.

Зачестяват случаите на противообществени и противоправни прояви сред млади хора от по-ниските възрастови групи. Около две трети от осъжданите всяка година младежи не ходят на училище и/или нямат работа. Запазва се висок процентът на рецидива сред младите правонарушители.

Статистиката през последните години показва застрашителни тенденции на нарастване броя на непълнолетните извършители на престъпления и на относителния дял на младите хора до 29 години сред затворническата популация и сред водачите на моторни превозни средства, причинили пътно-транспортни произшествия.

Според статистиката 125 от разкритите 840 престъпления за 2017 г. на територията, обслужвана от ОД МВР - Търговище, са дело на малолетни и непълнолетни извършители, което представлява около 15% от общия дял разкрити престъпления от

общ характер. Налице е леко завишение на броя на извършените престъпления от тази възрастова група извършители в сравнение с 2016 г., когато тези престъпления са били 111.

През 2017 г. в област Търговище няма тежки престъпления, свързани с посегателства над личността /убийства или опити за такива/, извършени от непълнолетни или малолетни. Не е висок делът през годината и на извършителите на телесни повреди /чл. 128 от Наказателния кодекс/ от тази категория - от разкритите 28 такива за периода едва 8 са извършени от непълнолетни или малолетни.

И през разглеждания период, както и в предишни, извършването на кражби се явява основен и най-лесно осъществим начин за набавяне на средства от страна на непълнолетните и малолетните - сочи още статистиката. От разкритите през годината 265 кражби 75 са дело на тази категория извършители. По вид извършените от тях кражби се разпределят по следния начин: 5 - взломни, 12 домови, 6 - от магазини и офиси, и 7 - на части и вещи от МПС.

Налице е спад в авторството на тази възрастова група и на престъпления с общоопасен характер - през годината в област Търговище е регистриран само един случай на извършен от непълнолетен палеж на имущество. Същата тенденция се наблюдава и относно броя на извършителите на хулигански действия, които имат за последствие нарушения на обществения ред и увреждане на обществено имущество - два регистрирани случая за разглеждания период.

За отчетния период са регистрирани 4 ПТП, с 4 ранени деца и едно починало, за които са изготвени две информационни справки до РУО.

При общо опасните престъпления свързани с палежи на лично имущество, МПС и други се забелязва тенденция на намаление. Устойчив е броят на деянията против реда и общественото спокойствие, но при хулиганските прояви сред младежите се отбелязва известно намаление. При посегателствата и отнемането на МПС, също се регистрира намаление в сравнение с предходната година, което се дължи и на различни фактори, свързани с пребиваването на младите хора извън страната. При престъпленията свързани с транспорта през отчетния период в община Търговище са регистрирани 4 пътнотранспортни произшествия с младежи, като пострадалите са 5 деца. Сериозно внимание се отделя на така наречените рискови водачи, попадащи в категорията на нарушителите с три или повече нарушения във връзка с контрола на скоростния режим.

В община Попово са регистрирани 9 ПТП с участието на лица до 29 г., като при тях няма тежко ранени и починали такива.

Основна част от извършените прояви през 2017 г. в община Омуртаг са извършените от непълнолетни лица управление на МПС без свидетелство и регистрация на МПС. С цел предотвратяване на ПТП са реализирани 14 специализирани полицейски операции в районите на училищата на територията на община Омуртаг и са проведени редовни учебни „Часове на полица“ с учениците от общинските училища.

В това направление основната дейност е превантивна и възпитателна в учебните заведения с учениците и с техните родители. Разяснени са последствията от извършването на различните видове правонарушения – кражби, грабежи, нанасянето на телесни повреди, управление на МПС, без притежание на свидетелство за управление и след употреба на алкохол. Има постигнат напредък в работата с младите хора от ромската общност във връзка с ранните бракове, които са характерни за този етнос. Също така, за постигане на положителни резултати, спомагат и провежданите самоотчети от ПИ и Мл. ПИ в населените места, в началото на всяка година.

Превенцията сред децата и младежите е предпоставка за ограничаване на общата престъпност и грижа за бъдещето на нацията.

Степента на доверие към институциите и правоохранителните органи, е трудно да се установи без задълбочено и широкообхватно социологическо проучване сред младите хора, което би трябвало да се изследва на национално равнище. През последните години, в страната като цяло и в частност в ОД МВР - Търговище, се обръща много сериозно внимание на превантивната работа спрямо извършителите на престъпления и най-вече на работата с малолетни, непълнолетни но отношението на темата свързана с насилието като форма на агресия в училищата или извън тях.

Във връзка с участието при прилагането на Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца жертви или риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция, общо за територията на ОДМВР-Търговище са проведени 20 броя срещи. Служители на полицията активно са участвали в различни образователни кампании, информационни инициативи, национални и регионални проекти и програми, както и в:

- Участия в мултидисциплинарни екипи по прилагане на координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца жертви или в риск от насилие и взаимодействие при кризисна интервенция на територията на Област Търговище.

- Участия в мултидисциплинарните екипи на местно ниво във връзка с подписан Координационен механизъм между МЗ и МВ19, относно взаимодействието при работа с деца в риск от ХИВ, Хепатит В, С и други сексуално предавани инфекции.

- В изпълнение на проект "Работа на полицията в училищата", съгласно графика в училищата намиращи се на територията на ОДМВР-Търговище са изнесени 102 броя лекции.

- Участия в експертно обсъждане на проект на закона за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица.

- Взаимодействия с други институции и НПО, работещи по линия превенция на престъпленията от и срещу деца:

- Асоциация „НАЯ“ гр.Търговище, Отдел-"ЗД" при РДСП гр.Търговище, Попово и Омуртаг, МКБППМН - гр.Търговище, Попово и Омуртаг, ЦНСТ за деца с увреждания.

Съгласно изготвени графици на служителите от ОЗД при ДСП- Търговище в района на съответните общините, са организирани мобилни групи, които ежемесечно обхождат по график съответните територии, като наблюдават за скитащи, просеци и безнадзорни деца. Съвместно с МКБППМН и ОЗД, се набелязват мерки, за превенция спрямо деца в рисково положение, както и такива склонни към извършване на престъпление. Към Община Търговище по европейски проект, за периода 2016-2018 г. има създаден Комплекс за здравно-социални услуги. РЦППО-Област Търговище, предлага специални образователни потребности, разположени в училища и детски градини в цялата област.

Съвместно с представители на Районните прокуратури от съответните общини се докладва, документираща и пресича всеки случай на извършено престъпление от дете. При по характерни престъпления с обществена значимост се прави обстоен анализ на причината довела до съответната проява на престъпление.

Към настоящия момент от създадените мобилните екипи с участието на полицейски служители от ОДМВР - Търговище, на няколко етапа бяха обходени и проверени общо 7413 адреса, като установените и върнати в училище деца са 265 бр.

С оглед превенция и гарантиране сигурността на децата в Областта, в ОД МВР - Търговище, са предприети и се изпълняват редица мероприятия, целящи подобряване средата за сигурност на децата. Подобрява се партньорството с МКБППМН, ОБСНВ и други неправителствени организации, залегнали в национална стратегия за превенция и противодействие на асоциалното поведение престъпления извършвани от младежи.

Изведени са на списъчен отчет всички малолетни и непълнолетни извършители на престъпления, с оглед тяхното наблюдение и извършване на непрекъснат контрол от съответните служители по райони.

Периодично се извършват явни проверки в заведения, игрални зали и дискотеки, както и негласно наблюдение на всички събирания на криминалният контингент и такива на малолетни и непълнолетни лица с цел превенция.

Целогодишно се планират и провеждат редица мероприятия, съвместно с "РЗИ", "МОН" и други институции, целящи предотвратяване извършването на нарушения и престъпления срещу наблюдаваната категория лица, както и такива извършвани от самите тях.

Сериозно внимание се отделя на така наречените рискови водачи, попадащи в категорията на нарушителите с три или повече нарушения по ЗДвП във връзка с контрола на скоростния режим. Същите биват изведени на списъчен отчет, като с тях се провеждат лекционни беседи относно пътния травматизъм, организират се срещи с рокерските клубове от региона и се прожектират видеопокази с различни тежки катастрофи станали вследствие на несъобразената скорост.

Анализът сочи, че сред основните причини за извършването на противоправни деяния от деца е недоброто икономическо състояние на семействата и неграмотността.

Във връзка с решение № 373 от 05.07.2017 г. на Министерски съвет, за създаване на механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици, на 02.08.2017 в сградата на областна администрация Търговище е проведена работна среща, при която са обсъдени основните проблеми и е набелязан план за общи действия на участващите институции.

От особено значение е извършването на ранна превенция на противообществените прояви, възпитанието в дух на отговорност и развиването на гражданска култура:

- Подпомагане на многодетни семейства, с цел получаването на адекватни родителски грижи и предотвратяване на попадането на децата в криминогенен и виктимогенен риск.

- Превенция на употребата на наркотици и злоупотребата с алкохол от деца и младежи.

- Разработване на програми за подпомагане на професионалната реализация на младежите.

- Структуриране на свободното време на децата и младежите.

- Превантивна работа с деца, необхванати от училище.

- Разработване и реализиране на програми за превенция на детската агресия на улицата.

- Разработване и реализиране на програми за превенция на насилието в училище.

- Превенция на създаването на детски криминализирани групи.

- Превенция на спортното хулиганство и използването на спорта, като мощно средство за възпитание в дух на толерантност, честна игра и партньорство.

- Запознаване на децата с модели на безопасно поведение, предпазващи ги от виктимизиране.

- Изграждане на умения и навици на децата за безопасно общуване в Интернет.

- Обучение на доброволци и развиване на доброволческа мрежа по линия на превенция на трафика на деца.

Съществен принос за упоменатите тенденции има системно осъществяваната активна превантивна дейност по отношение на детската и младежка престъпност, осъществявана в ОД МВР-Търговище и в районните управления в състава ѝ, в изпълнение на приети мерки за гарантиране на сигурността и закрилата на децата. В тях са предвидени редица инициативи/срещи, беседи, дискусии/, чиято основна цел е ограничаване употребата на алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и техните аналози от младите хора. Полицейските служители осъществяват редовни срещи с директориите на училищата в областта, на които се обсъждат въпроси, свързани с пропускателния режим и с опазването на обществения ред в районите на учебните заведения. С голям интерес учащите посрещат и "Часовете на полиция", провеждани в часа на класния ръководител, и касаещи актуални теми, свързани с превенцията на детската престъпност.

През 2017 г. органите, институциите и всички неправителствени организации имащи отношение по проблемите свързани с престъпленията извършвани от млади хора, трябва да съобразяват превантивната си дейност с конкретните особености на района за ограничаване на специфичните криминогенни фактори. В тази връзка е необходимо изготвянето на различни програми и кампании с обучителна цел и превантивна насоченост, както създаване и разпространение на информационни печатни и видеоматериали по проблема.

МКБППМН в сътрудничество с инспекторите на ДПС, дирекциите за социално подпомагане и органите по образованието, чрез организиране на благотворителни кампании трябва да оказват социална подкрепа на младежи изпаднали в неравностойно положение.

МКБППМН целогодишно оказва съдействие на младите хора и на техните родители чрез:

1. Съдействие при подготовката на документите за настаняване.
2. Запознаване на непълнолетните и техните родители с Правилника за устройството и дейността на ВУИ и СПИ.
3. Съдействие при постъпването на непълнолетните в училището в определения от МОН срок.
4. Съдействие за своевременното завръщане на учениците в училище след ваканция, прекарана при семейството.
5. Наблюдение на непълнолетните от обществен възпитател по време на ваканциите.

Успоредно с органите на полицията, към общините работят и Местни комисии за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, чийто основен приоритет е установяването на причините за извършването на противообществени прояви от малолетни и непълнолетни, както и прилагане на различни методи за ограничаването им. През 2017 г. десет обществени възпитатели към МКБППМН Търговище, работиха индивидуално с общо 54 малолетни и непълнолетни лица поставени под надзор по чл. 13, ал.1, т.5 или по чл.41, ал.2 от Закона за БППМН. МКБППМН образува 44 възпитателни дела по получени 42 преписки от Районна прокуратура (Търговище, Разлог, Велико Търново, Омуртаг) и 2 сигнала от Районно управление към ОД на МВР гр. Търговище. Престъпленията и противообществените прояви са извършени от общо 45 малолетни и непълнолетни лица, в т.ч. 8 момичета. Шест деца (в т.ч. 2 момичета) са извършили от една проява. През годината в МКБППМН са получени 7 акта и наказателни наставления за извършени административни нарушения от непълнолетни. Проведени са профилактични беседи.

В МКБППМН са получени 12 сигнала от училища, родители и институции за общо 25 деца. Организирани бяха екипни срещи. Едно момче (извършител на 9

противообществени прояви и престъпления) беше настанено във ВУИ „Ангел Узунов“ гр. Ракитово по предложение на МКБППМН и с решение на Районен съд Търговище.

В община Антоново са разгледани делата на 10 лица на възраст между 10 и 18 години.

В община Омуртаг през изминалата 2017 г. Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни разгледа 16 случая на правонарушения, извършени от младежи от 15 до 18 години. Взети бяха конкретни възпитателни мерки, спрямо 13 малолетни и непълнолетни лица. В община Омуртаг 3 обществени възпитатели работиха активно с младежи, извършили противоправни деяния или с младежи в риск от извършване на такива.

Основна част от извършените прояви през 2017 г. в община Омуртаг са извършените от непълнолетни лица управление на МПС без свидетелство и регистрация на МПС. С цел предотвратяване на ПТП са реализирани 14 специализирани полицейски операции в районите на училищата на територията на община Омуртаг и са проведени редовни учебни „Часове на полиция“ с учениците от общинските училища. Служители от общинска администрация, заедно с представители на други институции, се включваха активно в Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца жертви или в риск от насилие. Организирах се дискусии в училищата по поведенчески проблеми и подкрепа на подрастващите. Координационен механизъм за междуинституционално взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция, има за цел да регламентира конкретните задължения за взаимодействие на ангажираните субекти при случаи на деца в риск, жертви на насилие или в случаи, при които е необходима кризисна интервенция. При провеждане на спортни турнири по бокс, футбол, волейбол, лека атлетика, съобразени със Спортния календар на Община Омуртаг за 2017 г., се включваха не само ученици от училищата на територията на община Омуртаг, но и подрастващи с рисково поведение, с които работи МКБППМН. Децата и младежите с рисково поведение се насърчават да се занимават по-активно със спорт, да посещават кръжоци, да се включват в извънучебни дейности, които допринасят за тяхното социализиране.

За 2017 г. на територията на община Попово са регистрирани 121 извършители на престъпления до 29 г. : на възраст до 18 години – 33 лица; на възраст от 18 до 29 г. 88 лица.

През последните години, в страната като цяло и в частност в ОД МВР – Търговище, се обръща много сериозно внимание на превантивната работа спрямо извършителите на престъпления и най-вече на работата с малолетни, непълнолетни по отношението на темата свързана с насилието като форма на агресия в училищата или извън тях. С оглед превенция и гарантиране сигурността на децата в Областта, в ОД МВР – Търговище, са предприети и се изпълняват редица мероприятия, целящи подобряване средата за сигурност на децата. Подобрява се партньорството с МКБППМН, ОБСНВ и други

неправителствени организации, залегнали в Националната стратегия за превенция и противодействие на асоциалното поведение и престъпления извършвани от младежи. Изведени са на списъчен отчет всички малолетни и непълнолетни извършители на престъпления, с оглед тяхното наблюдение и извършване на непрекъснат контрол от съответните служители по райони. Периодично се извършват явни проверки в заведения, игрални зали и дискотеки, както и негласно наблюдение на всички събирания на криминалният контингент и такива на малолетни и непълнолетни лица с цел превенция.

Целогодишно се планират и провеждат редица мероприятия, съвместно с "РЗИ", "МОН" и други институции, целящи предотвратяване извършването на нарушения и престъпления срещу наблюдаваната категория лица, както и такива извършвани от самите тях.

Особено тревожно е насилието срещу и между децата: насилието на улицата и насилието в училище. Коренните причини на насилието и злоупотребата с децата са различни: бедността, маргинализацията, властовите взаимоотношения, патриархалните нагласи, радикалните промени в социалната среда, класовата диференциация, разширяването на пропастта между тези, които имат и тези, които нямат и създаването на социално напрежение.

През годините, като основни способи на служителите от ОД МВР – Търговище, работещи с учениците и младежите от област Търговище са:

- провеждане на родителски срещи с участието на служители от полицията, при които се представя мултимедийна презентация на тема "Агресия и нейните форми на проявление в начална училищна възраст".

Чрез тези основни способи, полицията реализира образователни кампании и информационни инициативи за превенция сред подрастващите, а именно:

- "Не на тютюнопушенето и алкохола";
- "Как да се предпазим от сексуално насилие и трафик на хора";
- "Не на футболното хулиганство";
- "Мисли преди да седнеш за волана";
- "Не на домашното насилие";
- "Как да се живее по сигурно без оръжие и насилие";
- "Превенция на детско насилие, "Какво е насилие и как се стига до него";
- "Азбука на безопасността".

В ОД МВР – Търговище винаги се е отделяло сериозно внимание на превантивната дейност както спрямо извършителите на престъпления, така и на работата с всички млади хора за противодействие на насилието, като форма на агресия в обществения живот. В тази връзка голям принос при мероприятията свързани с профилактиката и превенция на Детската престъпност са допринесли разработените мерки за подобряване организацията и активизиране дейността на служителите от ОД на МВР – Търговище за гарантиране сигурността и закрилата на децата. Такива мерки са разработени и по

съответните РУ от ОДМВР. В самите мерки са включени редица мероприятия, които са насочени към ограничаване на употребата на алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и техните аналози сред младите хора.

Препоръки за превенция:

Превенцията сред децата и младежите е предпоставка за ограничаване на общата престъпност и грижа за бъдещето на нацията. От особено значение е извършването на ранна превенция на противообществените прояви, възпитанието в дух на отговорност и развиването на гражданска култура.

- Подпомагане на многодетни семейства, с цел получаването на адекватни родителски грижи и предотвратяване на попадането на децата в криминогенен и виктимогенен риск;
- Превенция на употребата на наркотици и злоупотребата с алкохол от деца и младежи;
- Разработване на програми за подпомагане на професионалната реализация на младежите;
- Структуриране на свободното време на децата и младежите;
- Превантивна работа с деца, необхванати от училище;
- Разработване и реализиране на програми за превенция на детската агресия на улицата;
- Разработване и реализиране на програми за превенция на насилието в училище;
- Превенция на създаването на детски криминализирани групи;
- Превенция на спортното хулиганство и използването на спорта като мощно средство за възпитание в дух на толерантност, честна игра и партньорство;
- Запознаване на децата с модели на безопасно поведение предпазващи ги от виктимизиране;
- Изграждане на умения и навици на децата за безопасно общуване в Интернет;
- Обучение на доброволци и развиване на доброволческа мрежа по линия на превенция на трафика на жени и деца.

През 2018 г., органите, институциите и всички неправителствени организации имащи отношение по проблемите свързани с престъпленията извършвани от млади хора, трябва да съобразяват превантивната си дейност с конкретните особености на района за ограничаване на специфичните криминогенни фактори. В тази връзка е необходимо изготвянето на различни програми и кампании с обучителна цел и превантивна насоченост, както създаване и разпространение на информационни печатни и видеоматериали по проблема.

12. Младите хора в малките населени места и селските райони

Основен проблем на младите хора от малките населени места и селски райони, както и на част от града е безработицата и липсата на възможности за пълноценна реализация, което води до икономическа зависимост на младите хора от семействата им. Общините Омуртаг, Антоново и Опака се характеризират с отдалеченост и разпокъсаност на населените места от центъра на общината и в тях повечето млади хора живеят в селата. Професионалната им реализация е в земеделието и фермерството. През последните години се наблюдава засилване на желанието за емиграция особено сред по-ниско образованата част. Високообразованите млади хора от общината не правят изключение от общата за страната тенденция да търсят реализация в големите градове на България, а част и от тях и в чужбина. Голяма част от младите хора над 22 години проявяват интерес към временна трудова миграция в чужбина - те са преди всичко със средно образование и/или без трудова квалификация.

Възрастовата структура в малките населени места и селските райони е силно деформирана и не може да осигури както възпроизводство на населението, така и възпроизводство на трудовия потенциал. В малките населени места и селските райони са концентрирани голяма част от младежите от ромски и турски етнически произход. Достъпът до формално и неформално образование, професионално образование и обучение, информация и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони е ограничен. Силно ограничени са също и възможностите за трудова реализация, което води до мигриране на младите хора от селата в по-големите общини и градове, където възможностите за намиране на работа са по-големи. Така в малките населени места и най-вече в отдалечените селски райони, като Антоново, Омуртаг и Опака младите хора изпадат в социална изолация, без равен достъп до качествено образование, здравеопазване, пазар на труда и др. ресурси на обществото. Добри мерки за тяхното социално включване са действащите програми и мерки на пазара на труда, вкл. и възможностите на ОП „Развитие на човешките ресурси“, които им осигуряват макар и временна заетост и доходи, както и образователна и етническа интеграция.

През изминалите години оптимизирането на мрежата от училища, изразяващо се преди всичко в поетапното закриване на училища в малките селища в област Търговище, доведе до необходимостта от предприемане на мерки за осигуряване на равен достъп до образование на всички ученици от малките селища. В тази връзка по смисъла на чл. 26, ал.1, т.1-4 от Закона за народната просвета са създадоха средищни училища, които се намират в най-близкото населено място на територията на съответната община или на съседна община, където се обучават учениците от населените места, в които няма училище.

Възрастовата структура в малките населени места и селските райони е силно деформирана и не може да осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал. Един от основните проблеми в малките

населени места и селските райони на нашата област е намаляването на раждаемостта и застаряването на населението. Достъпът до формално и неформално образование, професионално образование и обучение, информация и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони е ограничен. Намаляват привлекателните възможности за икономическа активност и професионална реализация на младите хора.

Това доведе до оптимизиране и преобразуване на училищната мрежата, в резултат на което през 2017 година бяха закрити 3 основни училища на територията на област Търговище. За учениците от закритите училища бе осигурен безплатен транспорт за извозването им до населените места, в които функционират средищни училища. За осъществяване на училищно образование и обучение на ученици над 16 годишна възраст в училищата от областта се предлагат неприсъствени форми на обучение.

Постигането на качествено образование предполага максимално насърчаване на учениците да посещават училище и активно да участват в образователно-възпитателния процес. Извършени са проучвания в регионален план с цел подпомагане и разработване на ефективни политики срещу допускането на отсъствия без уважителни причини от учениците. Налице са убедителни данни, че се обособяват рискови групи ученици, които са засегнати в по-голяма степен от проблема. В тази връзка важна страна от регионалната и училищните образователни политики е да се поощряват инициативите на ръководствата и на педагогическите специалисти за намаляване на неизвинените отсъствия на учениците.

През учебната 2016/2017 година бе даден старт на проект BG05M2OP001-2.004-004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (ТВОЯТ ЧАС) – фаза II“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020. Основна цел на проекта е създаване на условия за повишаване потенциала на учениците и на възможностите им за успешно завършване на средното образование чрез допълване, развиване и надграждане на техните знания, умения и компетентности, придобити в рамките на задължителната им подготовка в училище.

Тематичните области през учебната 2016/2017 година за наука, техника и технологии, здравно образование и здравословен начин на живот, гражданско образование, предприемачество, програмиране, дигитални умения, креативност и иновативно мислене, изкуства и култура, спорт, както и групи за преодоляване на образователните дефицити на учениците, които срещат затруднения в подготовката си по задължителните дейности в училище са планирани за работа и през 2018 година.

В рамките на проекта „Подобряване на качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“ се включиха 28 средишни училища от област Търговище, като финансовата схема предвижда пълен обхват на всички ученици, желаещи да участват в целодневното обучение. На средишните училища се предоставят допълнителни средства за осигуряване обучението на пътуващите ученици за транспортни разходи, средства за целодневна организация на учебния ден и за столово хранене за пътуващи ученици от първи до осми клас.

По традиция в училищата, в които напускат голям брой ученици, се планират дългосрочни стратегии за превенция на проблема - разработват се училищни политики, анализират се рисковите фактори, развива се ресурсът от педагогически специалисти в тази насока и пр.

Най-значими усилия и пакети от мерки са наложителни в училищата, в които се обучават ученици със смесен етнически произход, където се залага на създаването на среда на равнопоставеност, премахване на сегрегацията на основата на етническа принадлежност, привличане и задържане на учениците с дейности, осигуряващи етническо и културно многообразие, подпомагане на учениците, трудно владеещи български език и др. В тази връзка сериозен принос има прилагането на започналите преди десет години дейности по „Проект на отпадането на ромските ученици от училище“ към Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“, подкрепен от МОН. В рамките на проекта се включват застрашени ученици в извънкласни форми, което спомага за интегрирането им в училищната среда.

Работата по двата проекта по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ „УСПЕХ“ и „Подобряване на качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“ има важно значение за етническата интеграция на учениците и задържането на застрашените от напускане на училище. Тези проекти имат също принос за осигуряването на качествен образователно-възпитателен процеси, както и да се осмисли свободното време на учениците.

Състоянието на населението в населените места, в които се намират образователните институции, е в тясна зависимост с функционирането им. Тази зависимост се засилва особено в настоящия етап, когато функциите на образованието се изменят и то е длъжно да поеме икономически и социални задачи, каквито в миналото не са му били присъщи. Въпреки индивидуалния облик на всяко училище, изграждан през годините, демографските процеси, свързани с трайното намаляване на раждаемостта, създава предпоставки за оптимизация на училищната мрежа. Образователната система в областта е поставена пред дилемата да осигури възможност учениците да бъдат извозвани до училища със съвременна материално-техническа база и с добри условия за почивка и изхранване, както и да получават образование, съответстващо на потребностите на съвременния живот. В тази връзка и по смисъла на разпоредбите на

Закона предучилищното и училищното образование остават средишните училища, които се намират в най-близкото населено място на територията на съответната община или на съседна община, където се обучават учениците от селищата, в които няма училище. Новият закон позволява преобразуване на сега действащите училища в друг вид, като например обединените, както и възможност за организиране на обучение в профилирана подготовка в професионалните гимназии или за професионална подготовка в профилираните гимназии.

През учебната 2016/2017 година се осъществяват дейностите за изпълнението по проект BG05M2OP001-2.004-004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (ТВОЯТ ЧАС) –фаза II“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020. Основна цел на проекта е създаване на условия за повишаване потенциала на учениците и на възможностите им за успешно завършване на средното образование чрез допълване, развиване и надграждане на техните знания, умения и компетентности, придобити в рамките на задължителната им подготовка в училище.

Специфични цели на проекта са: Развитие на уменията за учене, компетентностите, творческите и спортните способности на учениците в тематични области, които са извън включените в задължителната училищна подготовка; преодоляване на образователните дефицити на учениците, които срещат затруднения в подготовката си по задължителните дейности в училище и повишаване на мотивацията им за учене; повишаване на образователните постижения на учениците в определени научни области; създаване на ефективни механизми за участие на общността и родителите/близките на учениците в дейностите на училищата, с което ще се подпомогне изборът на ефективен набор от извънкласни дейности по интереси и дейности за преодоляване на образователните дефицити на учениците и др.

Постигането на качествено образование предполага максимално насърчаване на учениците да посещават училище и активно да участват в образователно-възпитателния процес. Извършени са проучвания в регионален план с цел подпомагане и разработване на ефективни политики срещу допускането на отсъствия без уважителни причини от учениците. Налице са убедителни данни, че се обособяват рискови групи ученици, които са засегнати в по-голяма степен от проблема. В тази връзка важна страна от регионалната и училищните образователни политики е да се поощряват инициативите на ръководствата и на педагогическите специалисти за намаляване на неизвинените отсъствия на учениците.

Основната институция, която задоволява духовните потребности на младите хора в селата са читалищата, където се организират множество общоселски празници и годишнини. Осигуряването на безплатен достъп до информация от страна на читалищата става през цялата година в читалищата, работещи по програма „Глобални библиотеки“.

От 2010 г. в резултат на инициативата „Глобални библиотеки“ в град Омуртаг и в селата Камбурово, Врани кон, Пъдарино, Обител, Плъстина се оборудваха компютърни зали със свободен режим на ползване и достъп до интернет. Тези зали се ползват предимно от младите хора. Все още има населени места в общините, в които поради ограничения на релефа няма интернет-покритие. Младите хора в тези села са практически изолирани и това създава проблем в задържането им в съответните населени места.

13. Управление на младежката политика

С приемането на Закона за младежта и Националната стратегия за младежта 2012 -2020 г. се децентрализира планирането на политиката за младежта. Дава се възможност на заинтересованите страни на местно и регионално ниво да участват активно при формиране на местните политики за развитие и подкрепа на младите хора. За да бъде гарантирано постигането на целите, е необходимо младите хора в общините да участват активно в целия процес на планиране със свои идеи, мнения и предложения. Изготвянето на Годишните общински планове и Плана за младежта на област Търговище трябва да се базират на задълбочен анализ на потребностите, който да се актуализира в началото на всяка година. Важно условие за успех е създаването на система за наблюдение и оценка на областно и общинско ниво с измерими индикатори. Все още няма изградени областни и общински органи за координация и взаимодействие между институциите, НПО, местните власти и представителите на младежите за изпълнение на политиките за младежта на регионално и местно ниво.

III. ПРИОРИТЕТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА ЗА МЛАДЕЖТА И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ:

Приоритет 1. Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

Специфични цели:

- Подобряване на качеството на средното и висшето образование, насърчаване на ученето през целия живот;
- Улесняване на прехода от образование към заетост;
- Насърчаване на работодателите да осигуряват възможности за повишаване на квалификацията на млади работници и служители;
- Улесняване на достъпа до висше образование;
- Създаване на благоприятна среда за професионална реализация и кариерно развитие на младите специалисти;
- Разкриване на нови работни места и развитие на пазара на труда, стимулиращи включването и кариерното развитие на младите хора;
- Насърчаване на икономическата активност на младите хора;
- Активно включване на младите хора в изграждането на пазарна икономика;
- Успешно съвместяване на професионалния и личния живот на младите хора;
- Разширяване на достъпа до услуги за трудова реализация и стимулиране на предприемачеството и развитието на бизнес умения.

Дейности:

1. Осигуряване на чиракуване и стажуване.
2. Засилване на ефективността на връзките между образователните и обучителните институции и бизнеса за улесняване на прехода от образование към заетост.
3. Създаване на възможности за стажове в областната и общинска администрация на студенти от висшите училища.
4. Стимулиране участието на работодатели, които подкрепят професионалната интеграция на младите хора и повишават производителността и адаптивността на заетите младежи.
5. Намаляване на броя на необхванатите и преждевременно напусналите образователната система лица в задължителна училищна възраст.
6. Консултиране на предприемчиви млади хора с цел развитие на собствен бизнес и развитие на мрежа от бизнес центрове в тяхна помощ.
7. Оборудване и адаптиране на работни места за младежи с увреждания.
8. Създаване на условия за баланс между професионалния и личния живот.

Приоритет 2. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

Специфични цели:

- Улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното, личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им;
- Формиране на информационна политика, насочена към младите хора;
- Осигуряване на достъп до услуги за развитие, основани на младежката работа, индивидуалния подход и оценка на конкретните потребности и особености на младежката възраст;
- Създаване на благоприятни условия за нормалното функциониране на младежкия информационен център;
- Стимулиране на неформалното обучение сред младите хора;
- Развитие на таланта, творческите умения и културното изразяване на младите хора.

Дейности:

1. Подпомагане на младежкия информационен център.
2. Разработване и разпространение на информационни материали.
3. Предоставяне на актуална, систематизирана и достъпна информация.
4. Организиране на областни и общински информационни кампании.
5. Популяризиране формите на неформалното обучение.
6. Насърчаване на приноса на младежката работа за реализация на творческите способности на младите хора.

Приоритет 3. Насърчаване на здравословния начин на живот

Специфични цели:

- Насърчаване на здравословния начин на живот на младите хора;
- Превенция на факторите, създаващи риск за здравето на младите хора;
- Повишаване на сексуалната култура на младите;
- Насърчаване на физическата активност и спорта сред младите хора.

Дейности:

1. Насърчаване и подпомагане на сътрудничеството между здравните специалисти, младежките и спортните организации за утвърждаване на здравословен начин на живот сред младите хора.
2. Подобряване на достъпа на младите до подходящи за тях качествени услуги и до съвременна научна информация по въпросите на сексуалното и репродуктивното здраве, превенция на нежелана бременност и на болести, предавани по полов път.
3. Реализиране на програми за стимулиране на детския и младежки спорт и туризъм.

4. Мотивационни и информационни кампании за повишаване на спортната култура на младите.
5. Повишаване на броя млади хора, практикуващи спортни дейности.

Приоритет 4. Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

Специфични цели:

- Синхронизиране на младежката политика за лица в неравностойно положение с мерките за закрила на детето;
- Осигуряване на социални услуги за младите хора в неравностойно положение;
- Повишаване капацитета и броя на младежките работници за работа с млади хора в социален риск;
- Насърчаване на сътрудничеството между младежките работници и младежките лидери за приобщаване на младите хора в социален риск;
- Подпомагане на уменията за адаптация и повишаване на пригодността за заетост на младежите в неравностойно положение;
- Ограничаване на предаването на социално изключване между поколенията.

Дейности:

1. Сформиране на работни групи между социални работници и младежки работници.
2. Организиране на младежки семинари, обучения и конференции.
3. Разработване и издаване на Наръчници и ръководства за работа.

Приоритет 5. Развитие на младежко доброволчество

Специфични цели:

- Въвеждане и поддържане на ефективни практики за управление на млади доброволци за набиране, обучение, стимулиране, наблюдение и оценка, както и за признание на постиженията им;
- Гарантиране правата на младите доброволци;
- Насърчаване и организиране участието на млади хора в доброволчески инициативи;
- Удостоверяване и признаване на придобитите знания, опит и умения, получени от младите хора в доброволчески инициативи;
- Популяризиране на младежкото доброволчество в обществото.

Дейности:

1. Организиране на кампании за набиране, ориентиране, обучение, признаване и награждаване на доброволци.
2. Осъществяване на младежки дейности и инициативи с участието на доброволци.
3. Осъществяване на обмен на доброволци и доброволчески практики в България.
4. Организиране на младежки конференции.

5. Подготовка и разпространение на наръчници и ръководства за работа с млади доброволци.
6. Насърчаване и подпомагане на участието на българските младежи в международното младежко доброволчество.

Приоритет 6. Повишаване на гражданската активност

Специфични цели:

- Насърчаване на инициативи на неорганизирани млади хора;
- Насърчаване на самоорганизирането на младите хора;
- Популяризиране и мултиплициране на добри практики на младежка гражданска активност;
- Насърчаване на гражданското образование и обучение по въпросите свързани с правата на младите хора, борбата с дискриминацията и равнопоставеността между половете;
- Младежко лидерство;
- Осигуряване на ефективно представителство на интересите на младите хора във формирането, изпълнението и оценката на секторните политики на национално, областно и общинско ниво;
- Запознаване на младите хора с публичните институции и с начина на тяхното функциониране;
- Насърчаване на създаването и развитието на младежко представителство във взимането, изпълнението и оценката на решения, касаещи младите хора;
- Популяризиране на актуални теми в изпълнение на политиките на Европейския съюз, Съвета на Европа и ООН по отношение на младите хора.

Дейности:

1. Проучване на мнението и нагласите на младежите.
2. Разработване и разпространение на информационни и учебни материали.
3. Организиране на областни информационни кампании.
4. Организиране на конференции, младежки дискусии, конкурси и викторини.
5. Обмяна на опит и добри практики.
6. Създаване на консултативен съвет по въпросите за младежта.

Приоритет 7. Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

Специфични цели:

- Осигуряване на ефективен достъп до информация, обучение и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони;
- Повишаване на икономическата активност и създаване на възможности за професионална реализация на младите хора;

- Електронно приобщаване на младите хора в селските райони към социалните мрежи;
- Насърчаване на участието на младите хора в местното самоуправление.

Дейности:

1. Проучване на мнението и нагласите на младите хора от селските райони.
2. Насърчаване и подпомагане на читалищата, като средища за информация.
3. Разработване и разпространение на информационни и обучителни материали.
4. Въвеждане на изнесени мобилни форми на младежка работа.
5. Предоставяне на индивидуални и групови консултации.
6. Организиране на областни информационни кампании.
7. Сформиране на младежки групи за местно развитие.

Приоритет 8. Развитие на межкултурния и международния диалог

Специфични цели:

- Изграждане на умения за работа в мултикултурна среда;
- Насърчаване и подпомагане опознаването на отделните етнически общности и техните култури за стимулиране на толерантност, разбирателство, взаимодействие и диалог между общностите;
- Стимулиране и подпомагане на участието на българските младежи в международни и европейски младежки движения;
- Насърчаване на мобилността на младите хора в страната и в чужбина;
- Популяризиране на Европейското сътрудничество в младежката сфера.

Дейности:

1. Проучване на мнението и нагласите на младежите.
2. Разработване и разпространение на информационни и обучителни материали.
3. Организиране на областни информационни кампании, инициативи и събития.
4. Организиране на конференции, младежки дискусии, конкурси и викторини.
5. Обмяна на опит и добри практики.

Приоритет 9. Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността

Специфични цели:

- Стимулиране на активното участие на младите хора в превенцията на престъпността, особено в превенцията на правонарушенията, извършени от млади хора;
- Ангажиране на местната власт, младежките организации и медиите в превенцията на правонарушенията, извършвани от младежи;
- Изграждане на доверие между младите хора и правоохранителните органи;
- Развитие на култура на пътна безопасност сред младите хора.

Дейности:

1. Организиране на информационни и образователни кампании за превенция на правонарушенията, извършвани от младежи.
2. Инициране на нормативни промени, чрез които да бъдат въведени ефективни мерки за превенция.
3. Подбор и подготовка на специалисти във всички видове институции и организации за развитие на нагласите, знанията и умения за оказване на помощ и подкрепа на младежи с поведенчески проблеми.
4. Насочване на спортни прояви за превенция на младежката престъпност в специализираните институции за млади правонарушители.
5. Реализиране на младежките спортни организации в превенцията на детската и младежка престъпност.
6. Подобряване на достъпа до правосъдие и до качествена правна помощ за младите правонарушители.
7. Организиране на програми за пътна безопасност.

IV. ОПИСАНИЕ НА СЪВМЕСТНИТЕ ДЕЙНОСТИ, КОИТО ДОПРИНАСЯТ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА ОБЩИНСКИТЕ, ОБЛАСТНИТЕ И НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА МЛАДЕЖТА

Планирани дейности по общини, приети с решение на Общинските съвети:

1. Община Търговище

№	Дейност	Срок/Период	Отговорни институции	Финансов ресурс
1	Провеждане на общинските първенства от ученическите игри по баскетбол, волейбол, тенис на маса.	м. януари - 2018 г.	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище
2	Обучение на младежи от Търговищкия ученически парламент и членове на училищните съвети по темата "Техники за повишаване на самооценката".	м. януари - 2018 г.	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище
3	Популяризиране до училища в областта и страната на статута на Пети национален конкурс „България в картини и слово“ и осъществяване на дейностите по графика на конкурса.	м. януари – м. февруари 2018 г.	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище
4	Включване на библиотекар-специалист, работещ с млади хора в Общински консултативен младежки съвет.	м. януари - 2018 г.	РБ "Петър Стъпов"	РБ "Петър Стъпов"
5	Разработване на проект свързан с репродуктивно здраве и кандидатстване по Фонд за подпомагане и оптимизиране на дейностите на Български младежки Червен кръст на областно и международно ниво „Мисли глобално, действай локално“	м. януари – м. февруари 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
6	В помощ на учебния процес в училище – прожекции на анимационни, игрални и научно-популярни филми.	м. януари – м. юни 2018 г.	РБ "Петър Стъпов"	РБ "Петър Стъпов"
7	„Един час сред книгите“ – извънкласно четене в библиотеката.	м. януари – м. юни 2018 г.	РБ "Петър Стъпов"	РБ "Петър Стъпов"
8	Клуб „Евронавигатор“ – информационно студио с използване на ИКТ на тема :“Търговище и Европа“	м. януари – м. юни 2018 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“ гр.Търговище	Не е необходим
9	Осигуряване заетост на младежите от Община Търговище, чрез устройване на обявени несубсидирани СРМ (на първичен пазар).	м. януари-м. декември 2018 г.	Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ)	Не е необходим

10	Организиране на срещи с младежи завършващи средно образование за информиране за възможностите за трудовата им реализация.	м. януари-м. декември 2018 г.	Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ)	Не е необходим
11	„Младежка борса за идеи“ – група във Фейсбук за позитивните хора, на които принадлежи утрешния ден – предоставена възможност на младите хора в полза на обществото да споделят своите предложения и идеи.	м. януари-м. декември 2018 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“ гр.Търговище	Не е необходим
12	„Музикантите от Втора“ – общодостъпна група във Фейсбук за приятели на музиката	м. януари-м. декември 2018 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“ гр.Търговище	Не е необходим
13	Осигуряване на заетост на младежите от Община Търговище, чрез включване в утвърдените в Закона за насърчаване на заетостта програми и мерки за заетост и обучение	м. януари-м. декември 2018 г.	Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ)	Национален план за действие по заетостта (НПДЗ) 2018 г.
14	Включване в обучение и заетост по схема „Младежка заетост“ от Оперативна програма за развитие на човешките ресурси.	м. януари-м. декември 2018 г.	Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ)	Оперативна програма развитие на човешките ресурси- 2014 г.- 2020 г.
15	Включване в обучение и заетост по проект „Обучение и заетост на младите хора“ от Оперативна програма за развитие на човешките ресурси.	м. януари-м. декември 2018 г.	Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ)	Оперативна програма развитие на човешките ресурси- 2014 г.- 2020 г.
16	Активирание и включване на пазара на труда на неактивни, в т.ч. обезкуражени, и на безработни лица посредством индивидуално и групово прилагане на инструменти и услуги за привличането и мотивирането им да се регистрират в дирекциите „Бюро по труда“ и насърчаване на включването им в обучение и/или заетост.	м. януари-м. декември 2018 г.	Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ) „Младежки медиатор“ Община Търговище	Не е необходим
17	Осигуряване на възможност за придобиване на трудов стаж на безработни младежи завършили висше образование с цел улесняване на прехода между образование и заетост в институции от публичната администрация	м. януари-м. декември 2018г.	Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ)	Национален план за действие по заетостта 2018 г.
18	Отбелязване на 17 февруари – Ден на спонтанните актове на доброта от членовете на ТУП – среща с потребителите на Дневен център за възрастни хора „Дар“	м. февруари 2018г.	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище

19	Ден на влюбените. Свети Валентин – концерт – продукция на клас по пеене при II СУ "Проф. Н. Маринов" – „ВЕЧЕР С АДЕЛ" с преподавател Десислава Станкова, корепетитор Петър Божанов и гост изпълнител Илия Илиев, ученици от 5 до 12 клас.	14 февруари 2018 г.	РБ "Петър Стъпов" II СУ „Проф. Никола Маринов" гр.Търговище	РБ "Петър Стъпов" II СУ „Проф. Никола Маринов" гр.Търговище
20	19 февруари – 145 г. от гибелта на Васил Левски – поетична композиция „Следите на Апостола"	19 февруари пред барелефа на В.Левски	II СУ „Проф. Никола Маринов" гр.Търговище	Не е необходим
21	Отбелязване на деня на влюбените	м.февруари 2018 г.	Първо СУ"Свети Седмочисленици " гр.Търговище	Първо СУ"Свети Седмочисленици" гр.Търговище
22	Стартиране на проглама „Хелфи" в поне едно училище в областта	м. февруари 2018г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
23	Провеждане на ателиета с деца от приемни семейства	м. февруари – м. декември 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
24	Провеждане на кампании за борба с ХИВ/СПИН и Сексуално предавани инфекции по повод Световния ден за борба със СПИН-1 декември и деня на влюбените 14 февруари	м. февруари и м. декември 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
25	19-ти общински конкурс за творчество " Слово и багра " за литература под надслов: „Ти, който ще седнеш на моя чин след 18 години"	м. февруари 2018 г.	ЦМДИ	ЦМДИ
26	„Заедно можем всичко" – работилници на различни теми: „Мога да управлявам финансите си" – Обучение по предварителна програма.	м. март 2018 г.	РБ "Петър Стъпов"	РБ "Петър Стъпов"
27	Честване на 140 години от Освобождението – 3 март – Национален празник на Република България – тържествен ритуал на площад „Свобода", флашмоб на Руски паметник	3 март 2018 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов" гр.Търговище	Не е необходим
28	Романтичен поетичен салон „Душата ми е стон....", посветен на 140 години от рождението на Яворов	м. март 2018 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов" гр.Търговище	Не е необходим
29	„Пролетен лекоатлетически крос"	21 март 2018 г.	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище
30	„Пролет, пролет..." по повод Световен ден на поезията – поетично четене.	21 март 2018 г.	РБ "Петър Стъпов"	РБ "Петър Стъпов"
31	Захарий Зограф – художник възрожденец – изнесен урок.	26 март 2018 г.	РБ "Петър Стъпов",	РБ "Петър Стъпов"

			II СУ "Проф. Н. Маринов"	
32	Участие на младежи от ТУП в Единадесета национална младежка среща „Младите – активни граждани“ в гр. Горна Оряховица	30 март - 01 април 2018 г.	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище
33	„20 години Школа по естрадно пеене“	м. април 2018г.	ЦМДИ	ЦМДИ
34	Театрална постановка по повод Великденските празници	м. април 2018г.	Първо СУ"Свети Седмочисленици " гр.Търговище	По Проект „Твоят час“
35	Отбелязване на Деня на Земята	м. април 2018г.	Първо СУ"Свети Седмочисленици " гр.Търговище	Първо СУ"Свети Седмочисленици" гр.Търговище
36	Отбелязване на 22 април – Ден на земята с туристически поход до хижа „Младост“	22 април 2018 г.	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище
37	По повод международния ден на книгата и авторското право – маратон на четенето по програма.	23 април 2018г.	РБ "Петър Стъпов", УО на МОН	РБ "Петър Стъпов"
38	„Бъдете запознати!“ – дискусия за наркотичната зависимост - студио	25 април 2018г.	РБ "Петър Стъпов", Общински съвет по наркотични вещества	РБ "Петър Стъпов"
39	Общински турнир по мини футбол за купата на ПГТХВТ – VI издание	м. април - м. май 2018 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“ гр.Търговище	300 лв. – собствени средства
40	Отбелязване Международния ден на книгата.	м. април 2018г.	РБ "Петър Стъпов"	РБ "Петър Стъпов"
41	Провеждане на обучения по първа помощ на доброволци от клубовете на БМЧК в областта	м. април - м. май 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
42	Традиционен общински конкурс за изработване на творби от рециклирани материали под надслов „Еко фантазии“	м. април 2018г.	ЦМДИ	ЦМДИ
43	Тържествено награждаване на участниците в V Национален конкурс „България в картини и слово“ с участието на ТУП	м. май 2018 г. в седмицата на панаира	ЦПЛР-ОДК-Търговище	ЦПЛР-ОДК-Търговище
44	„Европа в нас“ – дискусия по повод 9 май – Ден на Европа – дискуссионно студио	9 май 2018 г.	РБ "Петър Стъпов", Сдружение „Културни хоризонти“, Община Търговище	РБ "Петър Стъпов"
45	Кулинарно шоу	14 май 2018 г.	Община Търговища и ПГТХВТ „Алеко Константинов“ гр.Търговище	Собствени средства от бюджета на училището
46	Традиционна среща за връчване грамоти за най-добър читател - с концерт, посветен на Деня на българската просвета и култура и	23 май 2018 г.	РБ "Петър Стъпов"	РБ "Петър Стъпов"

	на славянската писменост.			
47	Участие на Клуб „Аероелит“ в национални ученически състезания по авио и ракетомоделизъм.	м. май 2018 г.	ЦМДИ	ЦМДИ
48	Участие в прояви посветени на 9 май – „Ден на Европа“	м. май 2018 г.	ЦМДИ	ЦМДИ
49	Национална библиотечна седмица.	м. май 2018 г.	РБ „Петър Стъпов“	РБ „Петър Стъпов“
50	Участие в проект „Студентски практики“	м. юни – м.декември 2018 г.	РБ „Петър Стъпов“	РБ „Петър Стъпов“
51	Среща със сродна младежка организация на членовете на ТУП за обмяна на добри практики	м. юни 2018 г.	ЦПЛР-ОДК- Търговище	ЦПЛР-ОДК- Търговище
52	Отбелязване на Световен ден за борба с наркоманиите 26 юни	м. юни 2018 г.	ОС на БЧК	ОС на БЧК
53	Осигуряване на възможност за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили висше образование, с цел улесняване на прехода между образование и заетост в публични институции	м. юли 2018 г.	РБ „Петър Стъпов“, Професионални гимназии, Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ)	Национален план за действие по заетостта 2018 г. (НПДЗ)
54	Лятна читалня, в рамките на един месец.	м. август 2018г.	РБ „ПетърСтъпов“	РБ „ПетърСтъпов“
55	„Слънце в очите ти“ - отбелязване на 12 август – „Международен ден на младежта“.	м. август 2018г.	ЦМДИ	ЦМДИ
56	Европейски ден на спорта	м. септември 2018г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“ гр.Търговище	Не е необходим
57	Световно известни български учени – Презентация и информационна изложба.	м. октомври 2018г.	РБ „ПетърСтъпов“	РБ „ПетърСтъпов“
58	„Бях, съм, ще бъда“ – среща с представители на Община Търговище по повод Деня на българската община.	12 октомври 2018г	РБ „ПетърСтъпов“, Общински съвет и общинска администрация	РБ „ПетърСтъпов“
59	Урок по родолюбие – открит урок	30 октомври 2018г.	РБ „ПетърСтъпов“	РБ „ПетърСтъпов“
60	Организация и провеждане на турнири по футбол, общински етапи от ученическите игри 2018/2019 г.	м. октомври 2018г.	ЦПЛР-ОДК- Търговище	ЦПЛР-ОДК- Търговище
61	Провеждане на общински крос по случай 1 ноември -Ден на народните будители и спортни игри	30 октомври 2018г.	ЦПЛР-ОДК- Търговище	ЦПЛР-ОДК- Търговище

62	Седмица на здравословното хранене	Последната седмица на м.ноември 2018 г.	РЗИ и ПГТХВТ „Алеко Константинов“ гр.Търговище	150 лв. – собствени средства и награди от РЗИ
63	Коледна изложба състезание	м. декември 2018г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“ гр.Търговище	500 лв. – собствени средства
64	„Пейзаж от възможности на библиотеката“. Как да се използват електронните ресурси на библиотеката. Обучителна сесия за използване на електронната база данни в интернет, локалните бази данни на библиотеката.	През цялата 2018 г.	РБ „ПетърСтъпов“	РБ „ПетърСтъпов“
65	Участие на формациите и клубовете към ЦМДИ в национални и международни конкурси и фестивали.	През цялата 2018 г.	ЦМДИ	ЦМДИ
66	Организиране и провеждане на акции и кампании по повод Великден, Първи юни и Коледа с участие на деца от уязвимите групи	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
67	Провеждане на обучения за повишаване капацитета на доброволците на БМЧК от всички областни клубове	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
68	Провеждане на фондонабирателни кампании на БМЧК	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
69	Участие във фондонабирателни кампании на областната организация на БЧК	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
70	Поддържане на партньорства с други младежки и неправителствени организации	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
71	Организиране на демонстрации и симулации по първа помощ и реакция при кризи.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
72	Провеждане на обучения по първа помощ на различни групи млади хора	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
73	Провеждане на дейности на областната организация,популяризиращи първата помощ сред младите хора	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
74	Участие на доброволци на БМЧК като водещи на обучения по превенция на ХИВ/СПИН и превенция на сексуално-рисково	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК

	поведение в училища и институции			
75	Участие на доброволци на БМЧК като водещи на обученията по превенция на зависимости в училища и институции	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
76	Осъществяване на партньорство, сътрудничество и обмен на добри практики с местни институции и организации, предоставящи социални услуги на деца и младежи.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
77	Организиране на дарителски кампании в полза на деца и младежи от уязвими групи	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
78	Отбелязване на световни дни, свързани с недискриминация и ненасилие. Организиране на фотоизложба на графити от инициативата „Различните правят света интересен“.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
79	Въвличане на млади хора със специфични потребности в дейности на БМЧК. Организиране на среща с представители на училището за деца с увреден слух и запознаване на доброволците с жестомимичния език.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
80	Провеждане на кампании, дискусии и обучения за насърчаване на толерантността и превенция на агресията сред млади хора.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
81	Утвърждаване на имиджа на областната организация чрез популяризиране на дейностите ѝ в медиите и онлайн пространството. Поддържане на електронните страници на клубовете и на областната организация.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
82	Набиране, мотивиране и задържане на нови членове на БМЧК в областния град и общините.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
83	Изготвяне и прилагане на мерки в подкрепа на клубовете на БМЧК извън областния център.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
84	Планиране и реализиране на дейности по проект „Социални иновации с нови и активни граждани“	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК
85	Провеждане на обученията по първа психологична помощ и психосоциална подкрепа за членове на Младежкия аварийен екип и доброволци на БМЧК.	През цялата 2018 г.	Областен съвет на Български червен кръст (ОС на БЧК)	ОС на БЧК

86	Повишаване на правната култура на младите хора – запознаване с работата на МКБППМН и със Закона за БППМН и наказателния Кодекс.	м. януари - м. декември 2018 г.	МКБППМН	МКБППМН
87	Консултиране на малолетни и непълнолетни за преодоляване на отклоненията в поведението.	м. януари - м. декември 2018 г.	МКБППМН, Обществени възпитатели и психолози	МКБППМН
88	Корекционно – възпитателна работа с непълнолетни правонарушители.	м. януари – м. декември 2018 г.	МКБППМН, Обществени възпитатели	МКБППМН
89	Протоводействие на асоциалното поведение на непълнолетните.	м. януари - м. декември 2018 г.	МКБППМН	МКБППМН
90	Провеждане на профилактични беседи с непълнолетни с административни нарушения по ЗДВП, ЗБЛД, Наредба за опазване на обществения ред (НООР), ЗЗДР, Закон за опадване на обществения ред при провеждане на спортни мероприятия (ЗООРППСМ) и др.	м. януари - м. декември 2018 г.	МКБППМН	МКБППМН
91	Съдействие на органите по образованието за обхващане на подлежащите на задължително образование деца и за тяхното неотпадане от училище.	м. януари – м. декември 2018 г.	МКБППМН	МКБППМН
92	Подкрепа на млади хора настанени или напускащи специализирани институции (ВУИ, СПИ, ПД).	м. януари – м. декември 2018 г.	МКБППМН	МКБППМН

2. Община Омуртаг

№	Дейности	Период за изпълнение	Отговорна институция
1.	Информационна кампания за създаване на младежки организации в учебните заведения в община Омуртаг.	текущ	Община Омуртаг Училища
2.	Младежки турнир по шах.	месец януари 2018 г.	Община Омуртаг Училища
3.	Подпомагане на младежки инициативи: 1 март – Световен ден против насилието; 9 май – Ден на Европа; 31 май – Световен ден без тютюнев дим; 5 юни – Ден на екологията; 26 юни – Световен ден за борба с дрогата; 12 август – Международен ден на младежта; 21 септември – Международен ден на мира в рамките на Европейска младежка седмица; 8 ноември – Европейски ден на младежта; 1 декември – Световен ден за борба срещу СПИН; 3 декември – Световен ден за хора с увреждания; 5 декември – Ден на доброволца;	текущ	Община Омуртаг Неформални младежки организации към училищата, МКБППМН

4.	Отбелязване на Свети Валентин – Деня на влюбените – информационна кампания във всички основни и средни училища на територията на община Омуртаг по превенция на ХИВ/СПИН и болести предавани по полов път – доброволчески дейности, дебати, консултации и др.	14.02.2018 г.	Община Омуртаг Неформални младежки организации към училищата, МКБППМН
5.	Отбелязване на празника „Баба Марта“ – изработване на мартеници от доброволчески групи и благотворителен базар.	01.03.2018 г.	Община Омуртаг Неформални младежки организации към училищата
6.	Изложба на детски и ученически рисунки – „Ден на майката“.	08.03.2018 г.	Община Омуртаг
7.	Великденски благотворителен ден с участието на доброволци – боядисване на великденско яйце.	месец април 2018 г.	Община Омуртаг Неформални младежки организации към училищата, Читалищни настоятелства
8.	Инициативи, свързани с 22 април – Световен ден на Земята – почистване и облагородяване на зелени площи.	22.04.2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации Училища, МКБППМН
9.	Организиране на конкурс за рисунка/графит/ по ЕКО тема: „Моят зелен дом“ – 1-4 клас „Воден свят“ – 5-12 клас	месец април 2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации Училища
10.	„Да почистим Омуртаг заедно!“ – организирано почистване на замърсени участъци и обществени места в големите населени места на територията на общината и в град Омуртаг с активното участие на младежи.	месец април 2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации Училища, Детски градини
11.	Кампания „Нашата гора!“ – засаждане на дръвчета.	месец април 2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации Училища МКБППМН
12.	Инициативи за поддържане и/или изграждане на спортни и детски площадки в големите населени места на общината и в град Омуртаг.	целогодишно	Община Омуртаг МКБППМН
13.	Отбелязване Деня на Европа – поход до местността Кайника с участието на служители от общинска администрация и младежи.	месец май 2018 г.	Община Омуртаг МКБППМН
14.	Организиране на „Ученическа спартакиада“ – отбелязване на 17 май – професионален празник на всички спортисти и работещите в сферата на спорта.	17 май 2018 г.	Община Омуртаг Училища МКБППМН
15.	Организиране на почистване и боядисване на пейки и детски кътове в градските градинки и парка.	месец май 2018 г.	Община Омуртаг, Училища, МКБППМН

16.	Празничен концерт по случай 24 май – Деня на славянската писменост и култура.	24 май 2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации Училища
17.	Празничен концерт по случай Първи юни – Деня на детето.	1 юни 2018 г.	Община Омуртаг Детски заведения Младежки организации Училища
18.	По случай 7 юни – Празника на община Омуртаг – експониране на изложба под надслов „Омуртаг – минало, настояще, бъдеще“.	3-7 юни 2018 г.	Община Омуртаг Неформални младежки групи
19.	Рисунка на асфалт под мотото „Голямото рисуване“.	юли 2018 г.	Община Омуртаг Детски заведения Младежки организации Училища
20.	По график от здравните работници по училища и детски градини, които са служители на общинска администрация, се организират лекции и беседи с ученици във всички учебни заведения на територията на общината. Темите за разискване са: - Здравословно хранене; Болести, предавани по полов път; Борба със зависимостите; тютюнопушене, алкохол, наркотици; Превенция на домашното насилие и запознаване със Закона за защита от домашно насилие; Превенция на насилието и агресията сред подрастващите; Трафик на хора; Предоставяне на плакати, диплянки, брошури и други информационни материали.	текущ	Община Омуртаг Детски заведения Младежки организации Училища РЗИ
21.	Организиране и провеждане на периодични срещи с представители на институции, работещи с деца и младежи по проблемите на насилието и агресията сред младите хора.	ежемесечно	Община Омуртаг, Отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“, Детска педагогическа стая, МКБППМН, Училища, НПО
22.	Организиране и провеждане на кръгла маса с участието на ученици и младежи на тема „Общината в подкрепа на младите“.	месец юли 2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации Училища
23.	Футболен турнир между отбори от населените места в община Омуртаг за „КУПАТА НА КМЕТА“.	месец август 2018 г.	Община Омуртаг Местни футболни отбори
24.	Провеждане на кампания сред учениците за популяризиране на доброволчеството за едно полезно лято „Десет мотивиращи истории“ - конкурс за идеи, като най-добрите да бъдат реализирани с участието на младежи. Кампания „Как да направим 2018 година, най-добрата година до сега“ – конкурс за идеи.	текущ	Община Омуртаг Младежки организации Училища

25.	Антидискриминационни кампании "Различни, но равни" – живот в мултиетническа и мултикултурна среда;	Месец септември 2018 г.	Община Омуртаг Училища Читалища
26.	Състезание с велосипеди.	месец септември 2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации Училища
27.	Национален събор за автентичен фолклор „И си носим песента“.	месец септември 2018 г.	Община Омуртаг Министерство на културата НЧ „Нова светлина“ с. Г. Новково
28.	Ден на интензивното ходене.	месец октомври 2018 г.	Община Омуртаг
29.	"Детство мое реално и вълшебно" – информационна кампания по популяризиране на Закона за закрила на детето;	Месец октомври 2018 г.	Община Омуртаг МКБППМН Училища
30.	12 октомври – Ден на българската община: Седмица на отворените врати – кампания за популяризиране на местното самоуправление в Община Омуртаг и Общински съвет Омуртаг.	месец октомври 2018 г.	Община Омуртаг
31.	„Да избира професия“ – кампания за популяризиране на актуалните и търсени на пазара на труда професионални направления;	месец ноември 2018 г.	Община Омуртаг, Организации, институции, частни фирми и др.
32.	1 декември - Ден за съпричастност към засегнатите от ХИВ/СПИН Червената панделка от хартиени цветя на площад "Независимост".	1 декември 2018 г.	Община Омуртаг Младежки организации МКБППМН Училища
33.	"Мълчанието не е злато" - кампания по популяризиране на Закона за защита срещу домашното насилие.	Месец декември 2018 г.	Община Омуртаг МКБППМН Училища

3. Община Попово

№	ДЕЙНОСТИ	ПЕРИОД	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ	СРЕДСТВА
1.	Информационна дейност			
1.1	Кампании за социално включване на младите хора в местната общност.	текущ	Община Попово Консултативен съвет;	
1.2	Публикации в „Местен вестник“, касаещи проблемите на младите хора.	текущ	Община Попово	
1.3	Целогодишни кампании по превенция на рисково поведение сред младежи и рискови групи	текущ	Консултативен съвет МКБППМН	

	(ХИВ/СПИН, тютюнопушене, и други) – информационни кампании.			
1.4	Популяризиране на дейностите на КСМ под мотото: „Младите хора – активни граждани на местната общност“	текущ	Консултативен съвет	
1.5	Съдейства в идентифицирането на младежи на възраст от 15 до 29 г., които не работят, не учат и не са регистрирани в ДБТ Попово.	текущ	Община Попово Консултативен съвет;	
2.	Съвместни дейности с други организации.			
2.1	Среща между младежките структури в общината- МБЧК, Скаутски клуб „Антола“, училищни съвети и КС за установяване на нагласи и очаквания.	март	Консултативен съвет	
2.2	Проучване и разработване на проектни предложения, насочени към младежите по програми: „Младежта в действие“ и „Европа за гражданите“	Текущ;	Община Попово, младежки организации	Европейски средства
2.3	Разработване на нови и финализиране на проекти по мерките на програма „Еразмус +“	Текущ;	Гимназия „Христо Ботев“, ПГСС „Никола Пушкин“	Европейски средства
2.4	Участие на местни младежи в международни проекти за младежки обмени и европейско доброволчество;	текущ	Община Попово Консултативен съвет, Младежки организации;	
2.5	Активиране на неактивни и обезкуражени лица.	текущ	Община Попово, ДБТ-Попово; Младежки медиатор НП „АНЛ“	
2.6	Предоставяне на възможности за работа в страни от ЕС чрез Европейски служби по заетостта.	текущ	Община Попово, ДБТ-Попово; Младежки медиатор НП „АНЛ“	

3.	Формално и неформално обучение.			
3.1	Пълен обхват в училище на децата, юношите и младите хора до 16-годишна възраст; мотивиране на 17-19-годишните за завършване на средно образование.	текущ	Община Попово Ръководствата на училищата в общината.	
3.2	Пълен обхват на учениците в училищата при реализиране на Национални програмата на МОН.	текущ	Училищата на територията на общината	
3.3	Превантивна дейност сред младежите на училищна възраст.	текущо	МКБППМН-по план	
3.4	Изведени в други институции семинари и кръгли маси-след проучване на нагласите и очакванията на младежите	Април - ноември	КС, Община Попово	
4.	Конкурси и състезания			

4.1	VIII Новогодишен шахматен турнир „Трите царя“ – Попово 2018	Януари	Община Попово Училища	100лв.
4.2	19 февруари – Васил Левски	февруари	НЧ” Св. Св. Кирил и Методий”	НЧ
4.3	3 март – 140 години от Освобождението на България.	Февруари, март	Община Попово Училища. Ротари клуб	400лв.
4.4	Организиране на конкурс за мода, красота и талант	март	ПГТПЛ	100лв.
4.5	Общински преглед на училищното любителско творчество.	март	НЧ „Св. Св. Кирил и Методий”	НЧ 200 лв.
4.6	22 април- Световен ден на Земята – Еко – инициатива.	април	ПГСС„Никола Пушкарров”	100лв.
4.7	Купа Великден - Попово дълга дистанция – ориентиране.	14.04	Община Попово Училища	500лв.
4.8	Организиране на конкурс „Мис и Мистър Гимназия”.	май	Гимназия „Христо Ботев”	100лв.
4.9	Участие в традиционния поход „По стъпките на четата на Таньо войвода” и прегледа на строевата песен.	29.05-2.06	Община Попово Училища Читалища	2100лв.
4.10	10 ти юни – Денят на гр.Попово	До 10.06	Община Попово Училища	100 лв.
4.11	Участие в национални и международни фестивали и конкурси	2018 г.	Самодейни младежки състави	300 лв.
	Общо за конкурси и състезания			4000лв.
5.	Календарни празници			
5.1	14 февруари: Табло за валентинки	февруари	МКБППМН Община Попово	
5.2	1 март – мартенички - Световен ден против насилието.	март	Училищата читалища	
5.3	9 май-ден на Европа	май	Училищата Община Попово Читалища	
5.4	22 май-световен ден, посветен на жертвите на СПИН	май	Община Попово Училища читалища	
5.5	31 май-световен ден без тютюнев дим	май	Училища читалища	
5.6	1 юни-ден на детето	юни	Община Попово	300 лв.
5.7	26 юни-световен ден за борба с дрогата	юни	МКБППМН читалища	
5.8	12 август-ден на европейската младеж	август	Община Попово читалища	
5.9	6 септември - Съединението	септември	Община Попово	
5.10	22 септември –ден на независимостта	септември	Община Попово	

5.11	2 октомври – ден на усмивката	октомври	МКБППМН училища	
5.12	1 декември – световен ден за борба срещу спина	декември	Училища МКБППМН	300лв.
5.13	3 декември – световен ден за хората с увреждания	декември	Община Попово БМЧК	
5.14	5 декември- ден на доброволеца; „Доброволец на годината“	декември	КС,Община Попово	
5.15	Коледни и новогодишни празници	декември	Община Попово Училища, читалища	400 лв.
	Общо за календарни празници			1000лв.
	Общо за 2018 година за конкурси, състезания и календарни празници			5000лв.

4. Община Опака

Здравословен начин на живот - Физическа активност и спортни занимания - Достъп до спортни обекти, съоръжения и до други възможности за масов спорт; - Достъп до информация за превенция на рискови практики и здравословен начин на живот;			
№	Дейност	Период на изпълнение	Организатор
1.	Участие на състезания и турнири, организирани от община, спортни клубове, училищни първенства	През годината	Община Опака, Училищата на територията на общината, Хандбален клуб – Опака 1974
2.	Турнир по футбол	Май, декември	Община Опака
3.	Осигуряване на достъп до спортни обекти и съоръжения на ученици и млади хора от общината	През годината	Община Опака, Училищата на територията на общината
Развитие на младежко доброволчество - Отношение и нагласи към доброволството; - Участие в доброволчески дейности; - Достъп до информация за възможностите на доброволството; - Информираност за ползите от доброволството.			
№	Дейност	Период на изпълнение	организатор
1.	Отбелязване на Св. Валентин“	14 февруари	Център за работа с доброволци към сдружение СИДУРО
2.	„Баба Марта бързала“ – отбелязване на празника в ЦДГ гр. Опака	1 март	Център за работа с доброволци към сдружение СИДУРО
3.	Въвеждащо обучение на доброволци	април	Център за работа с доброволци към сдружение СИДУРО, НАРД гр. Пловдив
4.	„Лятна читалня“	Август - септември	Център за работа с доброволци към сдружение СИДУРО
5.	Участие в националната кампания	ноември	Център за работа с

	„Дарете час“		доброволци към сдружение СИДУРО
6.	Номинации за „Най-активен доброволец“ и „Рицар на добрата воля“	5 декември	Център за работа с доброволци към сдружение СИДУРО, НАРД
Гражданска активност на младите хора • Свободно време – интереси и нагласи; • Готовност за участие в избори – национални и местни; • Ангажираност на младите в общественно-политическия живот - членство в неправителствени, политически и други граждански организации; • Възможности за пълноценно участие в гражданския живот и процеса на взимане на решения; • Достъп до информация относно възможностите на младежкото участие; • Гражданско образование и обучение – проблеми; • Нагласи към дейността на институции, НПО и др.			
№	Дейност	Период на изпълнение	организатор
1.	Участие на младежи от общината като „Посланици на добра воля“	Февруари-май	СИДУРО, Клуб на НСО Търговище
2.	Провеждане на уъркшоп „Форми на Гражданско участие“	март	СИДУРО, Клуб на НСО Търговище
Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони • Достъп до образование в малките населени места и селските райони; • Достъп до обучение в малките населени места и селските райони; • Достъп до информация в малките населени места и селските райони; • Възможности за професионална и личностна реализация; • Достъп до услуги в малките населени места и селските райони; • Достъп до компютър; • Достъп до интернет; • Участие в управлението и взимането на решения на местно ниво; • Възможности за прекарване на свободното време; • Участие в младежки организации, младежки съвети и местни инициативи			
№	Дейност	Период на изпълнение	организатор
1.	Участие в Обществен младежки съвет	През годината	Община Опака
2.	Подкрепа за участието на младежи в конкурси, състезания и олимпиади	През учебната година	СОУ „В. Левски“ гр. Опака, ОУ „В. Левски“ с. Крепча, ОУ „А. Константинов“ с. Голямо Градище
3.	24 май – ден на славянската писменост и култура	май	СОУ „В. Левски“ гр. Опака, Община Опака
4.	Коледен благотворителен базар	декември	СОУ „В. Левски“ гр. Опака
Развитие на межкултурния и международния диалог • Отношение към различието (толерантност);			

• Отношение към ЕС – чувство на принадлежност			
№	Дейност	Период на изпълнение	организатор
1.	Отбелязване Деня на толерантността	16 ноември	Център за работа с доброволци към сдружение СИДУРО
Ролята на младите хора в превенцията на престъпността • Рисково и девиантно поведение; • Доверие към институциите и правоохранителните органи; • Участие в образователни кампании, информационни инициативи и кампании за превенция на рисковото поведение и престъпността			
№	Дейност	Период на изпълнение	организатор
1.	Образователни и информационни кампании за ролята на младите хора в превенция на престъпността	През учебната година	СОУ „В. Левски“ гр. Опака, ОУ „В. Левски“ с. Крепча, ОУ „А. Константинов“ с. Голямо Градище

5. Община Антоново

№	Инициативи, дейности	Необходими финансови средства в лева
I.	Участие на младите хора в обществения живот на общината	
1.1.	Подпомагане на младежки инициативи свързани с отбелязването на: -09 май - Ден на Европа; -12 август - Международен ден на младежта; -08 ноември - Европейски ден на младежта и др.	350 лв.
1.2.	Стимулиране и подпомагане участието на млади хора в т.ч. и млади хора в неравностойно положение в художествената самодейност. Да се подкрепят желанията и възможностите за участие в общински, регионални, национални, международни прояви, конкурси, фестивали и други мероприятия.	900 лв.
1.3.	Подпомагане на младежите от общината по подходящ начин при разработването и реализирането на проекти и програми. Популяризиране на доброволчеството.	600 лв.
1.4.	Стимулиране на разработването и реализирането на проекти и програми от младежки НПО, като се осигурява партньорството на община Антоново.	Предоставяне на материално-техническа база: зала, комп., размн. техника и др.
II.	Спорт и организиране на свободното време	
2.1.	Създаване на условия за системни спортни занимания на деца и младежи свободното време.	900 лв.
2.2.	Организиране на спортни игри и състезания с младежи в рамките на панаирните дни на гр. Антоново.	600 лв.

2.3.	Организиране на младежки увеселения.	350 лв.
2.4.	Участие на младежи от общината в общински, национални и международни турнири.	20 000 лв.
2.5.	Организиране на спортни мероприятия за отбелязване на 17 май - Ден на българският спорт.	100 лв.
	ОБЩА СУМА	23 800 лв.

V. ОРГАНИЗАЦИЯ И КООРДИНАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

За постигане на ефективно наблюдение и контрол, реализирането на плана ще бъде подчинено на следните **принципи**:

- Прозрачност и отвореност към сътрудничество;
- Ресурсна осигуреност – финансова, техническа и професионална;
- Перспективност – дейностите са съобразени с потенциала за развитие на всички ангажирани в реализацията на плана отговорни институции, както и с политиката на Област Търговище за работа с млади хора и приоритетите на Европейската общност;
- Недопускане на дискриминация, въз основа на религиозни и политически убеждения, етническа принадлежност и други принципи.

Държавната политика за младежта се провежда от Министерски съвет чрез министъра на образованието, младежта и науката. В приетия през 2012 г. от Народното събрание Закон за младежта се регламентират задълженията на държавните органи на национално и регионално ниво, на местните органи на самоуправление и на младежките организации в процесите на планиране и реализация на младежката политика.

Областните управители, в съответствие със Закона за младежта и Националната стратегия за младежта 2012-2020 г. осигуряват и координират провеждането на държавната политика на територията на областта чрез изготвяне на областен годишен план за младежта.

Кметовете на общини са пряко отговорни за планирането и провеждането на младежката политика в общините. Те, заедно с Общинските съвети, осигуряват отчетност, публичност и прозрачност на общинските политики за развитие на младежта, като предоставят на областните управители общинския годишен план за младежта за текущата година и отчет за изпълнение на дейности за предходната година.

Активността на кметовете и общинските съвети в изпълнение на Националната стратегия за младежта осигурява по-висока степен на отзивчивост към нуждите на младите хора и съответствие с принципите на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите.

Младежките организации осигуряват младежко участие и представителство при формулирането и изпълнението на политиките за младежта. Младежките организации работят в тясно сътрудничество с централните, регионалните и местни органи.

Младежките съвети координират интересите на младите хора в различни области – образование, култура, спорт, екология, здравеопазване, труд и социална политика и др. чрез:

- Участие във формирането, осъществяването и оценката на младежката политика;
- Застъпнически кампании;
- Международно младежко общуване;
- Сътрудничество с общинските и държавни органи на администрацията.

Чрез развитието на Националната информационна система за младежта, администрирана от Министерството на образованието, младежта и науката, ще се осигурява надеждна информация за потребностите на младите хора, както и за планирането, управлението, наблюдението и оценката на политиките за младежта на национално, регионално, областно и общинско ниво.

VI. ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЛАСТНИЯ ПЛАН ЗА МЛАДЕЖТА

Наблюдението и контролът ще се осъществяват чрез:

- Организиране и управление на цялостното изпълнение на плана;
- Регулярна комуникация между всички участващи по плана;
- Оценка на управлението на плана;
- Регулярни срещи и контакти между партньорите за осигуряване на оптимална координация и ефективност на дейностите;
- Трансфер на опит.

VII. РЕД И НАЧИН ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ НА ПЛАНА

За да се осигури ефективност на дейностите за отразяване на степента на активност на заинтересованите страни, в Интернет страниците на Областна администрация и общините редовно ще се публикуват информационни материали и снимков архив, отразяващи изпълнението на плановете за младежта.

За постигане на максимална публичност по плана се предвижда:

- Медийно представяне на областния и общинските планове;
- Осигуряване на информация на всички заинтересувани страни - периодично медийно отразяване;
- Пресконференции по време на изпълнение и за представяне на постигнатото в рамките на плана и резултатите от него;
- Регулярно представяне на актуална информация за развитие на плана.